پەرتووکا

تیک تاک تیک تاک، دەم پێ دبووریت!

سامان سدقی

🕒 ناڤێ پەرتووکێ: تیک تاک تیک تاک، دەم یێ دبووریت!.

🕒 بابەت: ب گشتی(ئایینی)، ل گەل بابەتێن (دەروونی، جڤاکی، پەندە و حیکمەتێن فەلسەفی).

🕒 ناڤێ نڤێسەری: سامان سدقی.

🕒 پێداچوونا زمانی: حەسەن حاجی.

🕒 نەخشاندنا بەرگی: کڤان نەسرەددین.

🕒 نەخشاندنا ناڤەڕۆکێ: سامان سدقی.

🕒 ژمارا لاپەڕان: ١٦٦.

🕒 نڤێسین: ٢٠٢٠.

🕒 چاپ: چاپا ئێکێ ٢٠٢١.

🕒 تیراژ: ٥٠٠ دانە.

🕒 چاپخانە: ئیران- تەهران.

🕒 ژمارا سپاردنێ: (D-١٢٧٠٠\١٢٠) ل پەرتووکخانا بەدرخانییان ٢٠٢٠.

ناڤەرۆک

پشک	ناڤەرۆک	لاپەڕ
دەستپێک	گۆتنا نڤێسەری	٥
پشکا ئێکێ	ژیان چییە؟ و مەرەم ژ هەبوونا ئەوێ.	٩
پشکا دوویێ	چاڤدێرییا دلی: (ب حەزژێکرن و دلۆڤانییێ).	٤١
١)	خۆڤیان (ب هەر کێم و کاسییەکێ).	٤٧
٢)	هاریکاری ل گەل هەمییان.	٥٨
٣)	مەزنترینی ژ بچویکترینی ب دەستڤە بهینە.	٦٧
پشکا سێیێ	چاڤدێرییا ئەقلی: (ب زانست و زانینێ).	٧٧
١)	دەم و گرنگییا ئەوێ د گەشەیا ژی و لەشیدا.	٨٦
٢)	گوهۆڕینا بەردەوام.	٩٣
٣)	هەڤالینییا زانینێ.	١٠١
پشکا چارێ	چاڤدێرییا ڕوحێ: (ب باوەری و پەرستنێ).	١٠٦
١)	سەرەدەری ل گەل نەخۆشییێ.	١٢٠
٢)	جەنگێ ل گەل دەروونی (نەفسێ).	١٢٨
٣)	ب تنێبوونا ل گەل خودێ.	١٣٨
پشکا پێنجێ	مرن و بەرهەڤی.	١٤٧

دەستپێک

بِسْمِ اللَّـهِ الرَّحْمَـٰنِ الرَّحِيمِ

حەمد و سپاسی بۆ خودایێ مەزن و دلۆڤان، دانەرێ ئەرد و ئەسمانی و هەمی چێکرییان، ئەو خودایێ ئیسلام بۆ مە هەلبژارتی وەک ئایین و بۆ مە تەمامکری و نیعمەتا خۆ ب سەر مەدا هینای، پەرتووکا خۆ یا پیرۆز ب بەلگە و ڕێنیشاندەر بۆ مە هنارتی و کرییە ڕێبازا ژیانا مە و ئوممەتا مە کرییە باشترین ئوممەت و سلاڤ ل سەر گیانێ پاکێ سەروەرێ مرۆڤایەتییێ، پەیامبەر و بەندەیێ خودێ (موحەممەد)ـی و خێزانا ئەوی بن، هەروەسا هەر هەڤالەکێ ئەوی یێ دلسۆز، ئەوێن د هەمی چرکەساتێن ژیانا خۆدا پشتەڤانی و پالپشتییا پەیامبەرێ خودێ کرین و جیهاد د ڕێکا خودێدا کرین و ئالایێ ئیسلامێ بلند کرین، هەروەسا ئەو دویکەڤتییێن ئەوی یێن شەڤ و ڕۆژێن خۆ دکرنە ئێک ژ پێخەمەت ڤەگوهاستن و گەهاندنا ئەڤی ئایینێ پیرۆز، ئەو ئایینێ بەرێ مە ژ تاریستانا

نەزانینێ و خرابکارییێ دایە ڕۆناهی و باوەرییا ئیسلامێ و ژ ڕێ بەرزەیییێ ئەم ڕاستەڕێ کرین.

خواندەڤانێ هێژا

ئەرێ تە های ژێ هەیە؟ "تیک تاک تیک تاک، دەم یێ دبووریت!" ، ئەرێ ئەم چەند بهایێ دەمی دزانین؟، ئەو دەمێ خودایێ مەزن ب مەزناهییا خۆڤە پێ سویند خواری، هەروەکی د قورئانێدا دبێژیت: ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ، وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى﴾ [الليل: ١-٢]، ئانکو: ((خودێ ب شەڤێ سویند خوار، دەمێ ئەو ب تارییاتییا خۆڤە ب سەر ئەردی و هەمی تشتاندا دگریت و ب ڕۆژێ ل دەمێ ب ڕۆناهییا خۆ تارییاتییا شەڤێ دبەت))، پشتی هەژدە بهاران ژ ژییێ من و پشتی چەندین تاقیکرن و سەربۆڕان خودێ ب ڕزقێ من کرین و کەرەم ل گەل من کری و باوەرییەک ب یەقین د دلێ مندا چاندی و ئەز ڕاستەڕێ کریم، هەروەسا ژ بەر ئارمانجا خۆ یا هەرە مەزن، کو

ئەو ژی دیتنا خودایێ پاک و مێهرەبانە، هەروەسا سەرکەڤتن د دونیایێدا و بدەستڤەهینانا ڕازیبوونا خودێ و جهێ خۆ ل مێرگەک د مێرگێن بەهەشتێدا بکەم، ژ بۆ گەهشتن بۆ ئەڤێ ئارمانجێ، پێدڤییە ل سەر من هەر ئاخڤتنەک و پێنگاڤەک د ژیانا مندا ژ توخیبێن خودێ دەرنەکەڤیت و بەردەوام کار بکەم و ئەڤێ ئەردی بکەم زەڤییەک، داکو بەرهەمێ ئەوێ ل ئاخرەتێ ب دەستخۆڤە بهینم، لێ بەلێ هندیکە مرنە، ئەو یا بێ ژڤانە! دبیت نوکە و ئەز یێ ئەڤێ پەرتووکێ دنڤێسم، خودایێ من ئێمانەتێ خۆ ببەت و بارکەم جیهانا بەرزەخێ! لەوڕا ژ بەر هندێ ژی من ئەڤ پەرتووکە ب ئەوی ناڤونیشانی ناڤکر، ژ بەر گرنگییا دەمی، چونکی هندی دەم بچیت، ئەو ژییێ مرۆڤی کێمتر لێ دهێت و دچیت و نازڤڕیت! لەوڕا پێدڤییە ب گرنگیڤە وەربگرین و بهای بدەینێ و بکەین بنەما بۆ ڕێکئێخستنا هەر پلانەک و ئارمانجەکێ و پێنگاڤەکێ د ژیانێدا، ژ بەر هندێ ژی ئەز نزانم تا چ دەم و چەند قەدەر دەم دێ ژیم، لەوڕا من دڤیا لەزێ بکەم و بەردەوام میزانا خۆ یا خێران د ژیانا خۆدا تژی بکەم، ڤێجا ئێک ژ ئەوان ڕێکان ژی ژ بۆ تژیکرنا ئەڤێ میزانییێ، بەلاڤکرنا زانینەکێیە، ئەگەر چەند قەدەر یا بچویک ژی بیت! ب

تنێ یا گرنگ خێر بگەهیتە من، پشتی دچم و دبمە مێهڤانێ خودێ و خاترا خۆ ژ ئەڤێ دونیایێ دخوازم، لەورا من ئەڤ پەرتووکە نڤێسی، ئەگەر خودێ حەز بکەت د ئەڤێ پەرتووکێدا دێ بەحس ژ هندێ کەین، کا ب شێوەیەکێ گشتی و ب دیتنا ئیسلامێ مەرەم ژ ئافراندن و هەبوونا مرۆڤی بۆ دونیایێ و د ئەڤی گەردوونیدا چییە؟ هەروەسا بۆچی؟ ژ بەر چ؟ چاوا؟ هاتییە ئافراندن و ئارمانج ژێ چییە؟ ل گەل هندێ ژی پەرتووک ژ چەندین بابەتێن دەروونناسی و جڤاکناسی و چەند پەندە و حیکمەتێن فەلسەفی ژی پێکدهێت، هەروەسا بەحس ژ هندێ ژی کەین، کا ئەرێ مرۆڤ چ بکەت؟ ئەو چ هۆکارن؟ ژ پێخەمەت بدەستڤەهینانا کەسایەتییەک بهێز و سەرکەڤتی و بەختەوەر، کەسایەتییەک خودان دلەکێ پاکژ و ب حەزژێکرن و دلۆڤان و ئەقلەک پێگەهشتی و تێهنی ژ بۆ زانینێ و دەروونەکێ دۆرپێچکری ب باوەرییەکا ب ڕاست و یەقین، ب شێوەیەکێ گشتی ئارمانجا پەرتووکێ زڤڕینە بۆ لایێ خودێ ب دلی، ئەقلی و ڕوحێ، بۆ من هند نە یا گرنگە هزار کەس بهێن و ئەڤێ پەرتووکێ بخوینن و بێژن یا جوانە یان یا باشە، نەخێر نە، بەلکو ب تنێ من دڤێت ئەگەر کەسەک ب تنێ ژی

بیت، ئەڤێ پەرتووکێ بخوینیت، بەلێ خواندنا ئەوێ ببیتە هۆکارەک، کو هزرەکا خۆ یان ئاخڤتنەک و کریارەکا خۆ یان هەتا کو ڕۆتینێ ژیانا خۆ بگوهۆڕیت و بشێت کارتێکرنێ و مفای لێ بکەت، داکو دونیایا دەمکی نەبیتە ئەگەرێ هندێ ژ ئاخرەتا هەر و هەر و بێ دووماهیک بێبەهربیت، خواندەڤانێ هێژا، هیڤییا من ئەوە ئەڤ پەرتووکە بۆ تە ببیتە جهێ مفای.

الْحَمْدُ للّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

سامان سدقی عومەر ٢٠٢٠ ز - ١٤٤٢هـ

پشکا ئێکێ/ ژیان چییە؟ و مەرەم ژ هەبوونا ئەوێ.

ئەرێ ژیان چییە؟ ئەز کیمە؟ ئەز چمە؟ بۆچی ئەز ل ئەڤێرێمە؟ ژ کیڤە هاتیمە؟ دێ کیڤە چم؟ ئەڤە ئەو پرسیارێن فەلسەفینە، ئەوێن ژ هەر تشتەکێ گرنکتر و ژ هەژیتر مرۆڤ پرسیار و دویڤچوونێ و ڤەکۆلینێ بۆ بکەت! چونکی ب گشتی مەرەم

ژ کرنا ئەڤان پرسیاران چارەنڤیسێ مرۆڤییە، ئەم هەمی مرۆڤ ل سەر ڕوییێ ئەردی د هەر پێنگاڤەکا ژیانێدا دەرباز دکەن، ئەم ب باوەری دەرباز دکەین، بۆ نموونە: تو ئەڤێ پەرتووکێ دخوینی، ل ئەڤێرێ تە باوەرییا هەی، کو ئارمانجا تە ژ خواندنا ئەڤێ پەرتووکێ وەرگرتنا مفایییە، ئەڤ بچویکێ سپێدەهییەک زوی ل گەل ڕابوونا ئەلندێ ژ خەوەکا خۆش ژ بن جهێن خۆ دەردکەڤیت، داکو بچیتە خواندنگەهێ، ل ئەڤێرێ ئەڤ بچویکە نە یێ ساویلکە و شێت و دینە، ئەڤێ خەوا هندە خۆش ژ خۆ بکەت! لێ بەلێ د ڕاستیدا، ئەوی ئارمانج یا هەی و باوەری یا هەی، کو ل سەر ئەوی پێدڤییە بچیتە خواندنگەها خۆ، داکو پاشەڕۆژەکا گەش هەبیت، ئەڤ نەخۆشێ دچیتە دەڤ دکتۆرەکێ، ئەوی نەخۆشی ژی باوەری یا هەی، کو ب ئەڤێ چوونا خۆ دێ برینێن خۆ یان نەخۆشییا خۆ پێ ساخ و چارەسەر کەت، گەلەک جاران تو و هەڤال و هۆگرێن خۆ دێ بۆ خۆ ژڤانەکی دانن، داکو پێکڤە دەربکەڤن، ل ئەڤێرێ وە باوەری یا هەی، کو هوین دێ چن و خۆشییێ بۆ خۆ بەن یان مفای ژ هەڤدیتنا خۆ وەرگرن، کەواتە ل ئەڤێرێ بۆ مە دیاردبیت بێی باوەری، پێدڤییە ئەقلێ خۆ ژ هزرکرنێ ڕاوەستینی و تو

نەشێی هندی بۆستەکێ ژی بلڤی! لەوڕا ژی داکو ژیانەک خۆش و ئارام ببوورینی، پێدڤییە هەمی پێنگاڤێن تە د ژیانێدا، هەمی ب باوەری و ب زانین بن، لەوڕا ئێکەم تشت پێدڤییە بزانی، ئەو ژی مەرەم ژ هەبوونا تە د ئەڤی گەردوونیدا چییە!؟ ما ئەگەر تو نەزانی ژێدەرێ تە و هەبوونا تە و بنەما و بنیاتێ تە چییە و ژ کیڤەیە؟ ب چ باوەری دێ شێی پێنگاڤان بۆ پێشتر هاڤێژی!

ئەڤان پرسیاران و تایبەت ئەوێن ڤەشارتی (غەیبی)، ب تنێ ئایین دشێت بەرسڤێ بدەت و تاکە ئایین ئەو ژی ئیسلامە ب قورئانا پیرۆز و سونەتێ، ژ بەر کو هندیکە ئیسلامە، ئەو ڕاستییە و تاکە ئایینە ئێکینییا (توحیدا) خودێ پاراستی و خودێ ب ئێک دانای و پاکژکری ژ هەر کێماسییەکێ و چ شریک و هەڤال و خێزان و کوڕ و باب بۆ چێنەکرین و چ ساخلەتێن ئەوی ب ساخلەتێن چ مرۆڤان قەلەم نەداینە، قورئان دبێژیت: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ، اللَّهُ الصَّمَدُ ، لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ [الإخلاص: ١-٤]، ئانکو: ((تو ئەی موحەممەد، بێژە ئەوان: خودێ (اللّٰه) یێ کو خودایینییا ئەوی ب تنێیە و کەسەک

شریکێ ئەوی نینە تێدا و یێ ب تنێیە و بێ هەڤالە، خودێ یێ ب تنێیە و هەوجەی و پێدڤییاتێ ب تنێ ژێ دهێنە داخوازکرن، نە ئەوی چ بچویک هەنە و نە دایک و باب و نە ژن و ئەوی چ هەڤکویف نەبووینە، نە د ناڤێن ئەویدا و نە د سالۆخەت و کریارێن ئەویدا))، هەروەسا چونکێ ئیسلام تاکە ئایینە ل گەل سرۆشتێ مرۆڤییێ ساخلەم دگونجیت و ئەوێ بۆشاهییا د ناخێ مرۆڤیدا تێر و تژی دکەت و هەر ئیسلامە ب قورئان و سونەتێ یا پڕە ژ موعجیزەیێن زانستی یێن کو بەری چاردە سەدەیان د قورئانێدا بەحسکرین و د ئەڤرۆکەدا دهێنە سەلماندن، ژ بەر هندێ ئیسلام تاکە ئایینە ل گەل زانستێ سەردەم دگونجیت، هەروەسا هەر ئیسلامە ل گەل هزر و لۆژیک و ژیوار و فەلسەفەیا مرۆڤی دگونجیت، تاکە ئایینە ڕێز ل ئەقلێ مرۆڤان گرتبیت و بەرسڤا ئەڤان پرسیارێن: (ئەز کیمە؟ بۆچی ل ڤێرێمە؟ و دێ کیڤە چم؟ ژ کیڤە هاتیمە؟) و گەلەک پرسیارێن دی یێن ڤەشارتی و غەیبی بەرسڤ ددەت، هەروەسا ئیسلام تاکە ئایینە ل گەل دوهی و ئەڤرۆ و سوباهی دگونجیت، ئیسلامێ ب جوانترین شێوە و لۆژیکییانە بەحس ژ ڕابردووی و ئەڤرۆ و داهاتی کرییە، ئەو

ڕویدانێن د مێژوویێدا ڕویداین و ئەو ڕویدانێن دێ د داهاتیدا ڕویدەن، ئەگەر ئەم ئەڤێ بکەین تاقیکرن د ناڤبەرا ئایینادا، ب تنێ دێ ئیسلام تێدا دەربازبیت، چونکی ئەو ڕاستییە و تاکە ئایینە ل دەڤ خودایێ مەزن، خودێ دبێژیت: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ [آل عمران: ١٩]، ئانکو: ((هندیکە ئایینە، ئەوێ کو خودێ بۆ بەنییێن خۆ پێ ڕازیبووی و پەیامبەر و پێغەمبەرێن خۆ پێ هنارتین و ژبلی ئەوی ب چ ئایینێن دی ڕازی نابیت (ئیسلامە))).

نوکە ژی ل گەل ئەڤان پرسیاران: (ئەم کینە؟ بۆچی ل ئەڤێرێینە؟ ژ کیڤە هاتینە؟ دێ کیڤە چین؟ مەرەم ژ هەبوونا مە د ژیانێدا چییە؟) ژ بەر کو مە بەری نوکە ژی گۆت: ئایینێ خودێ ئیسلامە، ئەڤجا دێ ب دیتنا ئیسلامێ بەرسڤێ دەین و ل گەل هندێ ژی ب شێوەیەکێ گشتی و لۆژیکییانە بەحسێ ژیانێ کەین.

من باوەرە نوکە چ نەبیت تە یا گوهـ ل چیرۆکا ئادەم و حەوایێ بووی -سلاڤ ل سەر هەردوویان بن- چ د ئیسلام و قورئانێدا

یان د ئنجیلێ یان تەوراتێدا یان و...هتد. د دیتنا ئیسلامێدا، دێ ئەڤێ چیرۆکێ ب کورتی بەحس کەین و ڤەگێڕین، چاوانییا دەستپێکرنا مرۆڤایەتییێ و چوونا د بەهەشتێدا و دەرکەڤتن ژێ و داکەڤتن بۆ ئەردی.

دەمێ خودایێ مەزن ئەجنە ژ ئاگری ئافڕاندین، خودێ ئەجنە بەری مرۆڤایەتییێ و ئافڕاندنا مرۆڤان ئافڕاند بوون، ئەو ئاکنجییێن ئەردی بوون و لێ دژیان، و ئەو یێن د ئەردیدا دخۆن و ڤەدخۆن و خۆشییێ دبەن، ژ ئەجنەیان هەبوون کافر و هەبوون باوەردار، خودێ ئەجنە ئافڕاندن، داکو پەرستنا ئەوی بکەن و ل دویڤ فەرمانێن ئەوی بچن و سپاسییا ئەوی بکەن، ژ بەر ئەوان نیعمەتێن خودێ ل گەل کرین، لێ بەلێ پترییا ئەجنەیان ژ بن فەرمانێن خودێ دەرکەڤتن و فەسادی و خرابی و حەرامی بەلاڤکرن و خوین ب ئەردیدا کر، ژ بەر ئەوان خرابییان و یا ئەوانان کری، خودێ فەرمان ل فریشتەیان کر بچنە خوارێ د ئەردیدا و ئەجنەیان بکوژن، ڤێجا فریشتە هاتنە خوارێ و هندەک کوشتن یێ خرابکاری و فەساد دکر و یێن باش و باوەردار ژی هێلان، خودایێ مەزن گەنگەشە ل گەل

فریشتەیان(مەلائیکەتان) کر، کو ئەو دێ جێگیرەکی د ئەردیدا ئافرینیت، کو دویندەهەک جێگیرێن ئێکودوو بن ژ نەوەیەکێ(جیلەکێ) بۆ نەوەیەکێ(جیلەکێ) دی، هەروەکی د قورئانێدا دبێژیت: ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاء الْأَرْضِ﴾ [النمل: ٦٢]، ئانکو: ((و هەوە ل سەر ئەردی دکەتە جێگیرێن ئەوان، ئەوێ بەری هەوە چووین))، ب ئەڤێ چەندێ ژی خودایێ مەزن بابێ مە ئادەم -سلاڤ ل سەر بن- ئافراند، ئەو ژ ئاخا ل سەر ئەردی و ب تێکەلکرنا ل گەل ئاڤێ کرە تەقن، تەقنەک وەکی ئەوان یارییێن بچویکاتییێ مە دکرن و مە دگۆتنێ تەقنا دەستکرد(صیناعی)، پشتی تێکەلکری، ئەو هێلا هەتا کو ڕەق بووی و بۆشاهی ئێخستینێ وەکی قافکێن گولان، ئەوێن هەر ژ تەقنێ دروست دکەن، پاشی خودایێ مەزن ژ ڕوحا خۆ پڤکرێ و ڕوح و ژیان دایێ، پاشی ئادەم بێهنژی و ئێکەم ئاخڤتن گۆت: سپاسی بۆ خودایێ مەزن (الحمدالله رب العالمین)، پاشی فریشتەیان بەرسڤا ئەوی دا و گۆتنێ: خودێ دلۆڤانییێ ب تە ببەت (رحمك الله)، خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي﴾ [الحجر: ٢٩]،

ئانکو: ((ڤێجا ئەگەر من ئەو دروستکر و من ژ ڕوحا خۆ پڤکرێ و ڕوح داینێ)).

خودایێ مەزن ناڤێن تشتان و بوونەوەران نیشا ئادەمی دان، خودێ فەرمان ل هەمی فریشتەیان کر کوڕنۆشێ(سوجدێ) بۆ ئادەمی ببەن، ل ئەڤێرێ پێدڤییە بزانی کو ئەو نە سوجدەیا پەرستنێ بوو، بەلکو ئەو سوجدەیا ڕێزگرتنێ بوو ژ بۆ ئادەمی، هەمی فریشتە بۆ ئادەمی چوونە سوجدێ، ب تنێ ئبلیس تێ نەبیت! ئبلیس نەفرەتێن خودێ لێ بن نە ژ فریشتەیان بوو، بەلکو ئەو ژ جیهانا ئەجنەیان بوو و بابێ ئەوان بوو، کا چاوا ئادەم بابێ مرۆڤایەتییێیە، ئبلیس ژ ئەوان ئەجنەیان بوو، ئەوێن فریشتەیان هێلاین و نەکوشتین و ل گەل خۆ بلندکرینە ئەسمانان و ژ بەر کو ئەوی پەرستنەکا ڕژد بۆ خودایێ مەزن دکر، خودێ کەرەم ل گەل کر و بلندکرە ئەسمانان ل گەل فریشتەیان، لێ بەلێ دەمێ فەرمان لێ هاتییە کرن، ئەو سوجدێ بۆ ئادەمی ببەت، ئەوی ڕەت کر و خۆ مەزنکر و فەرمانا خودایێ مەزن بجهـ نەهینا! ئەوی

حەسویدییەک و کەربەک مەزن ژ ئادەمی ڕاکر، پشتی ئەوی بهایێ خودێ دایێ.

خودێ گۆتە شەیتانی: ﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ، قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ، قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ، وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ، قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ، قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ، إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ، قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ، إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ، قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ ، لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ [ص: ٧٥ - ٨٥]، ئانکو: ((خودێ ب نەڕازیبوونڤە ل سەر خۆنەچەماندنا ئبلیسی، گۆتێ: ئەو چ بۆ نەهێلای تو بۆ ئەوی بچییە سوجدێ یێ من ب دەستێن خۆ ئافڕاندی و بها دایێ؟ تە خۆ مەزنکر ل سەر چوونا سوجدێ بۆ ئادەمی یان تو خۆ ژ خودایێ خۆ مەزنتر دبینی!؟ هینا ئبلیسی گۆتێ: ئافڕاندنا من ژ یا ئەوی باشترە، تە ئەز ژ ئاگری چێکریمە و ئەو ژ تەقنێ (ئەوی هزر دکر ئاگر ژ تەقنێ چێترە)، خودێ گۆتێ: ژ بەهەشتێ دەربکەڤە تو یێ نەفرەتی و دەرئێخستنا من بۆ تە

دێ یا هەر و هەر بیت، ئبلیسی گۆت: خودایێ من تو من بهێلە و مرنا من پاش بئێخە، هەتا کو خەلک ژ گۆڕێن خۆ دەردکەڤن تو من بهێلە، خودێ گۆتە ئەوی: هندی تووی، تو ژ ئەوانی یێن هێلای، هەتا کو دەمێ دەستنیشانکری و دووماهییا مرۆڤایەتییێ ل سەر ئەردی(هەتا کو دەمێ هیلاکا ئەوی دهێت)، ئبلیسی گۆت: ڤێجا سویند ب زالبوون و مەزناهییا تە ئەی خودا، ئەز دویندەها ئادەمی هەمییان ب سەردا ببەم، ئەو تێ نەبیت یێ تە بۆ پەرستنا خۆ هەلبژارتی و تە ژ سەرداچوونا من پاراستی و تە چ دەستهەلات ل سەر ئەوان نەدایە من، خودێ گۆتێ: ڤێجا ڕاستی ژ منە و ژ ڕاستییێ پێڤە چ نابێژم، ئەز دۆزەخێ ژ تە و دویندەها تە و هەچییێ دویکەڤتنا تە بکەت ژ دویندەها ئادەمی دێ تژی کەم)).

پشتی هینگێ خودێ دایکا مە حەوا ژ تەنشتا ئادەمی ل دەمێ ئەوێ نڤستی ئافڕاند و کرە هەڤژینا ئەوی و فەرمان ل ئەوان کر ل بەهەشتێ بمینن و خۆشییێ ژ نیعمەتێن ئەوێ ببینن، ب تنێ دارەک تێ نەبیت و نابیت ئەو خۆ نیزیک بکەن و

ژێ بخۆن، خودێ هشیاری دا ئەوان ژ شەیتانی، ئەو کافرە و دژمنە بۆ ئادەمی و دویندەها ئەوی، ئادەم و حەوایێ گوهدارییا خودایێ خۆ کرن و ژ ئەوێ دارێ نەخوارن و ژیانەکا بەختەوەر و ئارام دبووراندن و خۆشی ژ نیعمەتێن بەهەشتێ ددیتن، د هەمان دەمدا شەیتان، ئەوێ ژ بەری هینگێ دژمنایەتی ڕاگەهاندی، کەربەک و حەسویدییەک مەزن د ناڤ خۆدا هەلگرتبوو و دڤیا خودێ ئەڤان نیعمەتان ژێ بستینیت، ژ بەر کو ئەوی ئەو نەدڤیان، ژ بەر ئەڤێ نەڤیانێ، شەیتان ڕانەوەستیا و مرۆڤایەتییا ئادەمی ب دەرفەت دیت بۆ ب سەردابرنا ئەوی! ژ بەر کو هندیکە مرۆڤە، ئەو د سرۆشتێ خۆدا جاران یێ لاوازە د ڕژدییێدا و یێ بلەزە د ژبیرکرنێدا و نە یێ جێگیرە د ناڤبەرا دل و ئەقلێ خۆدا، ڤێجا شەیتانی پێکهاتەیا دەروونییا ئادەمی ب دەرفەت دیت و واسواس بۆ ئەوی چێکر و ئەو هاندا بۆ خوارنێ ژ ئەوێ دارێ یا ل سەر هاتییە حەرام کرن ژ لایێ خودایێ مەزنڤە و ل بەر ئەوی شرینکر! شەیتانی گۆتە ئادەمی: ئەگەر هوین ژ ئەڤێ دارێ بخۆن، هوین دێ بنە دوو فریشتە و بۆ هەتا هەتایێ دێ خۆشییێ ژ نیعمەتێن بەهەشتێ بینن و تێدا بن! خودێ ل

سەر ئەڤێ واسواسا شەیتانی د قورئانێدا گۆتییە: ﴿فَوَسوَسَ إِلَيهِ الشَّيطانُ قالَ يا آدَمُ هَل أَدُلُّكَ عَلى شَجَرَةِ الخُلدِ وَمُلكٍ لا يَبلى﴾ [طه: ١٢٠]، ئانکو: ((هینا شەیتانی واسواس بۆ ئادەمی چێکر و گۆتێ: ئەرێ ئەز ئەوێ دارێ نیشا تە بدەم، یا کو ئەگەر تو ژێ بخۆی هەر و هەر بمینی و سامانەکێ بێ دووماهیک و ڤەبڕین بگەهیتەتە؟))، ئەڤ واسواسە نە بەس بوو بۆ شەیتانی، بەلکو ئەوی سویند ژی ب خودێ خوار و گۆتە ئەوان: ئەز بۆ هەوە دەستپاکم (ئەمینم) و ژ شیرەتکارامە، ژ بەر سرۆشتێ ئادەمییێ پاکژ، ئەوی هزر و خەیال نەدکر سویند ب درەو بهێتە خوارن، ل دووماهیکێ پشتی ئەڤێ شرینکرن و هاندانێ بۆ ئەوێ دارا نەهییا ئەوان ل سەر خوارنا ئەوێ هاتییە کرن، ئادەم و حەوا ب سەرداچوون و ئەوان ژ ئەڤێ دارێ خوار، پشتی پێ ل فەرمانا خودێ کرین و ژ ئەوێ دارێ خوارین، ڤێجا عەورەتێن ئەوان ل بەر ئەوان ئاشکەرابوون، کو ژ بەری هینگێ ل بەر ئەوانا ئاشکەرا نەبوون، ئادەم و حەوا ب گونەها خۆ حەسییان و ئەوان زانی کو وان شاشی کر، ڤێجا ئەوان لەزکر و بەرەڤ دارێن بەهەشتێڤە چوون، داکو بەلگێن ئەوان ژێڤە بکەن و عەورەتێن خۆ پێ

ستارە بکەن و ئەو یێن هەست ب ترسێ و پەشیمانییێ و شەرمێ دکەن، خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿فَأَكَلا مِنها فَبَدَت لَهُما سَوآتُهُما وَطَفِقا يَخصِفانِ عَلَيهِما مِن وَرَقِ الجَنَّةِ وَعَصى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوى﴾ [طه: ١٢١]، ئانكو: ((ڤێجا ئادەمی و حەوایێ ژ ئەوێ دارێ خوار یا گۆتییێ ژێ نەخۆن و عەورەتێن ئەوان ل بەر ئەوان ئاشکەرابوون، بەری هینگێ ئەو ل ئەوان یا ڤەشارتی بوو، هینا ئەوان دەست دایێ بەلگێن بەهەشتێ کرن و خۆ پێ ستارەکرن، داکو ئەوا دیاربووی ژ عەورەتێ ئەوان ڤەشێرن و ئادەمی پێ ل فەرمانا خودایێ خۆ کر ب خوارنا ئەوێ دارێ یا گۆتییێ خۆ نێزیک نەکە)).

خودایێ مەزن گازیکرە ئەوان و گۆتێ: ئەرێ ما من نەهییا وە ژ خوارنا ئەوێ دارێ نەکربوو و ما من نەگۆتبوو وە: هندیکە شەیتانە، ئەو بۆ وە دژمنەکێ هەر و هەرە، د بەرسڤێدا ئادەمی و حەوایێ دانپێدان ب شاشییا خۆ کر و گۆتن: ئەی خودا هندی ئەمین، مە زۆرداری ل دەروونێ (نفسا) خۆ کر و ئەگەر تو ل مە نەبووری و دلۆڤانییێ ب مە نەبەی، دێ ژ شکەستییان بین، و خودێ ژی دلۆڤانکار و تەوبە وەرگرێ

بەنیییێن پەشیمانە، خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ [البقرة: ٣٧]، ئانکو: ((هینا ئادەمی هندەک پەیڤ ژ خودایێ خۆ وەرگرتن، خودێ ئێخستنە سەر دلێ ئەوی، داکو پێ تەوبە بکەت، کو ئەو ژی ئەڤ پەیڤە بوون: (رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ)، هینا خودێ ژ لێڤەبوونا ئەوی ڕازیبوو و گونەها ئەوی ژێبر و هندیکە خودێیە، ئەو پڕ تەوبە وەرگرێ بەنیییێن پەشیمانە و بۆ ئەوان یێ دلۆڤانکارە)).

ب ئەڤێ چەندێ و پشتی ئەوێ نەڤیان و حەسویدیبیا شەیتانی ژ ئادەمی ڕاکری، دژمناتی د ناڤبەرا ئەواندا چێبوو، هەتا ڕۆژا جزادانێ دهێت و هەر ئێک دگەهیتە مافێ خۆ ژ دویندەها ئادەمی و شەیتانی د ناڤبەرا بەهەشتێ و دۆزەخێدا، خودایێ مەزن ئادەم و حەوا ژ بەهەشتێ دەرئێخستن و ئەو داکەڤتنە ئەردی، ژ نیعمەت و خۆشیییێن بەهەشتێ بۆ زەحمەت و وەستیان و فشار و ئاستەنگ و هەڤڕکییا ژیانا دونیایێ، هەروەسا دژمناتی ل گەل دژمنێ

مرۆڤایەتییێ شەیتانێ نەفرەتی، خودایێ مەزن گۆتە ئەوان: ﴿قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ، قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ﴾ [الأعراف: ٢٤-٢٥]، ئانكو: ((خودایێ مەزن گۆتە ئادەمی و حەوایێ و ئبلیسی: هوین ژ ئەسمانی بەر ب ئەردیڤە هەڕنە خوارێ و هوین بۆ ئێکودوو دژمنن، د ئەردیدا جهەک هەیە لێ ئاکنجی ببن و هەتا مرنێ خۆشییێ لێ ببەن، خودێ گۆتە ئادەمی و حەوایێ و دویندەها ئەوان: ژیانا وە دێ ل ئەردی بیت و مرنا وە ژی دێ ل ئەوێرێ بیت و خودایێ وە هەر ژ ئەوێرێ دێ وە ڕاکەتەڤە و بۆ ڕۆژا ڕابوونێ کۆم کەت)).

بەلێ خواندەڤانێ هێژا، من باوەرە نوکە تە زانی کا ژێدەرێ تە ژ کیڤەیە و تو کیی و ژ کیڤە هاتی و دێ بۆ کیڤە چی و کا بۆچی ل ئەڤێرێی، لێ بەلێ د سەر هندێڕا ژی، دبیت پرسیارەک د سەرێ تەدا مابیت! دبیت بێژی ئەز هەمییێ تێگەهشتم، کا بۆچی ل ئەڤێرێمە و ژ کیڤە هاتیمە و پشتی ئەڤێ گەشتێ دێ چارەنڤێسێ من د ناڤبەرا چدا بیت و ل سەر من پێدڤییە چ بکەم، ل ئەڤێرێ پرسیارەک دبیت خۆ ل

سەرێ تە بدەت، ئەو ژی بۆچی خودێ د بنیاتدا مرۆڤ دروستکرن؟ ئارمانج ژ دروستکرنا مە مرۆڤان چییە؟ ئەو دشیا مە دروست نەکەت، هەروەسا ئەرێ ما خودێ یێ پێدڤی ب دروستکرنا مە بوو!؟ ل ئەڤێرێ من دڤێت بێژمەتە: هندیکە خودێیە، ئەوی ئەڤ گەردوونە ئافڕاند ژ بوونەوەرێن زیندی وەک: (مرۆڤ، ئەجنە، ڕووەک، گیانەوەر، بەکتریا و...هتد)، هەروەسا هەرتشتەکێ بێ ڕوح وەک: (هەوا، چیا، ئەسمان و...هتد) ب شێوەیەکێ ئەندازەیی و گەلەک سەیر و جوان و عنتیکە و سەرنجڕاکێش د نەخشە و دیزاینیدا و ئەڤە ل دەڤ خودایێ من و تە نیشانەک بچویکە د مەزناهییا ئەویدا، ئەڤ گەردوونە نەهاتییە ئافڕاندن ژ قەستا و بێ ئەگەر، بەلکو هەر تشتەکێ ئارمانجەک هەیە و حیکمەتەک د پشتڕا هەیە، هەروەکی خودێ د قورئانا پیرۆزدا دبێژیت: ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لا تُرْجَعُونَ﴾ [المؤمنون: ١١٥]، ئانکو: ((ئەرێ ڤێجا وە (گەلی دروستکرییان) هزر کربوو هەما مە ژ قەستا هوین ئافڕاندینە؟ و هوین ل ئاخرەتێ بۆ جزادانێ نازڤڕنە دەڤ مە!))، خودایێ مەزن ئەم مرۆڤ ئافڕاندین و ئەم ژ هەمی دروستکرییێن دی جوداکرین، ب هەبوونا ئەقلەکی

نیعمەت ل گەل مە کر و هندیکە ئەو مرۆڤێ دروست ئەقلێ خۆ بکاربهینیت دێ یێ پشتڕاست بیت، کو هەر تشتەکێ حیکمەتەک هەیە و هەروەسا هەر کارەکێ خودێ دکەت حیکمەتەک د گەل دایە، مرۆڤێ باوەردار هاتییە جوداکرن ژ یێ کافر ب باوەری ب ئەوێ حیکمەتێ، ئەوا ژ بەر هاتییە ئافڕاندن، ئەو حیکمەتا مرۆڤێ کافر ڕەتکری و نەهییا ئەوێ کری، خودێ دبێژیت: ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُولِي الألْبَابِ ، الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىَ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذا بَاطِلا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ [آل عمران: ١٩٠ - ١٩١]، ئانکو: ((هندی د ئافڕاندنا ئەسمان و ئەردیدایە، ب ڕەنگەکێ نوی و بێ وێنە و د دویڤ ئێک هاتنا شەڤێ و ڕۆژێدایە و ژێکجودابوونا ئەوان د کورتییێ و درێژییێڤە، نیشانێن مەزن ل سەر ئێکینییا خودێ هەنە بۆ خودان ئەقلێن ساخلەم، ئەوێن د هەمی دەراڤێن خۆدا خودێ ل بیرا خۆ دهینن، ژ پێیانڤە و ڕوینشتی و ل سەر تەنشتێن خۆ و ئەو هزرێن خۆ د ئافڕاندنا ئەسمان و ئەردیدا دکەن و دبێژن خودایێ مە تە ئەڤە ژ قەستا نە ئافڕاندینە، تو ژ ئەوێ چەندێ یێ پاک و

پیرۆزی، ڤێجا تو عەزابا ئاگری ژ مە دویربئێخە))، خودایێ مەزن ئەوێ ئەرد و ئەسمان ژ گەردیلەکێ یا کو ب چاڤان نەهێتە دیتن ئافراندین و ئەم مرۆڤایەتی و هەروەسا جیهانا ئەجنەیان یێن ئافڕاندین، داکو پەرستنا ئەوی بکەین، هەروەکی د قورئانێدا: دبێژیت ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦]، ئانکو: ((و من ئەجنە و مرۆڤ نەئافڕاندینە و پێغەمبەر بۆ ئەوان نەهنارتینە، ئەگەر ژ بەر ئارمانجەکا مەزن نەبیت، کو ئەو پەرستنا من ب تنێ بکەن)).

ئەرێ خودایێ مەزن یێ پێدڤی ب ئافڕاندن یان پەرستنا مەیە!؟ بیرا من دهێت ل دەمێ قوتابی ل سەرەتاییێ، نزانم پۆلا دوویێ بوو یان یا سێیێ، مە بابەتەک هەبوو د وانەیا کوردییێدا، ئەگەر شاش نەبم تێدا دگۆت: ((دارتاش داری دبڕیت، نانپێژ نانی دپێژیت، جووتیار زەڤییێ دکێلیت، مامۆستا قوتابییان فێردکەت و...هتد))، ئەگەر تە تێبینی کربیت، هەر کەسەکێ ل دویڤ ناڤێ ئەوی دەربڕینێ ژ کارێ ئەوی دکەت، ل ئەڤێرێ هندیکە خودێیە ژی کو ئێک ژ ناڤێن ئەوی ئافڕێنەرە(خالقە)، کارێ ئەوی ئافڕاندنە، ڤێجا ئەگەر

ئافڕاندن ئێک ژ کارێن ئەوی بیت، ل ئەڤێرێ تشتەک ئاساییە ئەم ئافڕاندبن، بێی کو پێدڤی ب ئافڕاندنا مە هەبیت، چونکی ب ساناهی ئەڤە کارێ ئەوییە! و هندی خودێیە ئەو حەز دکەت ئەوی بەندە هەبن و پەرستنا ئەوی بکەن و بەحس ژ مەزناهییا ئەوی بکەن و شانازییێ پێ ببەن، کو ئەڤە ژی یا داخوازکرییە بۆ ناڤێن ئەوی یێن پیرۆز و سالۆخەتێن ئەوی یێن بلند، ڤێجا ژ تەمامەتییا ڕبووبییەتا ئەوی و ئالۆهییەتا ئەوی و ناڤێن ئەوی و سالۆخەتێن ئەوی بهێتە پەرستن و شانازی و سەربلندی پێ بهێتە برن.

ئەرێ خودێ یێ پێدڤی ب پەرستنا مەیە!؟ ب پشتڕاستیڤە نەخێر، خودێ پێدڤی ب پەرستنا مە نینە، بەلکو بەروڤاژی مە پێدڤییا ب پەرستنا خودێ هەی، خودێ پێدڤی ب پەرستنا مە نینە، چونکی پێدڤیاتی سالۆخەتەکێ گونجاییە بۆ بەندەیەکێ ب کێماسی و هندیکە خودایێ مەزنە، ئەو یێ تەمامە و دویرە ژ کێماسییان و سالۆخەتێن ئەوی، قورئانا پیرۆز دبێژیت: ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا

بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ [البقرة: ٢٥٥]، ئانکو: ((خودێیە ژ ئەوی پێڤەتر کەس هێژایی پەرستنێ نەبیت، یێ زیندی و هەر و هەر مایی و د هەمی کاروبارێن هەبوونێدا ڕێبەر، چ نوقرسک و خەو ناگەهنە ئەوی، هەر تشتەکێ ل ئەسمانان و هەر تشتەکێ ل ئەردی سامانێ ئەوییە و بنێ دەستویرییا ئەوی کەس بستەهـ ناکەت ل دەڤ ئەوی مەهدەرێ بکەت، زانینا ئەوی دۆرا ل هەمی دروستکرییان گرتی، ئەوێن بەرێ و ئەوێن نوکە و ئەوێن نەهاتین، ئەو کارێن ل بەر دەستێ خەلکێ ژ تشتێن هێشتا چێنەبووین و ئەوێن ل پاش ئەوان ژ تشتێن بووری دزانیت و کەس ژ دروستکرییێن ئەوی ب تشتەکێ ژ زانینا ئەوی ئاگەهدار نابیت، ب ئەوێ نەبیت، ئەوا ئەو پێ هاتییە ئاگەهدارکرن، کورسیکا ئەوی ئەسمان و ئەرد ڤەگرتینە و کورسی جهێ پێیێن ئەوینە و ژ ئەوی پێڤەتر کەس چاوانییا ئەوێ نزانیت و پاراستنا ئەرد و ئەسمانان ل بەر ئەوی یا گران نینە و ئەو ب خۆ و سالۆخەتێن خۆڤە ب سەر هەمی دروستکرییانڤە یێ بلندە، کۆمکەرێ هەمی سالۆخەتێن

مەزناهیییێیە))، ڤێجا ژ بەر هندێ تو ئەی مرۆڤێ پڕ ژ کێماسییان، ئەو توی پێدڤی ب پەرستنا خودێ و نێزیکبوون ژێ، هەر ئەوە یێ باوەرییەک ژ دل و ڕاست دکەتە د ناڤ ناخێ تەدا و ناهێلیت تو هەست ب چ کێماسییان بکەی، چونکی کا چاوا زیندیبوونا لەشی ل سەر خوارنێ و ڤەخوارنێ دمینیت، ب هەمان شێوە باوەری و پەرستن ژی خوارن و ڤەخوارنا ڕوحێیە و بدەستڤەهینانا ئارامیییێیە.

خواندەڤانێ هێژا، من باوەرە بەرسڤ گەهشتنە تە، کا مەرەم ژ هەبوونا تە د ئەڤێ ژیانێدا چییە، ئەز نزانم کا نوکە چ هزر دکەی! دبیت ئەڤ ژیانە ژ بۆ تە گەشت بیت یان هەڤڕکی یان جوانی و هونەر و زانین و...هتد بیت، یێن هەین دبێژن: ژیان زانینە یان ژیان دۆزەخە یان هەنە دبێژن ئەو هێزە یان حەزژێکرنە، هونەرە، گەشتە و گەلەک بۆچوونێن دی...، ل ئەڤێرێ ب ڕاستی من باوەری ب چ ژ ئەڤان نینە، ل دەڤ من ب شێوەیەکێ گشتی ژیان ئەڤان هەمییان پێکڤە ب خۆڤە دگریت، ب بۆچوونا من، هندیکە ژیانە، ئەو تاقیکرنە! ئەڤ ژیانە گەشتەکە ب ناڤێ (تاقیکرن ژ بۆ ئاخرەتێ) و هەڤڕکییەکە د

باوەرییێ و حەزژێکرنێ و هێزێ و هونەری و زانینێدا و...هتد، خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ [الملك: ٢]، ئانکو: ((ئەوێ مرن و ژین داین، ئەی گەلی مرۆڤان، دا هەوە پێ بجەربینیت و تاقی بکەت، کانێ کارێ کیژ هەوە ژ هەمییان باشتر و پاکژترە و ئەوە زالێ چ تشت ئەوی بێزار نەکەت و گونەهژێبرە بۆ ئەوی بەنی، ئەوێ تەوبە بکەت))، هەروەسا خودێ د ئایەتەکا دیدا ژی دبێژیت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ [الحجرات: ١٣]، ئانکو: ((ئەی گەلی مرۆڤان، هندی ئەمین مە هوین ژ بابەکێ ب تنێ کو ئادەمە و دایکەکێ ب تنێ کو حەوایە ئافراندینە، ڤێجا نەسەبا کەسێ ژ یا کەسێ باشتر نینە و ژ لایێ دویندەهێڤە مە هوین کرنە گەلەک مللەت و ئیجاخ، داکو هوین ئێکودوو بنیاسن، هندی باشترینێ هەوەیە ل دەڤ خودێ، ئەوە یێ ژ هەمییان پتر تەقوا خودێ دکەت و هندی خودێیە ب تەقواداران یێ پڕ زانایە و ب ئەوان یێ شارەزایە)).

بەرێ خۆ بدێ هەڤالێ من، چ جاران ئەڤێ ژ بیر نەکە یا ئەز دبێژم، باش بزانە ئەڤ ژیانا تو تێدا وەکی قوتابخانێیە و ب تایبەتی پۆلا دوازدێ و تاقیکرنێن ئەوێ یێن گشتی، کو ل دەڤ مە کوردان، ئەو دووماهیک قووناغ و تاقیکرنە ژ بۆ چوونا زانکۆیێ و خواندنا ئەوێ تایبەتمەندییێ یا تە حەز ل سەر هەی، بەری ئەڤێ تاقیکرنێ، ئەو ل دەورێن چل ڕۆژان دەرفەتێ ددەنە تە ژ بۆ خواندن و خۆ بەرهەڤکرنێ، ب ئەڤی سیاقێ من قوتابخانە و تاقیکرن کرییە نموونە ل سەر ژیانێ، ئەم دشێین ئەوان چل ڕۆژان ب ژیانا دونیایێ و هەروەسا پشتی تاقیکرنێ ب ژیانا ئاخرەتێ قەلەم بدەین، د ئەڤان چل ڕۆژاندا (ژیانا دونیایێ)، تو دشێی نەخوینی و خۆشییێن دەمکی (بەروەخت) بۆ خۆ ببەی، بۆ نموونە ل گەل هەڤالان دەربکەڤی و بچی یارییان و دەمێ خۆ ل موول و کافی و سەیرانا ببوورینی، بێی کو ل بەرچاڤ وەربگری کو تە تاقیکرن یا هەی و تو دەمێ خو ب تشتێن بێمفاڤە دبوورینی، تە د هزرا خۆدا گۆتییە: ئەز دێ بۆ خۆ تێر خۆشییان بەم و هەتا دەمێ تاقیکرنێ دهێت خودێ کەریم و ڕەحیمە!، تە خۆ ژ ڕاستییێ و ژیوارێ خۆ ڤەشارت، تە نەزانین هەلبژارت و تە

نەزانی چەند تو بڕەڤی ژی، ژیوارێ تە هەر دێ ب دویڤ تەڤە بیت و بەرەڤ تەڤە هێت، دەمێ تاقیکرنێ دهێت و تو دچی د تاقیکرنێدا و دهێتە بیرا تە کو تە خۆ بەرهەڤ نەکرییە و تو تشتەکێ ژی نزانی! ل ئەڤێرێ هەمی تشت دێ ب دووماهێک هێن و وژدان و دەروونێ تە گەلەک ئارام نابیت و دەمێ دزانی، ئەو ڕۆژێن کورت(کو دونیا)، ئەوێن تە ب خۆشییێن بەروەختڤە دبووراندن نازڤڕنەڤە و تو د تاقیکرنێدا شکەستی و تە ئەو بێهنفرەهی و خۆشییا پشتی ب دووماهیکهاتنا تاقیکرنێ کو(کو ژیانا ئاخرەتێیە) ژ دەستدا، هینگێ پەشیمانی مفایی ناگەهینیتە تە و تو ژ نەزانانی و ل لایەکێ دی تو دشێی د ئەڤان چل ڕۆژاندا وەکی من گۆتی (کو دونیایە)، تو دشێی بۆ خۆ بخوینی و زەحمەتێ ببەی و هندەک نەخۆشییێن دەمکی بۆ خۆ دروست بکەی، ژ پێخەمەت سەرکەڤتنا هەرەمەزن (کو ئاخرەتە) و ب خواندنێ و دویڤچوون و لێگەڕیان و چەندین خۆشییێن بەروەخت ژ خۆ بکەی، ژ پێخەمەت سەرکەڤتن د تاقیکرنێدا و خۆشییا پشتی تاقیکرنێ و یا بەردەوام کو ئەو ژی (ئاخرەتە)، ل ئەڤێرێ پشتی چل ڕۆژێن کورت، کو دەمەکێ کورتە ب هەڤبەری ل گەل ژیانا پشتی

تاقیکرنێ و پشتی تە کارکری و تە خەم ژێ خواری و تە خۆ بەرهەڤکری، دێ چی د تاقیکرنێدا و سەربلندی و ب دەروونەک و وژدانەکا گەلەک ئارام، دێ د تاقیکرنا خۆدا ب سەرکەڤی، و ئەو ڕۆژێن کورت هەمییان ب ئێک خۆلەکا سەرکەڤتنێ دێ ژ بیرکەی، تە ئەو نەدانە ب هەمی ژیانا پشتی تاقیکرنێ و تو یێ زانا بووی و تە سەرکەڤتنا هەرەمەزن هینا (ئاخرەت)، ل ئەڤێرێ من دڤێت تشتەک گەلەک گرنگ بێژم، ئەو ژی ئەو کەسێ د ئەوان چل ڕۆژاندا دەمێ خۆ ب خۆشییێن دەمکیڤە بووراندی، ئەرێ ئەو ژ ڕاستا ژی خۆشییەک بەردەوام د ئەوان چل ڕۆژاندا دبینیت؟ و ب هەمان شێوە ئەو کەسێ دخوینیت و خۆ زەحمەت ددەت، ئەرێ ئەو ژ ڕاستا ژی نەخۆشییەک بەردەوام د ئەوان چل ڕۆژاندا دبینیت؟ ل ئەڤێرێ پێدڤییە بزانی، ئەو کەسێ گرنگی ب تاقیکرنێ نەدای و پشتگوهـ هاڤێتی و مایە ب خۆشییێن بەروەختڤە، ئەو خۆ د ئەوان چل ڕۆژاندا ژی نەخۆشییێ دبینیت! چونکی ئێکسەر پشتی ب دووماهیکهاتنا ئەوان خۆشییێن دەمکی یان بەروەخت، وژدانا ئەوی یا ئارام نابیت و دەروونێ ئەوی تێکدچیت، ژ بەر کو ئەوی، ئەو بەرپرسیارەتی و کارێ ل سەر پێدڤی بکەت نەکرییە

و ل ئەڤێرێ نە ل بەری تاقیکرنێ و نە ل پشتی تاقیکرنێ ژی، ئەو خۆشیێ ب خۆ نابەت، ب تنێ چەند خۆشییەکێن دەمکییێن بێبها نەبن هەر ئەوان چل ڕۆژان هەر ب نەخۆشی دبوورینیت! ل لایەکێ دی ئەو کەسێ خۆ زەحمەت دای و خەم ژ تاقیرکرنێ خواری و هزرا خۆ ل پاشەڕۆژا خۆ ل پشتی تاقیکرنێ کری، ئەڤ کەسە د ئارامییەکا دەروونییا بەردەوامدایە د ئەوان چل ڕۆژاندا، ئەو ب تنێ چەند نەخۆشییا دبینیت و گرێکان، بەلێ وژدانا ئەوی ب تەمامی یا ئارامە و کارێ ئەوی و یا ل سەر پێدڤی بکەت ب باشترین شێوە یێ دکەت و ب ڕێڤە دبەت، ل ئەڤێرێ ئەڤ کەسە نە بەس پشتی تاقیکرنێ، بەلکو بەری ئەوێ ژی د ئارامییێ و خۆشییێدایە! ب تنێ چەند نەخۆشییێن دەمکی تێ نەبن کو ئەڤە ژی سونەتا ژیانێیە.

د ئەڤێ نموونا بووریدا ئەوا مە هینای، بۆ مە دیاردبیت، کو هندی ئەو کەسەیە، ئەوێ ئاخرەتێ دکەت ئارمانج و ژ بۆ ئەوێ کاردکەت، ئەو دێ ئاخرەتێ و دونیایێ ب دەستخۆڤە هینیت، لێ بەلێ ل سنۆرا و ب هەبوونا چەند گرێکان، کو ئەڤە ژی وەکی مە گۆتی: (ڕامانا تاقیکرنێیە) و ئەو کەسێ ژیانا

دونیایێ بۆ خۆ دکەت خەم، ئەو ل ئەڤێرێ ئاخرەتێ و دونیایێ ژی دێ ژ دەست دەت، بۆ نموونە: ئەو کەسێ کۆکایینی یان مەی(عەرەقێ) یان هەر ماددەکێ دی یێ بێهۆشکەر یان زیانبەخش دخۆت و ڤەدخۆت، ئەو باش دزانیت یا دکەت یا شاشە! بەلێ ژ بەر کو هزر دکەت خۆشییێ ژێ دبینیت، ئەو نەشێت کۆنترۆلێ ل سەر دەروونێ خۆ یێ لاواز بکەت، لەورا دێ هەمی سنۆران دابەزینیت و حەرامی و حەلالی و باشی و خرابییێ ل بەرچاڤ وەرناگریت و دێ ب یا دلێ خۆ کەت و ب دویڤ دەروونێ خۆ کەڤیت، بەلێ یا دروست ئەوە د ژیانێدا، ئەو کەسێ یارییێ بکەت، پێدڤییە هزرا خۆ پشتی یارییێ ژی بکەت! ئەڤ کەسە یێ مەی یان مادەکێ بێهۆشکەر یان و...هتد ژ مادێن زیانبەخش خواری و ڤەخواری، ل دەستپێکێ ئەو خۆشییێ ژێ دبینیت، لێ بەلێ ئەڤ خۆشییە یا دەمکییە و بلەز ب دووماهیک دهێت، ل ئەڤێرێ ئەڤ کەسە، ئەوێ کو ژ ژیواری ڕەڤیی، ل دەمێ خۆشییا ئەوی یا دەمکی ب دووماهیک دهێت، دێ هەر کەڤیتە بەرانبەری ڕاستییێڤە، و ل دەمێ هشیار دبیت و ئەڤ ژیانا تژی هەڤڕکی دکەڤیتە بەر، ئەو ژ لایێ ڕوحی و دەروونی و لەشیڤە گەلەک لاواز دبیت، لەورا ئەو هێدی هێدی دێ ژ ناڤ چیت، چونکی سنۆر بەزاندن و ئەوی خۆشییێن دەمکی هەلبژارتن، ڤێجا ئەی بەندەیێ

لاواز، ژ بەر خۆ و نە کەسەک دی، بەرەڤ خودایێ خۆ بزڤڕە، داکو ئەو ب هەمی مەزناهییا خۆڤە بەرەڤ تەڤە بهێت و ل تە ببووریت و حەز ژ تە بکەت، بێژە من ما ژ ئەڤێ خۆشتر هەیە؟ ما سەرکەڤتن ژ ئەڤێ مەزنتر هەیە؟ خودێ دبێژیت: ﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ﴾ [البقرة: ١٥٢]، ئانکو: ((ڤێجا هوین ب کرنا پەرستنێ من ل بیرا خۆ بهینن، ئەز ب لێبوورین و قەنجییا خۆ، دێ وە ل بیرا خۆ هینم))، ب تنێ ئەندێشە بکە، ئەڤ خودایێ ژ هەر تشتەکێ مەزنتر یێ تە ل بیرا خۆ دهینیت و تو یێ ل سەر هزرا ئەوی!

خواندەڤانێ هێژا، باش بزانە، داکو ئاخرەتێ و نیعمەتێن ئەوێ یێن هەر و هەر و بەردەوام ب دەستخۆڤە بهینی، پێدڤییە د تاقیکرنا ژیانێدا ب هەڤڕکی و وەستیان و هەدارا ئەوێڤە ب سەربکەڤی و ژ بیر نەکە، هەتا کو د ئەڤێ تاقیکرنێدا ب سەربکەڤی، پێدڤییە تو چاڤدێرییا چار بەشان ژ کەسایەتییا خۆ بکەی، ئەو ژی چاڤدێرییا لەش، دل، ئەقل و ڕوحا خۆ بکەی:

١- چاڤدێرییا لەشێ خۆ ب ڕێکا خوارنێ و ڤەخوارنێ.

٢- چاڤدێرییا دلێ خۆ ب ڕێکا حەزژێکرنێ و دلوڤانییێ.

٣- چاڤدێرییا ئەقلێ خۆ ب رێکا زانست و زانینێ.

٤- چاڤدێرییا روحا خۆ ب رێکا باوەری و پەرستنێ.

د پشکێن بهێتدا، دێ بەحس ل چاڤدێرییا دل و ئەقل و روحێ کەین، سەبارەت یا لەشی ژی، ئەز هزر دکەم ئەو ئەم هەمی دزانین و پێدڤی ناکەت بەحس ژێ بکەین، چونکی ئەم هەمی دزانین و پشتراست گەلەک یا گرنگە خوارنەک و ڤەخوارنەک ساخلەم د دەمێ ئەواندا بخۆی و ڤەخۆی، بەردەوام وەرزشێ بکەی و رۆژێ ب نێزیکی بۆ ماوێ ١٥ خۆلەکەکان هەر بچییە ل بەر تیرۆژکێن رۆژێ و...هتد ژ مفاییێن ل لەشی دکەن، ل ئەڤێرێ ب شێوەیەکێ پشتراست، ئەم هەمی ئەوان کارێن وە دکەن لەشی ب زیندی بهێلن دکەین، وەکی خوارن و ڤەخوارنێ، داکو زیندی بمینین و ب شێوەیەکێ رێژەیی باراپترییا مە هەنە گەلەک گرنگیێ ب لەشی ددەن و هەمی کاران دکەن ژ پێخەمەت هندێ، داکو ساخلەمییا خۆ بپارێزن و تووشی نەساخییان نەبن.

ل ئەڤێرێ ئەگەر تە چاڤدێرییا ئەڤی بەشێ ژیانا خۆ نەکر، کو ئەو ژی لەشە، تو دێ جارەکێ ب تنێ مری، لێ بەلێ ئەو هەرسێ بەشێن هەرە گرنگ یێن کو چارەنڤیس و کەسایەتییا تە د دونیا و ئاخرەتێدا دیار دکەن، ئەوێن کو دێ د پشکێن بهێتدا بەحس کەین، ئەگەر ئێک ژ ئەوان ب تنێ ژی تە دروست سەرەدەری ل گەل نەکر، ڕۆژێ دبیت نە جارەک، بەلکو گەلەک جاران ژ لایێ ڕوحێ و دەروونیڤە بمری! پشتڕاست دێ ئەڤە کارتێکرنەک مەزن ل لەشێ تە ژی کەت، تایبەتی ژی، ژ بەر کو گەلەک مرۆڤ هەنە و هیڤییا من ئەوە تو ژ ئەوان نەبی، کو ئەو مرۆڤ وەکی تبلێن دەستینە! تو دزانی دەست ژ پێنج تبلان پێکدهێت، ئاها هۆسا ژیانا ئەوان مرۆڤان ژی وەکی دەستینە، کو ب تنێ ژ پێنج تشتان پێکدهیت، ئەو ژی:

١- خوارن.

٢- ڤەخوارن.

٣-نڤستن.

٤- کرن.

٥- کەنی.

ئەگەر ئەڤان ل گەل گیانەوەری هەڤبەر بکەین، چ جیاوازی نابیت! چونکی ژیانا گیانەوەری ژی هەر ل سەر ئەڤان تشتانە، ئەو تشتێ مە ژ گیانەوەری جودا دکەت ئەقلە و باوەرییە و ڤیانە و ڕەوشتە و...هتد، ڤێجا ئەگەر ژیانا تە ب تنێ ل سەر ئەڤان تشتان ما و تە ب تەمامی لایەنێ ڕوحی دا پاش، ل ئەڤێرێ چ پیڤەر نابن تە و گیانەوەری ژێکجودا بکەن، لەوڕا یا پێدڤییە بەردەوام چاڤدێرییەکا گەلەک باش ل لەشی بکەین، بەلێ یا ژ ئەوێ گرنکتر، ئەو بەشێن دی یێن ژیانا مەنە، کو دل و ئەقل و ڕوحە، ئەگەر دروست تە چاڤدێرییا ئەڤان کر، ئەڤە بەلگەیە، کو ب شێوەیەکێ ڕاستەوانە تو یێ چاڤدێرییا لەشی ژی دکەی، ئێک ژ ئەڤان هەرسێ بەشان، کو دل و ئەقل و ڕوحە، ب تنێ د ئێک ژ ئەڤاندا تو د چاڤدێرییا ئەواندا شکەستنێ بهینی، دشێم بێژم تە ئەو تە د ژیانێ هەمییێ و ئاخرەتێدا ژی شکەستن هینا! چونکی ئەڤ کەسێ دلەکێ ب حەزژێکرن و دلۆڤانی هەبیت، ئەو ب پشتڕاستیڤە کەسەکێ باوەردار و خودێناسە، هەروەسا ئەو کەسێ خودێناس و باوەری ب خودێ هەی و پەرستنا خودێ دکەت و باوەری ب پێغەمبەرێ ئەوی موحەممەدی -سلاڤ لێ بن- هەی، ئەو ژی

پشتڕاست کەسەکە، خودان ئەقلەکێ بەرفرەهە و فێرخوازێ زانست و زانینێیە و ب ئەقل و زانینا خۆ خودێ نیاسییە و بۆ لایێ ئەوی چوویە، ب هەمان شێوە ئەو کەسێ ئەقلەک پێگەهشتی هەبیت، ل ئەڤێرێ پشتڕاست، ئەو ژی حەزژێکرن و دلۆڤانی د دلێ ئەویدا و ل دەڤ هەیە و ب ئەڤی ڕەنگی بەردەوام پەیوەندییا ئەڤان هەرسێ بەشان د ناڤبەرا بەختەوەری و هێز و سەرکەڤتنێدا وەکی بازنەکێ دزڤڕیت و ل گەل ئێک ڕاستەوانەنە.

ب حەزکرنا خودێ، ئەم دێ بەحس ل ئەڤان بەشێن ژیانێ کەین د پشکێن بهێتدا و د هەر پشکەکێدا ژی، دێ بەحس ل چەند بابەتەک و ڕێکێن سەرەدەرییا تە ل گەل ئەڤان بەشان و چاوانییا بدەستڤەهینانا ئەوان د کەسایەتییا تەدا کەین، ئەوێن کو دروست سەرەدەرییا تە و سەرکەڤتن تێدا، دبنە ئەگەرێ بدەستڤەهینانا دونیا و ئاخرەتێ، هەروەسا ژ بەر هندێ ژی، داکو دەمی ژ خۆ نەبەی و دەمێ تە ب هەروە نەچیت و لەزێ تێدا بکەی، چونکی ژ بیر نەکە

"تیک تاک تیک تاک، دەم یێ دبووریت!"

پشکا دووێ/ چاڤدێرییا دلی: (ب حەزژێکرن و دلۆڤانییێ).

ئەندێشە بکە، ئەگەر کەسەک هەبیت ژیانا خۆ هەمییێ د ژوورەکا ب تنێ د زیندانەکا تاریدا بووراندبیت و هەر ل ئەوێرێ ژ دایک ببیت و ل ئەوێ ژوورێ ب تنێ پەنجەرەک بچویک لێ هەبیت، کو ڕۆناهییەک کێم ل قولاچکا ژوورێ بدەت، ئەڤ کەسە هەردەم بۆ بووراندنا دەمێ خۆ بۆ خۆ وێنەیان ل قولاچکا ژوورێ وێنە دکەت و ژیانا ئەوی ب ئەڤێ ڕەنگێ دەرباز دبیت، ئەگەر تو پرسیار ژ ئەڤێ کەسێ بکەی، ئەرێ خۆشترین جهـ د جیهانێدا ل دەڤ تە کیژکە و ل کیڤەیە؟ ئەو دێ ئێکسەر ئەوی جهی بێژیت یێ وێنەیان لێ دروست دکەت و دەمێ خۆ لێ دبوورینیت، لەوڕا ئەو دێ ئەوی جهێ تاری و بەرتەنگ هەلبژێریت، چونکی ئەوی جیهانا ژ دەرڤە نەدیتییە! نەدیتییە کا چاوا ئەسمان ب ئەڤێ ڕەنگێ جوان هاتییە بلند کرن و چیا هاتینە چکلاندن و ئەرد ب ئەوان هاتییە ڕاگرتن و ڕائێخستن و خۆشکرن، هەروەسا نەدیتییە ل دەمێ د زڤستانێدا ئەسمان ڕۆندکان دبارینیت و د بهارێدا ئەرد کراسەکێ کەسک ل بەر خۆ

دکەت و د هاڤینێدا ژی ڕۆژ تیرۆژکێن خۆ یێن زێڕی ل ئەردی ددەت و د پاییزێدا بارانا بەلگان دباریت و...هتد ژ جوانییا سرۆشتی.

ل گەل ئەڤێ نموونا مە گۆتی، هەمان تشت ل گەل ئەوان کەسان ژی، ئەوێن چ جاران خۆشی و لەزەتا باوەری و پەرستنێ نەدیتی و هزر دکەن ئەو زەحمەتی و وەستیانە، چونکی ئەوان کار و تاقیکرن ل سەر خۆشییا باوەری و پەرستنێ نەبوویە، لەوڕا ئەوان ماف نینە بڕیارێ ل سەر بدەن!، کا خۆشییە یان ژی نەخۆشییە، وەکی ئەڤی کەسێ بەری نوکە مە نموونە ل سەر هینای، کو ئەوی جیهانا ژ دەرڤە و جوانییا ئەوێ نەدیتبوو، لەوڕا ئەوی ئەو جهێ تەنگ و تاری هەلبژارت، ئەگەر ب تنێ بۆ ماوەیێ چەند چرکان ژی ئەوی جیهانا ژ دەرڤە و سرۆشتێ ئەوێ دیتبا، ئەو دا بۆچوونا خۆ گوهۆڕیت، ئەڤ کەسێن هزر دکەن باوەری و پەرستن یا ب زەحمەتە، ئەو نەزانن، چونکی تاقیکرن تێدا نینە و بڕیارێ ل سەر ددەن، د ڕاستیدا باوەری و پەرستن، ئەو بەهەشتا دلی و سەر دونیاییێیە، ب تنێ ئەو کەس دێ ل من گەهن، ئەوێن گەشت کرین بۆ ئەڤێ

بەهەشتێ، ئەو بەهەشتا بێی بکارهینانا پاسەپۆرتێ یان ڤیزێ و...هتد گەشت دکەیێ، ئەو بەهەشتە یا کو د تاری و ڕۆناهییا ڕۆژ و شەڤێدا و د هەر کار و کریار و ئاخڤتن و پێنگاڤەکێدا، ئەقل و هزر و لەشێ تە هەمی بۆ خودێ هشیاربن، ژ پێخەمەت و باوەری ب هندێ ڕۆژەک بهێت و ئەڤی خودای ببینی و تە خەلات بکەت و ژ هەڤڕکی و زەحمەتا ژیانێ ب دووماهیک بهێی و تێدا ب سەربکەڤی، ئەو خودایێ کو تو د ژیانا خۆ هەمییێدا گونەهان بکەی، ب تنێ ب داخوازا لێبوورینەکێ، ئەو دێ ل تە بووریت و تە ل ئاخرەتێ خەلات کەت، ئەرێ ما خودێ چەند یێ دلۆڤانە! ب تنێ داخوازا لێبوورینەکێ، باوەر ژ من بکە ئەو دێ باوەرییەکا وەسا یا موکم د دلێ تەدا چینیت، بێی هژمارتن ژ خۆشی و شرینییا ئەوێ، سەروەرێ مرۆڤایەتییێ پێغەمبەرێ مە موحەممەد - سلاڤ لێ بن-، د گۆتنەکا خۆ یا پیرۆزدا دبێژیت: {ذاق طعم الإيمان من رضي باللّٰه رباً وبالإسلام ديناً وبمحمد رسولاً} [رواه مسلم]، ئانکو: ((ئەوە یێ تام دکەتە خۆشی و شرینییا باوەرییێ، یێ کو ڕازیبووی (اللّٰه) خودایێ ئەوییە و ئیسلام

ڕێک و ڕێنیشاندەر و ئایینێ ئەوییە و موحەممەد پێغەمبەرێ ئەوییە)).

باوەرییێ نهێنییێن سەیر و عنتیکە هەنە و ب تنێ ئەو هەستپێدکەت، ئەوێ باوەرییا ئەوی بهێز، ئەو باوەرییا خۆشی و نەخۆشییا ب تاقیکرن و نیعمەت دهەژمێریت و پێ ڕازی دبیت و هەر زەحمەتەکێ ب ساناهی دکەت و ئارامییێ ژ بۆ دلی دبەخشینیت، خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً﴾ [النحل: ٩٧]، ئانکو: ((هەچییێ کارەکێ باش بکەت، چ نێر بیت و چ مێ بیت و باوەری ب خودێ و پێغەمبەرێ ئەوی هەبیت، د دونیایێدا ئەم ب ژینەکا خۆش و تەنا دێ ئەوی زیندی کەین))، د ئەڤێ ئایەتێدا دیاردبیت، ئەگەر چەند یێ هەژار بی و چەند یێ بەرتەنگ بی و...هتد ب هەمی دەراڤێن دونیایێ، ب باوەری ب خودێ، ئەو دێ ژیانا تە و دلێ تە خۆش کەت و ب هەدار و کارێن باش یێن بەردەوام، ئەو دێ ب باشترین شێوە تە خەلات کەت، ئەو کەسێ بەختەوەری و ئارامییا دلی ژ ڕاستا بڤێت د دونیایێدا، پێدڤییە هەر پێنگاڤەکا خۆ د ڕێکا خودێدا بهاڤێژیت

و ژ توخیبێن خودێ دەرنەکەڤیت و بەردەوام زکری بۆ خودێ بکەت و دوعا ژێ بکەت، ئەڤەیە نهێنییا کەیفخۆشییا دلی، هەروەکی خودێ دبێژیت: ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ [الرعد: ٢٨]، ئانکو: ((ئەرێ مانە ب گوهدان و زکرێ خودێیە دل پێ تەنا و ئارام دبن)).

بەختەوەرییا دلی، تشتەکە هەمییان دڤێت، پتری و بهێزترین بنەمایێ ئەڤێ بەختەوەرییێ د دونیایێدا باوەری و پەرستنە، ل ئەڤێرێ ئەگەر تە تێبینی کربیت، من گۆت: پتری و بهێزترین و من نەگۆت هەمی! چونکی د دونیایێدا مرۆڤێ باوەردار و کافر هەردوو دشێن کەیفخۆشییێ ببینن، ب پشتڕاستیڤە یێ باوەردار گەلەک پتر، چونکی خودانێ بهێزترین بنەمایێ بەختەوەرییێیە د دونیایێدا، پێغەمبەر -سلاڤ لێ بن- دبێژیت: {إن الكافر إذا عمل حسنة أطعم بها طعمة من الدنيا، وأما المؤمن: فإن الله يدخر له حسناته في الآخرة، ويعقبه رزقاً في الدنيا على طاعته} [رواه مسلم]، ئانکو: (مرۆڤێ کافر، ئەگەر باشی کر دێ خێر و خۆشییا ئەوێ ل دونیایێ بینیت، لێ ل ئاخرەتێ دێ یێ بێبەهربیت ژ ئەوێ خێرێ، ژ بەر کوفرا ئەوی ب

خودێ، و ئەوێ باوەردار، ئەگەر باشی کر، خودێ دێ میزانییا خێرێن ئەوی بلند کەت ل ئاخرەتێ و ل دونیایێ ژی دێ تاما ئەوێ ب دەستخۆڤە هینیت، و خودێ ڕزقێ ئەوی دێ دەتێ)، نوکە مە زانی مرۆڤێ باوەردار و کافر ژی کەیفخۆشییێ د دونیاییێدا دبینن و مە زانی ئەوێ باوەردار پتر دبینیت، چونکی باوەری و پەرستن ل دەڤ هەیە، کو ئەڤە وەک بۆچوونەک کەسایەتی، ئەز ددانم ٧٥٪ ژ بەختەوەرییێ د دونیاییێدا و یا دمینیت ژی هەمی مرۆڤ دشێن تێدا کەیفخۆش ببن، تایبەت ژ ئاخڤتن و کار و کریارێن باش، چونکی پشتڕاست باوەری و پەرستن نە ب تنێ نڤێژ و ڕۆژی و زکر و...هتد نە، بەلکو ئەڤ پەرستنە خودێ بۆ مە دانانە، ژ بلی کو پەیوەندییا تە ل گەل خودێ، دلی د ئارامییەک بەردەوامدا دهێلیت، ئەڤ پەرستنە یێن هەین، هەر دا ڕەوشت و ئاخڤتن و کار و کریارێن مە پێ باش ببن، ڤێجا ژ بەر هندێ، پێدڤییە لەزێ بکەین د کرنا باشییێدا، ڤێجا چ پەرستن بیت یان ڕەوشتێ مرۆڤی و ئاخڤتن و کار و کریار و...هتد، پێدڤییە لەزێ بکەین چونکی نابیت ژ بیرا مە بچیت "تیک تاک تیک تاک، دەم یێ دبووریت!"، ب حەزکرنا خودێ ب شێوەیەکێ گشتی بەحس ل چاڤدێری و بەختەوەرییا

دلی کەین و چاوانییا بدەستڤەهینانا ئەویّ، ئەو ژی د سێ بابەتاندا د ئەڤێ پشکێدا.

١) خۆڤیان (ب هەر کێم و کاسییەکێ) .

ئەگەر نوکە پرسیار ژ تە بکەم، ئەرێ تو حەز ژ خۆ دکەی؟ دبیت ئێکسەر بەرسڤ بدەی و بێژی بەلێ! لێ بەلێ هەڤالێ من، داخواز ژ تە دکەم لەزێ تێدا نەکەی و بزانی ب دروستی حەز ژ خۆ کرن چییە! گەلەک هزر دکەن حەز ژ خۆ کرن ئەوە ل دەمێ ب ڕێڤە دچی دفنا خۆ بلند بکەی و پویتەی ب کەسێ نەدەی یان بچییە ل بەر قودیکێ و هەلبەستا ل سەر خۆ بنڤێسی و بێژی وەی بۆ ئەڤێ هەیبەتێ ئەز گۆری خۆ ببم! یان دبیت هزر بکەی حەز ژ خۆ کرن ئەوە، هەر کارەکێ تە بڤێت دژیانا خۆدا بکەی، بێی بەرچاڤ وەرگرتنا دەم و جه و بهایێ تشتی! ل

ئەڤێرێ باشیێ و خرابیێ ژی گرنگیێ پێ نادەی و دێ پشتگوهـ هاڤێژی و ئەنجام بۆ تە گرنگ نابیت، گەلەک کەس یێن هەین ب تنێ پێنج خۆلەکان هەڕە ل گەل، ئەو دێ ژیانا خۆ هەمییێ بۆ تە بێژن و بەحسێ دەستکەڤتنێن خۆ کەن یان دێ ب زۆری کەسایەتییا خۆ وەکی دبێژن ل سەر تە (فرض) کەن! یان کەس یێن هەین دڤێن هەمی تشت بۆ ئەوان بن و هزر دکەن د ئەڤێ جیهانێدا، ئەو ژ هەژی هەر تشتەکێنە پتر ژ هەر کەسەکێ دی! خودێ سەر حەز ژ خۆ کرنا زێدە و ژ سنۆران دەرباز دبیت دبێژیت: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ [لقمان: ١٨]، ئانکو: ((هندیکە خودێیە، حەز ژ ئەوی ناکەت، ئەوێ د گۆتن و کریارێن خۆدا خۆ مەزن دکەت))، ل ئەڤێرێ من دڤێت بێژم ئەوان کەسان: ب ڕاستی ژی هوین حەز ژ خۆ ناکەن، بەلکو هوین ئەزئەزی و خۆپەرستن.

ئەرێ هێشتا هزر دکەی حەز ژ خۆ دکەی و د هەمان دەمدا، تە کەرب و کین و حەسویدی ژ یێ بەرانبەر ڤەدبن! یان هزر دکەی حەز ژ خۆ دکەی و بەردەوام هەڤبەرییا خۆ ل گەل یێ بەرانبەر

دکەی! یان هزر دکەی حەز ژ خۆ دکەی و هەتا نوکە ژی نەشێی هەستێن خۆ دەربڕی! بۆ نموونە: تو یێ پێدڤی بی بکەی گری، ب تنێ ژ بەر ئاخڤتنێن دەوروبەران وەنەکەی! یان ل دەمێ پێنگاڤان بهاڤێژی د هەر کارەکێدا، بەلێ دترسی شکەستنێ تێدا بینی و ب ئەڤێ چەندێ هزر بکەی دێ ل دەڤ دەوروبەران کێم بی! یان هەتا نوکە ژی تە ئەو هێز نینە دانپێدانێ ب شاشییێن خۆ بکەی! هەروەسا دانپێدانێ نەکەی کو تو یێ نەزانی و بەردەوام بێژی ئەز هەمی تشتان دزانم و هۆسا سنۆران بۆ خۆ بدانی! یان هەتا نوکە ژی ژ بەر بوورییێ خۆ دنالی و نە ئارامی! یان هزر دکەی حەز ژ خۆ دکەی و بەردەوام خۆزییان ڕادهێلی و بێژی: ئەگەر شێوەیێ من یان کارێ من یان جهێ من باشتربا، ئەز دا پتر حەز ژ خۆ کەم! هزر دکەی حەز ژ خۆ دکەی و ب ئەوی تشتی ڕازی نینی یێ تە هەی و خودێ دایە تە و بەردەوام پەنایێ بۆ خۆزییان دبەی! هزر دکەی حەز ژ خۆ دکەی و بەردەوام شەرم دکەی، ژ بەر ئەوان کێم و کاسییێن تە هەین، ئەرێ ژ ڕاستا ژی هزر دکەی حەز ژ خۆ دکەی و هەیڤ یێن ب سەر تەڕا دبوورن و تە ئێک نڤێژ ژی نەکرییە، هزر دکەی حەز ژ خۆ دکەی و بیرا تە ناهێت، کا تە

کەنگی دوعا یان زکر ژ خودێ و بۆ خودێ کرینە، ئەرێ ما ئەڤە خۆڤیانە!.

ژ بچویکاتییێ وەرە، چ ل ناڤ خێزانێ یان جڤاکی یان قوتابخانێ، ئەم فێرنەکرین چاوا حەز ژ خۆ بکەین، کو ئەو ب بهاترین تشتە ب دروستی بهێتە زانین! ئەوان ئەم فێرنەکرین، چونکی ئەوان ب خۆ ژی نەدزانی چەوا حەز ژ خۆ بکەن! تو نەشێی کەسەکێ فێری تشتەکێ بکەی، کو د بنیاتدا تو ب خۆ ئەوی تشتی نەزانی، ئەم مەزن بووین و جاران وەسا فێربووین حەز ژ خۆ کرن ب تنێ د چارچۆڤێ ئەزئەزی و خۆپەرستن و خۆمەزنکرنێدایە! مەزن بووین و مە نەزانی چاوا حەز ژ خۆ بکەین، د هەر شاشییەکێدا، ئەم گازندەیان ژ خۆ دکەین، بێی کو ل خۆ ببوورین و کار د شاشییێدا بکەین، هەتا کو خۆڤیان ل دەڤ تە هەبیت، ڕامانا ئەوێ ئەوە، تو دەمەکێ تایبەت دەستنیشان بکەی و بێژی ئەز حەز ژ خۆ دکەم ب هەمی کێم و کاسییێن خۆڤە! بزانە هەتا کو پێش بکەڤی، پێدڤییە حەز ژ خۆ بکەی، چونکی مە تێگەهەک گەلەک شاش یێ هەی، ئەو ژی دڤێت ئەم پێشبکەڤین و تشتەک ل مە زێدە

ببیت، هەتا کو حەز ژ خۆ بکەین، ئەڤە ژی گەلەک شاشە! ئەرێ ما ئەگەر ئەم خۆ نەنیاسین و ب دروستی کێماسییا خۆ نەزانین، ئەرێ دێ چاوا شێی و ل سەر چ بنەما، ئەوێ کێماسییێ یان شاشییێ ل دەڤ خۆ نەهێلی! ئەرێ دێ چاوا پێشکەڤین، ئەگەر ئەم د بنیاتدا بنەمایێ کێماسییێ و شاشییێ نەزانین! ئەڤ کەسێ ژ دایکبووی، بۆ نموونە: ڕوخسارێ ئەوی یێ ب دلێ ئەوی نەبیت، ل ئەڤێرێ نابیت ئەڤ کەسە بەس گازندەیان بکەت و بێژیت: ئەگەر ڕوخسارێ من باشتربا، ئەز دا پتر حەز ژ خۆ کەم و ب ئەڤی ڕەنگی د خۆزییاندا بژیت، پێدڤییە ئەڤ کەسە بزانیت، هەر تشتەکێ ئەگەرێ خۆ یێ هەی، هەروەسا پێدڤییە بزانیت، ئەڤە ژی پشتڕاست بەشەک ژ تاقیکرنا ئەوییە، یا خودێ د دونیاییێدا پێ تاقی دکەت، ئەگەر هەدار کێشا و سەرکەڤتن ل سەر هینا، بلا بزانیت دێ ل ئاخرەتێ بێ هەژمار د نیعمەتاندا بیت و خودێ دێ هەدارا ئەوی ل سەر هەمی کێم و کاسی و نەخۆشییان بۆ ل بەر ڤەکەت، دەمێ ئەڤ کەسە دزانیت ئەڤە جینێن ئەوی و بایۆلۆژی ئەوی ئەڤ ڕەنگە داینە و ئەوی چ گونەها خۆ نینە، ل ئەڤێرێ دێ خۆڤیان ل دەڤ پەیدابیت و ل سەر کێماسییێن

خۆ زال بیت، چونکی ئەو تشتەکە نە د بن کۆنترۆلا ئەویدایە، ژ بەر هندێ ژی ئەڤ کەسە نابیت هەست ب گونەهێ بکەت، لەورا دەمێ مرۆڤ ڕازی دبیت ب یا هەی، ل ئەڤێرێ ئەو دێ ئازادبیت و خۆشییێ ژ یا هەی بینیت، کەسەک بەردەوام ل هیڤییا تشتەکی بیت، دا کو پێ بەرهەڤ بیت بێژیت حەز ژ خۆ دکەم، بلا باش بزانیت ئەڤە شەڕەکە د ناخێ ئەویدا و هەتا دمریت ژی هەر دێ ل هیڤییێ بیت! چونکی هندیکە مرۆڤە، بەردەوام داخوازا پترێ دکەت و حەزا ئەوی سنۆر بۆ نینن، لەورا ئەو چ جاران حەز ژ خۆ ناکەت و ژ خۆ پێ ڕازی نابیت، ژ بەر هندێ ژی نابیت هەردەم ل هیڤییا تشتەکێ بمینیت، داکو پێ ژ خۆ ڕازی بیت، بەلکو پێدڤییە دەستپێکێ حەز ژ خۆ بکەت و هەر ل دەستپێکێ پێ ژ خۆ ڕازی بیت ب ئەوی تشتێ خودێ داییێ و ب تاقیکرنڤە وەربگریت و بزانیت ئەوی چ گونەهـ تێدا نینە، ئەگەر کێماسی هەبن، لەورا د ژیانێ هەمییێدا هەر شاشییەکا ل دەڤ مە هەبیت، پێدڤییە بنیاسین و ژێ ڕازی بین، کو ئەم هۆساینە، ڤێجا چ ژ لایێ بایۆلۆژی یان سایکۆلۆژی و فیسیۆلۆژیڤە و...هتد، ل ئەوی دەمی ژ خۆ ڕازی دبین، دەمێ بزانین تشتەک کرێت هەیە یان کێماسییەک

و شاشییەک هەیە، ڤێجا دەمێ بنیاتێ کێماسییێ دزانین، ژ نوی ڕێک ڤەدبیت بۆ باشکرنا ئەوێ کێماسییێ یان شاشییێ و ژ نوی هزر ل گوهاڕتن و پێشکەڤتنا د ئەڤان ڕەفتار و ڕەوشتاندا دێ هێتە کرن و دێ بەرەڤ باشتر بەین، چونکی چ جاران کەسێ شیانا گوهۆڕینێ نینە، ئەگەر زانین یان حەز ل سەر بنەمایێ تشتی نەبن! ئەز دێ دووبارە کەمەڤە، تا کو تو هەر ل دەستپێکێ ل سەر هەر کێماسییەکێ ژ خۆ یێ ڕازی نەبی و حەز ژ خۆ نەکەی و خۆ نەنیاسی، باش بزانە چ جارا بۆ پێش ناچی و پێشناکەڤی!

ل ئەوی دەمێ حەز ژ خۆ نەکەی، بەردەوام دێ ل هیڤییێ بی کەسەک بهێت و حەز ژ تە بکەت و ئەڤە ژی تشتەک ترسناکە، چونکی د ئەڤێ ژیانێدا ل دووماهییێ هەر دێ مینییە ب تنێ، ژ دونیایێ بگرە هەتا کو جیهانا بەرزەخێ ژی و د دویڤدا بەردەوام ئەم ل هیڤییا هندێینە، کەسەک بهێت ئەوێ ڤالاهییا د ناخێ مەدا تژی بکەت، چونکی مە ب دروستی حەز ژ خۆ نەکرییە، ڤێجا ئەڤ پەیوەندیێێن کەسێن هۆسا تێدا هەبن، چ جاران سەرکەڤتی نابن، چونکی ئەگەر بۆ نموونە: دوو کەس

بڕیارێ بدەن هەڤژینییێ پێکبهینن و هەردوولایان ژ بەر هندێ هەڤژینی پێکهینایە، داکو ئەو وێ کەیفخۆش بکەت و باشتر لێ بکەت یێ دی ژی ب هەمان شێوە، بێی کو هزر د هندێدا کربیت، ئەو خۆ باشتر لێ بکەن و ئەو یێ بەرانبەر کەیفخۆش بکەن و بەخشین ژ ئەوان بیت، ئەرێ ل ئەڤێرێ دێ کی ل دووماهییێ کێ کەیفخۆش کەت! ئەگەر هەردوو بەرهەڤ نەبن و هەردوو ل هیڤییا ئێکودوو بن! ئەرێ دێ ژ کێ دەستپێکەت و دێ کێ شیانا پەخشینێ هەبیت؟ ڤێجا پێدڤییە وەک نموونا بەری نوکە، ئەم هەبوونا پەیوەندییا بکەینە ڕێک بۆ خۆشییێ نەک خۆشی ب خۆ! پێدڤییە هەر ژ دەستپێکێ، مە خۆ بەرهەڤکربیت حەز ژ خۆ بکەین، داکو بشێین یێ بەرانبەر ژی کەیفخۆش بکەین و حەزژێکرنێ بدەینێ، ئەگەر تە حەز ژ خۆ نەکربیت، ئەرێ ل سەر چ بنەما؟ چەوا؟ دێ حەزژێکرن ژ تە دەرکەڤیت! لەوڕا پێدڤییە هەر ل دەستپێکێ خۆڤیان ل دەڤ مە هەبیت و ب هێزبین د هەڤڕکییێن ئەڤێ ژیانێدا، ئەگەر تە بڤێت یێ بهێز بی، فێرببە جاران ب تنێ بمینە، دبیت هندەک کەس بهێن و ڕوخسارێن خۆ بهێلنە ل پێش چاڤێن تە و بچن، هندەکێن دی دێ ب تنێبوونا

خۆ ب تە تژی کەن و دێ چن، هندەک کەسێن دی یێن هەین، پێدڤیاتییا ب تە هەی و دێ مفای ژ تە وەرگرن و ئەو ژی دێ چن، هندەک کەسێن دی یێن هەین بێتاقەت و بێچارە و بێزارن، دێ دەردێ دلێ خۆ بۆ تە بێژن، پشتی تە دەرگەهـ بۆ ڤەکری و حەزژێکرن دایە ئێکودوو، ئەگەر کەسەک ژ تە باشتر ب دەستکەڤت، ڤێجا ژ چ لاییڤە بیت، ئەو ژی دێ تە هێلن و دێ چن، ڤێجا فێرببە ب کێمی جاران یێ ب تنێ بە، چونکی دێ پێدڤی بی و دێ هەر تام کەی ب تنێبوونێ!

فێرببە ل گەل خودێ بمینە، ئەو ناچیت باوەرکە، ئەو دێ مینیت هەڤالێ من، ئەو ناچیت و ژ تە ب ئاگەهە، ل دەمێ ل سەر کێماسییێن خۆ زال دبی و بنەمایێ ئەوان تشتان بزانی یێن تە دڤێن، چ ل دەڤ تە نەمینن یان باشتر لێ بهێن، هینگێ تە حەز ژ خۆ کر و تو ژ خۆ ڕازیبووی و ل ئەوی دەمی تە شیان یێن هەین چاڤێن خۆ ڤەکەی و بەرەڤ ڕێکا پێشکەڤتنێ بچی و بهێز ببی، نینە کەسەک بشێتە ئەوی کەسی، ئەوێ کێماسییێن ئەوی کارتێکرنێ لێ نەکەن و ل سەر زال و ڕازی بیت، پێدڤییە بزانی چ کەس نینن بێ کێماسی، هندەک ژ

لاینێ بایۆلۆژی، سایکۆلۆژی و هەروەسا ژیانا ماددي و...هتد، لەش ب خۆ یێ دەمکییە، لەوڕا نابیت ژ هەمی کێماسییان پتر خەما ئەوێ بخۆی و بۆ ئەوێ کار بکەی، بەلکو خەما لایەنێ ڕوحانی ب خۆ و کێماسییێن ئەوێ، چونکی ئەو ژێدەرێ کەیفخۆشی و چارەنڤێسێ تەیە د دونیایێ و ئاخرەتێدا، خەما گونەهێن خۆ بخۆ نە لەشێ خۆ، ئەی مرۆڤێ لاواز و بێ دەستهەلات، چ کەس نە د بووریدا و نە د نوکەدا و نە د داهاتیدا بێ کێماسی نەبووینە و نابن ژی، ب تنێ خودایێ مەزنە کو بێ کێماسییە، لەوڕا وەسا یێ بهێز بە ل دەمێ ناڤێ تە دهێت گۆتن، ئەو بێژن: جاران گەلەک یێ شکەستی بوو و بابەلیسکێ ئاراستێ خۆ بەرەڤ ئەویڤە بربوو، بەلێ چ جار وەسا خۆ دیار نەدکر و لێ دیار نەدبوو، بلا بێژن جاران یێ تژی بوو ژ خەمان، بەلێ ئەو پێ دگرنژی و باوەرییا ئەوی ب خودێ یا بهێز بوو و دزانی ب تنێ تاقیکرنەک دەمکییە و دێ بووریت، بلا بێژن جاران گەلەک ئازار و ڕێگر دهاتنە د ڕێکا ئەویدا، لێ ژ بەر کو ئەوی خۆ ب خودێ دپاراست و تەوەکل پێ دکر، ئەو هەردەم ل گەل هەمییان یێ کەیفخۆش بوو، بلا بێژن ئەو کەسەک بوو بۆ گەلەک کەسان، هەتا ئەوی ڕادەی، بلا

بێژن ئەو کەسەک بوو ب ئوممەتەکێ، چونکی هەمی هێزا ئەوی خودێ بوو و وەی بۆ هێزا ئەوی کەسی ئەوێ تەوەکلێ ب خودێ بکەت، باش بزانە، تو ئەوی یێ خودێ ژ ڕوحا خۆ پڤ کرییێ و تو کرییە جێگیر د ئەردیدا، ئەڤجا لاواز نەمینە و ڕێزێ ل ئەوێ ڕوحێ و بهایی بگرە یێ خودێ دایەتە و بزانە تاقیکرن کێماسییان و گرێکان دخوازیت، لەوڕا ب تەوەکلا ب خودێ بجەنگە د ئەڤێ تاقکرنێدا، ئەو دێ بۆ تە هەمی کارێن تە ب رێڤەبەت، پشتڕاست بە و ژ بیر نەکە، ل ئەوی دەمێ تو نەشێی خەمێن خۆ بکەی پەیڤ، خودێ ئاگەهـ ژ دلێ تە هەیە، تەوەکل ب خودێ و ڕازیبوون ب قەزا و قەدەرێ، ژ نوی ئەم دشێین بێژین ئەم حەز ژ خۆ دکەین و ئاها ئەڤەیە خۆڤیان.

٢) هاریکاری ل گەل هەمییان.

خواندەڤانێ هێژا، دبێژن ل گوندەکی کوڕکەکێ بچویک هەبوو، هەمی ئێڤارییان دچوو سەرێ گوندی یارییان ل گەل هەڤالێن خۆ بکەت، ژ بەری دونیا تاری ببیت، کوڕکێ بچویک بۆ مالێ دزڤڕی، جارەکێ ژ جاران، ئەڤ کوڕکێ بچویک ل دەمێ دزڤڕیتە مالێ، پرسیار ژ دایکا خۆ دکەت و دبێژیت: دایێ ئەرێ دێ چەوا بمە مرۆڤەکێ خۆشتڤی د ناڤ هەڤالێن خۆدا و هەمی حەز ژ من کەن؟ دایکا ئەوی ژی سەرسۆرمان بوو!، چونکی چ جار پێشبینییا پرسیارەک هۆسا ژ کوڕکێ بچویک نەدکر، ئەو هێش یێ بچویک بوو، کو ئەڤان پرسیاران بکەت، هینا دایکا ئەوی بۆ دەمەکی هزرێن خۆ کرن و پاشی دبێژیتێ: ئەز دێ بەرسڤا تە دەم، لێ بەلێ پێدڤییە بێهنا خۆ فرەهـ بکەی، هەتا کو سپێدەهییا بهێت ڕۆژ ل مە بهەلیت، کوڕکێ بچویک ژی ڕازی بوو، کوڕک بوو هەڤالێ خەیالان ل ئەوێ شەڤێ و ما د ناڤ دەریایا هزراندا، کا دێ دایکا ئەوی چ بێژیتێ و دێ چ کەت، پاشی بوو سپێدە و ئەلند ڕابوو، پشتی خوارنا

تێشتێ، دایکێ دەستێ کوڕکێ بچویک گرت و بر، بر هەتا ئەو ل گەل خۆ برییە گرەکی ل سەرێ گوندی، کو هەر دگۆتنە ئەوی گری (گرێ گوندی)، دەمێ کو گەهشتینە گوپیتکا گری، کو گوند هەمی لێ دیار دکر، هینا دایکا ئەوی گۆتێ: باش بزانە سەر شیڕنۆ، هەتا کو هەمی حەز ژ تە بکەن، پێدڤییە نوکە ب دەنگەکێ بلند بێژی "حەز ژ تە دکەم" و وەکی دبێژن کوڕک ژی یێ لێ بوو، هەما ئەوی ژی ب هەمی هێزا خۆ و ب دەنگەکێ بلند گۆت: "حەز ژ تە دکەم" د ئەنجامدا د هەمان دەمدا، هەر دەنگێ گۆتنا ئەوی "حەز ژ تە دکەم" ل گوندی ڤەدا، ل دەمێ هەمان ئاخڤتن دەنگ ڤەدای، کوڕک سەرسۆرمان بوو! دایکێ گۆتێ: سەر شیڕنۆ، هەتا کو هەڤالێن تە حەز ژ تە بکەن و ببی کەسەک خۆشتڤی، پێدڤییە حەزژێکرن ل دەڤ تە هەبیت، وەکی ئەڤڕو کا چاوا ب دەنگەکێ بلند دەنگێ تە ل گوندی ڤەدا، هۆسا پێدڤییە حەزژێکرنەک مەزن ژ تە دەربکەڤیت و ب ڤیانەک مەزن شەوقا ئەوێ ل هەمی لایان بدەت، بێی کو کەرب و کین و حەسویدی و نەڤیانا کەسێ د دلێ تەدا هەبیت، پێدڤییە دلێ تە یێ تژی بیت ب حەزژێکرنێ و دلۆڤانییێ، دایکێ ئاخڤتن بەردەوام کر و

گۆت: لێ بەلێ ل ئەڤێرێ مەرجەک یێ هەی ژ بۆ ئەڤێ چەندێ! کورکێ بچویک ژی گۆتێ: ئەو چ مەرجە دایێ! دایکێ گۆتێ: ژ پێخەمەت هندێ دلەکێ ب ئەڤێ ڕەنگی ل دەڤ تە هەبیت، پێدڤییە تو دەست ب حەزژێکرنێ بکەی و ل هیڤییێ نەبی کەسەک بهێت و بێژیت حەز ژ تە دکەم، بەلکو تو دەست پێ بکە و ئەڤە ژ نیشانێن کەسایەتییێن مەزنن، چونکی نوکە و هەتا سوباهی ژی ل ئەڤێرێ بی، چ دەنگ ناڤەدەن ب "حەز ژ تە دکەم"، بەلکو داکو هەمی حەز ژ تە بکەن، پێدڤییە تو دەست پێ بکەی و دەستپێکرن ژ تە بیت، دا دەنگ ڤەدەت.

خواندەڤانێ هێژا، ژ ئەڤێ سەرهاتییا بووری فێرببە، هەتا کو هەست ب بەختەوەری و حەزژێکرنێ بکەی، پێدڤییە ل دەستپێکێ تو بەخشەربی و نابیت هەتا کو ل هیڤییا بەرانبەر ژی بی ژ ئەوان یێ حەزژێکرنێ ددەیێ، باشییێ بکە و ل هیڤییا پەیڤا سپاس نەبە، باش بزانە و باوەر بکە باشی ناهێتە ڕێکا تە، هەتا کو تو باشییێ و هاریکارییێ نەکەی، ڤێجا ژ گرنژینەکێ بگرە بۆ یێ بەرانبەر و هەتا گوهۆڕینا ژیانا ئەوان

هەمییێ، هزار سلاڤ ل سەر ئەوان کەسان بن، ئەوێن برینێن خۆ ژ بیرکرین و بووینە دەرمان بۆ برینێن خەلکێ و خەمێن ئەوان ل سەر سڤک دکەن، نەگرنگە ئەڤ کەسێ باشییێ ل گەل دکەی، ئەوی ژی باشی ل گەل تە کربیت، نەگرنگە ئەوی کەسی بنیاسی، بەلکو باشییێ ل گەل هەمی مرۆڤان بکە، چ کەس بیت نەگرنگە، هەتا کو ئەوی کەسێ زیان ژی گەهاندییە تە!، بۆ نموونە: وەک موسلمانەک، گەلەک جاران دبیت د ڕێکێدا بچی و سلاڤی هەر کەسەکێ بکەی یێ د ڕێکا خۆدا دبینی، ڤێجا ئەو کەس بەرسڤێ ب شێوەیەکێ سار بدەت یان هەما د بنیاتدا بەرسڤێ نەدەت، نابیت تو بۆ خۆ بکەی خەم و بۆ خۆ نەخۆش بکەی، چونکی تە سلاڤی ئەوان کر ژ بەر میزانییا خێرێن خۆ و ژ بەر خۆ، یا جوانە بەرسڤێ بدەن و حەزژێکرن و براینییێ د ناڤبەرا وەدا دروست ببیت، بەلێ د سەر هندێڕا ژی ل هیڤییێ نینی ئەو بەرسڤێ بدەن و ئارماجا تە یا دروست نە ئەوە، بەلکو بەرسڤ نەدەن ژی ئاساییە، چونکی ئارمانجا تە هەر ل دەستپێکێ د سلاڤێدا، نە ئەو بوویە بەرسڤێ بدەن، بەلکو ب تنێ ژ بەر کەسایەتییا تە بوویە و بەرێ تە ب تنێ ل باشییێ و خێرێ بوویە و خێر دهێتە نڤێسین، هەتا بێی

بەرسڤا ئەوان ژی، لەورا بزانە ل دەمێ تو ڕێزێ ل هەر کەسەکێ دگری چ باش و چ خراب، ل ئەڤێرێ تو نە کەسەکێ خشیمی و هەمییان وەک ئێک ناهەژمێری، بەلکو ل ئەڤێرێ تو ڕێزێ ل خۆ دگری و تو کەسایەتییا خۆ دپارێزی و خۆ ل ئاستەکێ مەزن دبینی، چونکی خۆ ژ هەژی ئەڤی ئاستی دبینی، تو دێ ڕێزێ ل خۆ گری، چونکی ئەڤێ ڕێزێ ل خۆ دگریت، ڕێزگرتن ژێ دەردکەڤیت، خۆ بۆ ئەوی کەسێ زیان ژی گەهاندبیتە تە! ژ بەر کەسایەتییا خۆ، نابیت تشتەکێ کرێت ژ تە دەربکەڤیت، چونکی نە ژ هەژی هندێیی، کارڤەدانەک نەباش و ئاخڤتنەک نەباش ژ تە دەربکەڤیت، بەلکو تو ژ هندێ مەزنتری و ب تنێ باشی دێ ژ تە دەرکەڤیت، ژ بەر هندێ ژی باشییێ بکە، چونکی هەتا وەنەکەی، بزانە تو باشییێ د ڕێکا خۆدا نابینی.

پێغەمبەرێ خودێ -سلاڤ لێ بن- دبێژیت: {تبسمك في وجه أخيك لك صدقة} [رواه الترمذي]، ئانکو: ((گڕنژینا تە بۆ برایێ تە یێ باوەردار بۆ تە خێرە))، گڕنژین ئەو کلیلا دلانە و زیندیبوونا

هیڤییانە و هەلکرنا شەمالکەکێیە، کو ڕۆناهییەکا گەشبین بەلاڤ دکەت ل ناڤ هەمی مرۆڤان، لەوڕا ژ باشترین ڕەفتاران، گڕنژینەک بەردەوامە ل سەر دێمێ تەبیت، چونکی هندیکە خەمن، ئەو ژیواری ناگوهۆڕن، لێ بەلێ گڕنژین دەرگەهەکە بۆ ژیوارەکێ نوی و ل دەمێ ب ئەڤێ گڕنژینێ دچییە بەرانبەری کەسان، ژ بلی کو دێ جهێن خۆ د دلێ ئەواندا کەی، ئەو خێرەکا مەزنە ژی، ب گڕنژینا خۆ دبیت بشێی خەمێن ئەوان بڕەڤینی و ل سەر سڤک بکەی ل ئەڤێ ژیانا پڕ ژ هەڤڕکییان، ل لایەکێ دی ژی گڕنژین ب خۆ هێزەکا تایبەت و مەزن هەیە، ئەگەر تە ئەو کەسە دیت یێ حەزژێدکەی، بۆ بگڕنژە، دا هەست ب حەزژێکرنا تە بکەت و ئەگەر تە دژمنەکێ خۆ یان نەحەزەکێ خۆ دیت، بۆ بگڕنژە، دا هەست ب هێزا تە بکەت، ئەگەر تە ئەو کەس دیت یێ تو هێلای، بۆ بگڕنژە، دا هەست ب نەبوونا تە بکەت، ئەگەر تە کەسەک دیت و تو ئەوی نانیاسی، بۆ بگڕنژە و هەرە د دلێ ئەویدا و خێرا خۆ وەربگرە، بەلێ ژ هەمییێ باشتر ئەوە، هەما هەر د بنیاتدا گەلەک گرنگییێ ب کارڤەدانا ئەوان نەدەی، هەما ب تنێ تو بگڕنژە و دێ ئەو چێبیت یا دروست و باش و د خێرا تەدا، پێغەمبەر -سلاڤ لێ بن- د ئاخڤتنەکا دی یا

خۆدا دبێژیت: {الكلمة الطيبة صدقة} [رواه البخاري و مسلم]، ئانكو: ((ئاخڤتنا باش و خۆش خێره))، هەروەسا خودێ ل سەر ئاخڤتنا باش و چاک د قورئانێدا دبێژیت: ﴿وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ [الإسراء: ٥٣]، ئانكو: ((و تو بێژه بەنییێن من یێن خودان باوەر، بلا ئەو د گۆتن و دانوستاندنێن خۆدا ئاخڤتنا باش و جوان بێژن، چونکی ئەگەر ئەو ئەوێ چەندێ نەکەن، شەیتان دێ دژمناتییێ و هەڤرکییێ ئێخیتە د ناڤبەرا ئەواندا، هندیکە شەیتانە، ئەو بۆ مرۆڤی دژمنەکێ ئاشکەرایە))، هەروەسا خودێ دبێژیت: ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ [البقرة: ٨٣]، ئانكو: ((ب ئاخڤتنا جوان و باش و قەنج ل گەل خەلکێ بئاخڤن))، چەندین ئایەتێن دی ژی هەنە ل سەر ئاخڤتنا چاک، ئاخڤتنا چاک و قەنج نە تیرە، بەلێ ئەو دچیت و ب نیڤا دلی دکەڤیت، ژ سالۆخەتێن کەسایەتییێن بهێز ئەوە، ب گۆتنێن خۆ، ئەوێ بەرانبەر باشتر لێ دکەن، چونکی تێهناتییا دلی ب ئاخڤتنا قەنج تەڕ دبیت نەک ئاڤێ، هەروەسا ئاخڤتنا جوان و باش، گولان ڤەدکەن د وەرزێ ئێش و ئازاران و پاییزا دلیدا، ئەڤ کەسێ ب ئەڤان سالۆخەتان، چەند یێ جوان و

مەزنە، ئەو کەسەیە یێ ژ نشکەکێڤە دهێتە هزرا تە و گرنژین ل سەر دێمێ تە پەیدا دبیت، ئەو کەسەیە، ئەوێ ل دەمێ هەمی خەلکێ چاڤ ب تە بکەڤن، ئەو هەمی دێمێ تە دبینن، بەلێ ئەڤ کەسە ناخێ تە دبینیت و هەست ب تە دکەت.

پێغەمبەر -سلاڤ لێ بن- د ئاخڤتنەکا خۆ یا پیرۆزدا دبێژیت: {لا یؤمن أحدکم حتى یحبّ لأخیه ما یحب لنفسه} [رواه البخاري]، ئانکو: ((کەس ژ وە باوەرییێ ناهینیت، هەتا ئەوا بۆ خۆ بڤێت، بۆ برایێ خۆ ژی بڤێت))، حەزژێکرنا باشییێ و خێرێ بۆ کەسێن دی، تەمامبوونا باوەرییێیە و نێزیکبوونە ژ بەهەشتێ و بدەستڤەهینانا حەزژێکرنا خەلکێیە، چونکی ژ باشترین و مەزنترین مرۆڤان، ئەون یێن سادە و خۆ ژ کەسێ مەزنتر نەبینن، گەنجەک دبێژیت: مە جیران هەنە، ئەو گەلەک هەژارن، بەردەوام دایکا من خوارنێ بۆ ئەوان دبەت و کەلوپەلان ددەتە ئەوان و هاریکارییا ئەوان دکەت، کورک دبێژیت: بەلێ تشتەکێ ئەز سەرسۆرمان دکرم! ئەو ژی دایکا من هەردەم داخوازا خوێ ژ ئەوان دکر و ئەڤێ چەندێ بۆ من پرسیار

دروستکر، کا ئەرێ بۆچی ئەو وەدکەت؟، چونکی مە خوێ یا ل مالێ هەی و مە پێدڤیاتی پێ نینە! ل دەمێ من پرسیار ژ دایکا خۆ کری سەبارەت ئەڤێ چەندێ، ئەوێ بەرسڤا من دا و گۆت: کورێ من، ئەم بەردەوام هاریکارییا ئەوان دکەین، چونکی ئەڤە ئەرکەکە ل سەر ملێ مە، لێ ئەز دترسم ژ بەر ئەڤێ هاریکارییێ، ئەو شەرمێ ژ مە بکەن، لەورا ئەز ژی هەردەم داخوازا خوێ ژ ئەوان دکەم، دا هزر بکەن ئەو ژی هاریکارییا مە دکەن و هەست ب شەرمێ نەکەن! خواندەڤانێ هێژا ئاها ئەڤەیە ڕەوشتێ موسلمانان و ئیسلامێ، خۆ ژ خۆمەزنکرن و ئەزئەزۆکییێ و ئەڤان تشتێن بێبها بپارێزە، ئەو تە مەزن ناکەت، بەلکو بچویک دکەت، ب تنێ تو دێ یێ زیان لێکری بی، ما هەبوون ل گۆپیتکا چیای چ مفایێ خۆ هەیە، ئەگەر خەلک تە لێ بچویک ببینن، باشی و هاریکارییا ژ هەمییان پتر، پێدڤییە ل دەڤ تە هەبیت و د ناڤ کەسایەتییا تەدا بیت، گەلەک جاران د ناڤ خێزانان‌دا گازندە هەنە، دبێژن مە بچویکێن شیم هەنە و کارێن خراب دکەن، سەرەڕای هندێ ئەم ئەوان بەردەوام شیرەت ژی دکەین! د ڕاستیدا ل ئەڤێرێ د بنیاتدا خێزان یا خرابە! چونکی ئەو سالۆخەتێن د ناڤ ئەوان

شیرەتاندا یێن ل بچویکی دکەن، د بنیاتدا هەر ل دەڤ ئەوان نینن، چونکی هندیکە بچویکە، ئەویٚ دکەت یا مرۆڤ دکەت نەکو یا مرۆڤ دبێژیت، ئەڤجا یا ژ شیرەتیٚ گرنکتر، کەسایەتییا تە و لڤینێن تەیە، بزانە ڕێکا ژ هەمییان باشتر تو مفای بگەهینی و باشی و هاریکارییێ بکەی و هەتا کو جیهانیٚ ژی بگوهۆڕی، دڤێت ژ خۆ و ل دەستپێکیٚ ژ کەسایەتییا خۆ دەست پیٚ بکەی، ئەریٚ ما تە ژ بیرکرییە دەمیٚ خودیٚ دبێژیت: ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ [الزلزلة: ٧]، ئانکو: ((ڤێجا هەچییێ تەمەت گرانییا پرتا ژ هەمییان بچویکتر باشی کربن، ئەو ل ئاخرەتیٚ دیٚ خێرا خۆ بینیت))، ئەگەر ئەڤە تە ژ بیرکربیت ژی، ئاریشە نینە، باش بزانە خودیٚ ژ بیرناکەت!

٣) مەزنترینی ژ بچویکترینی ب دەستڤە بهینە.

بەختەوەرییا دلیٚ تە، ئەوا هەمی ژییێ خۆ و خەون و خەیالان پێڤە دبینی و دبوورینی، بەردەوام بۆ بدەستڤەهینانا ئەویٚ

کاردکەی و د ڕێکێن زەحمەت و دویر و درێژدا دچی ژ پێخەمەت گەهشتنا ئەویَ، باش بزانە ئەو ب خۆ یا د ناڤ ناخێ تەدا و یا د ناڤ تەدا و تو یێ ل دویر لێدگەڕی! بەختەوەرییا دلی، ئەو نە د هندێدایە کەسێ هندی تە سامان و دەستهەلات و...هتد ژ تشتێن ماددی نەبن، بەلکو د ڕاستیدا بەختەوەرییا دلی یا دناڤ تشتێن گەلەک سادە و بچویکدا، ل ئەڤێرێ ل سەر تە پێدڤییە لێبگەڕی، تێگەهەک گەلەک شاش هەیە، ئەو ژی هزر دکەن بەختەوەری ئەوە تە پترین هەبیت، داکو مەزنترین بەختەوەری ب دەستخوڤە بهینی، لێ د ڕاستیدا وەسا نینە، بەختەوەری نە پترینە، بەلکو ئەو سەرەدەرییە، چونکی د پتریێدا ڕاستە ژ بۆ لەشێ تە بەرفرەهییە، لێ بەلێ ئەو بۆ ڕوح و دەروونێ تە گرێکە، ئەز باوەرناکەم کەسەک هەبیت خۆشییا ڕوحێ بدەت ب یا لەشی، خۆشییا ڕوحێ یا د سەرەدەرییێدا ب نێزیکبوون ژ خودێ و ژین د هەر چرکەساتەکێدا د ژیانێدا و ئەو بچویکترین تشتێن تێدا، ب ئەڤی ڕەنگی ب نێزیکبوون ژ خودێ، گرێکێن ڕوحێ ڤەدبن، لەوڕا پێدڤی ب پترییێ نابی، داکو بەختەوەر ببی، بەلکو ئەو دێ گرێکا ل تە زێدە کەت، لێ ب مخابنیڤە هزر دکەم کێم

کەس دێ ل من گەهن ئەوا دبێژم، ب تنێ ئەو نەبیت، ئەوی ژ ڕاستا ژی کەسەکێ مەزن بیت ب هەمی ڕامانێن خۆڤە و یێ بەرهەڤ بۆ نموونە: ژ پێخەمەت ئەڤێ بەختەوەرییێ ژیانەک ب تنێ و ئارام و سادە و خانییەک و خێزانەک بچویک و کارەکێ سادە وەکی ماسیگرتنێ ل کنارێن دەریایی هەلبژێریت، ل سەر ژیانەک د ناڤ گەلەک مرۆڤاندا و ناڤودەنگی و خەبسێ و ڤیللە و پارە و سامان و دەستهەلاتێ و کارێ بەردەوام و نەبوونا دەمی و ئەڤێ نەئارامییێ، یاسایەک هەیە دبێژیت: ئەو ژی هندی ماددییەت ل دەڤ تە کێمتربیت، ئەو ب شێوەیەک پێچەوانە هێزا تە پترە، هوین دزانن کو گەلەک کێمن یێ ئەو هێزە هەبیت ب ئەڤان تشتێن ماددی ب سەردانەچیت و بزانیت ئەڤ ڕێکە نە ئەو ڕێکەیە یا دچیتە بەختەوەرییێ، چونکی حەز و ڤیانا مرۆڤی بۆ دونیایێ یا بێ سنۆرە و چ سنۆر بۆ نینن، چونکی د سرۆشتێ مرۆڤیدا، هندی هەبیت ئەو هەر دێ پتر داخواز کەت و تێرنابیت.

نوکە خواندەڤانێ هێژا، تو ب خۆ هزرا خۆ بکە، د بەری نوکەدا ژ بچویکاتییێ و هەتا نوکەیا تە، تە چەند هیڤی و خەون

هەبووینە و نوکە یێن بجهـ هاتین، لێ هەر نەگەهشتییە ئەوێ بەختەوەرییێ یا تە پێشبینی بۆ کری، سەرەڕای هندێ تە هزر دکر تو گەهشتبای ئەوان تشتان، دا بییە کەیفخۆشترین کەس ل جیهانێ، بەلێ ئەڤە چێنەبوو، ئەگەرێ ئەوێ ژی ئەوە، کو د بچویکاتییێدا تەکەزا مرۆڤی ب تنێ ل سەر ئەوان گرێکان بوو، ئەوێن مە هەین، و مە هزر نەدکر، کو دگەل ڤەبوونا چەند گرێکەکان، دێ چەندین گرێکێن دی هێنە د ڕێکا مرۆڤیدا، و خۆشییا ڕەها ل چ جهـ و دەمێن دونیایێ نینە، بەلکو ئەو ب تنێ یا ل بەهەشتێ هەی، هەروەسا ئەڤە ئێک ژ مەزنترین ئەوان ڕێکانە، ئەوێن نەفس مرۆڤی پێ سەردا دبەت، مینا ئەڤ گۆتنێن: (خوزی مەزن ببام یان بچویک ببام یان، خوزی من گەشت کربا فلان وەلاتی یان فلان جهی، خوزی ل ئەڤی جهی یان ل ئەڤی باژێری ژ دایک ببام، خوزی شێوێ من یان فلان تشتێ من وەکی ئەڤی با یان باشتر با، خوزی ئەز دەولەمەندتر یان بەرنیاستر بام، خوزی ئەز و...هتد ژ خوزییا)، بەلێ خواندەڤانێ هێژا، ب ئەڤێ ڕێکێ نەفس مرۆڤی سەردا دبەت، ئەو دێ وەل تە کەت، کو تەکەزا تە ب تنێ ل سەر ئەوان گرێکان بیت، ئەوێن تە هەین، و دێ ئەو نیعمەتێت

خودێ داینە تە، ئەو دێ ژ بیرا تە بەت و دێ وەل تەکەت بەردەوام د خەمێن ئەواندا بی، ڤێجا ببورینا دەمی، دەمێ خۆ تە ئێک ژ ئەوان خوزییا ب دەستخوڤە ژی هینا، دێ بۆ تە (صدمە) چێبیت و سەرسورمان و حێبەتی مینی!، و دێ ژ نوی بۆ تە دیاربیت، هەتا کو چەند گرێکەک ژ ژیانا تە ڤەبووین، هندەکێن دی و پتر هاتنە د ڕێکێدا، لێ پشتی چ!، پشتی کو بێ هیڤی دبی و بۆ تە دیار دبیت، کو ئەو خەمێن تە دخوارن و ئەو ژی و دەمێ بووریێ تە ب هەروە بری د خەما ئەڤان گرێکاندا و تە کرینە قوربانی د ئەڤان هزراندا هەمی بەلاش و ل بەر ئاڤێدا چوون!، ڤێجا خواندەڤانێ هێژا، بەری ئەو دەمە بهێت، بلا ئەڤ گۆتنە ل سەر هزرا تەبیت و ژ بیر نەکەی، ئەوژی: ئەم هەمی دەما پێکولێ دکەین بگەهینە بەختەوەرییێ، و ل دەمێ کو دگەهین بۆ مە دیاردبیت، کو بەختەوەری ئەو بۆ یا مە بووراندی!، ئەڤێ گۆتنێ چ جاران ژ بیر نەکەی، دا کو نەکەڤییە ئەڤێ تەلها نەفسێ، و بزانی کو خۆشییا ڕەها ب تنێ ل بەهەشتا خودێ هەیە و ئەڤ دونیایە تاقیکرنە و دێ یا پڕ بیت ژ گرێکان ژ بۆ جەرباندنا تە، ڤێجا هەدار و تەوەکلا ب خودێ ل سەر نەخۆشی و بەرتەنگی و ئاستەنگ

و گرێکان و سوپاسیکرنا خودێ ل سەر خۆشی و بەرفرەهی و نیعمەتان، ب حەزکرنا خودێ دێ ژینەکا تەنا و ڕەحەت بۆ تە هەبیت و ئاخرەتا ژ خۆشیێن ڕەها و ب دیاری و خەلاتێن بێ دووماهیک ل بەندا تە بن.

لەوڕا تاکە ڕێک بۆ بەختەوەرییێ سەرەدەرییە و ڕازیبوونە ب یا تە هەی، ئەڤە ب تنێ ب نێزیکبوونا ل گەل خودێ بجهـ دهێت و خۆزیکێن ئەوان یێن دونیا هێلابیت، بەری دونیا ئەوان بهێلیت، چونکی ژ ڕاستا ژی هەر ئەڤەیە ئەو تاکە ڕێک یا دونیایێ پێ ب دەستخۆڤە بهینی، تاکە ڕێکە، چونکی د ئەڤێ ڕێکێدا بۆ ئەڤێ ژیانا دەمکی تە سنۆر دانانە و بڕیاردایە خۆشییێ ژێ ببینی ل سنۆرێن ئەوێ و ل شوینا گازندەیان بکەی و کێماسییێن خۆ بهەژمێری، تو ئەوان نیعمەتان دهەژمێری یێن خودێ داینەتە و سپاسداردبی و ژ بۆ ئاخرەتێ کار دکەی و تەکەزا خۆ ل ئەوێ دکەی.

بەختەوەری ئەوە سپێدەیەک گەشبین و ل گەل زکرێ خودێ ژخەو ڕابی و ب بچویکترین تشت کەیفخۆش ببی، و خۆ ژ

گازندەیان و پەیڤا (شەنس) و ڕەشبینییێ دویربئێخی و ڕازی ببی ب ڕزقێ خۆ و د هەر خۆلەکەکا ژیانا خۆدا بژی و بزانی ئەو نازڤڕیت و بەردەوام پێکۆلان بکەی هاریکارییێ و باشییێ و حەزژێکرنێ ببەخشی، کەسێ سەرکەڤتی و بەختەوەر و بهێز د یارییێدا نە ئەوە یێ بەرێ ئەوی ل ئەنجامی یارییێ بیت، بەلکو ئەوە یێ بەرێ ئەوی ل چاوانییا کرنا یارییێ بیت و ئەنجام ب خۆ دێ بەرەڤ ئەویڤە هێت، هەستەکێ خۆشە مرۆڤ کەسان ببینت کەیفخۆشن و ب گڕنژینن، ڤێجا تایبەت نە خاسمە تو ئەگەرێ ئەڤێ گڕنژینێ و کەیفخۆشییێ بی، باش بزانە ژ دلۆپێن بارانێ یێن بچویک، تو دشێی بۆ خۆ ئاڤێ کۆم بکەی، کو ب هەیڤان تێرا پێدڤییێن تە بکەت و دشێی ب بەرێن بچویک خانییەکێ بۆ ژینا خۆ هەمییێ ئاڤا بکەی، هەروەسا ژ بچویکترین ڕویدانێن ژیانێ دشێی بەختەوەرییێ ببینی، بەختەوەری نە بدەستڤەهینانا ئەوان تشتانە ئەوێن کو مە نینن، بەلکو بەختەوەری ئەوە بهایێ ئەوان تشتان بزانین یێن مە هەین، باش بزانە کارێ تە یێ ب زەحمەت، خەونا هەر بێکارەکێیە، هەڤژینا تە یا سادە، خەونا هەر زگوردەکێیە، زارۆکێ تە یێ شیم، خەونا هەر بێ زارۆکەکێیە، داهات و

خوارنا تە یا کێم، خەونا هەر دەیندارەک و هەژارەکێیە، خانییێ تە یێ بچویک، خەونا هەر کرێدارەکێیە، ساخلەمییا تە، خەونا هەر نەخۆشەکێیە، گرنژینا تە، خەونا هەر خەمگینەکێیە، باوەرییا تە و پاراستنا خودێ بۆ تە، خەونا هەر بێ باوەرەکێ بەرزەیە، گەلەک نیعمەتێن دی یێن خودێ ل گەل تە کرین، ڕاستە دبیت جاران یا ب زەحمەت بیت بەختەوەرییێ د ناڤخۆییا خۆدا ببین، لێ بەلێ نابیت ئاراستێ خۆ بەرەڤ ژ دەرڤە ببەین، چونکی ل ئەوێرێ مەحالە تو بەختەوەرییێ ببینی، بەلکو ئەو ب تنێ د ناڤ تەدایە، بەلێ ئەگەر نێزیکی خودێ بووی، ل ئەوی دەمی ئەو دێ نیشا تە دەت و ل بەر تە ب ساناهی ئێخیت و تە گەهینیتێ.

د ژیانێدا، ئەوان هەڤالان هەلبژێرە، ئەوێن دلێ وان مەزن، داکو نەچار نەبی هەتا بچی تێدا خۆ بچویک بکەی، هەردەم دلۆڤانییێ ب هەژار و ئێتیم و سێوی و ستەملێکری و نەخۆشی ببە، هەروەسا بێخیرەتی و ئاخڤتنێ و نڤستنا بەردەوام ل دەڤ خۆ کێم بکە، هەروەسا ژ شەیتان و شەهوەت و هەڤالێ خراب و ڕوحا خۆ هشیار ببە، خۆ ژ

کەسێن حەسوید و درەوین و ئەزئەزی دویر بکە، خۆ نیزیکی مرۆڤێ گەشبین و ئەرێنی و وەفادار و ڕاستگۆ و مەرد بکە، ل گەل خودێ و ڕێنما و ڕێنیشاندەرێن ئیسلامێ د قورئان و سونەتێدا، کەواتە ل ئەڤێرێ بزانە تو بهێزترینی و ب ساناهی دێ شێی بەختەوەرییێ ب دەستخۆڤە هینی، گرنکترین تشت کەسایەتییا تەیە، لەوڕا ل گەل خودێ خۆ بنیاسە، ئەگەر تە هەست ب خەمان کر، ل خۆ بگەڕە د ناڤ دوعایێن خەلکێدا، بزانە دەنگێ تە یێ هێدی و نزم ژ دەنگێ بلند بهێزترە، کا چاوا سادەیی خۆمەزنکرنێ دچەمینیت، هۆسا ڕەوشت ژی بێڕەوشتییێ تووشی شکەستنێ دکەت.

هەمی دەمان هشیاری هزرێن خۆ ببە، چونکی ئەو گەشە دکەن و دبنە پەیڤ، پەیڤ ژی دبنە کریار، کریار ژی دبنە نەریت، نەریت ژی دبنە ڕۆتین، ڕوتین ژی چارەنڤیسێ تە ل دونیا و ئاخرەتێ دیار دکەت، پڕۆژێن مەزن ژ هزرێن بچویک دەستپێدکەن، و دێ دووبارە ژی بێژمەڤە: ئەم هەمی دەما پێکۆلان دکەین بگەهینە بەختەوەرییێ و ل دەمێ کو دگەهین بۆ مە دیاردبیت کو بەختەوەری ئەو بوو یا مە بووراندی، ئەڤە

مە نەزانی، چونکی مە گرنگی ب بچویکترینی نەددا و خۆشی پێ نەدبر، لەوڕا ژیینێ مە بووری و مە پێیێن خۆ د سەر بەختەوەرییێڕا هاڤێتن و مە نەدیت، ئیسلام تە فێر دکەت د ژیانا خۆ هەمییێدا تەکەزێ ل تشتێن بچویک بکەی، دا تشتێتن مەزن ب دەست تەڤە بهێن و مەزنترینان ب دەستخۆڤە بهینی، مەرەما من پێ نە بڕ و هژمارە، بەلکو بها و سەرەدەرییە، ئانکو: بەختەوەری د گاڤێدایە نەکو خۆ ل هیڤییێ گرتن، بەری نوکە ژی من گۆتبوو: کەسێ سەرکەڤتی و بەختەوەر و بهێز د یارییێدا، نە ئەوە یێ بەرێ ئەوی ل ئەنجامی بیت، بەلکو ئەوە یێ بەرێ ئەوی ل چاوانییا کرنا یارییێ بیت و ئەنجام ب خۆ دێ بەرەڤ ئەویڤە هێت، باش بزانە ئاها د ئەڤێ گاڤا تو ئەڤێ پەرتووکێ تێدا دخوینی و د ئەڤی دەمێ تێدا دبووری، ئەگەر نوکە نەشێی خۆ کەیفخۆش بکەی، ژ من وەربگرە تو چ جاران نەشێی، ئەگەر خۆ دونیایێ هەمییێ ژی پێشکێشی تە بکەن، بزانە ئەگەر تە بڤێت ڕەوشەنبیری و زانین و تێگەهشتن و کەیفخۆشی و بەختەوەری و سەرکەڤتن و...هتد ل دەڤ تە پەیدابن، ژ من وەربگرە و چ جاران ژ بیر نەکە، ژ پێخەمەت ئەڤێ چەندێ، پێدڤییە ژ (نڤێژا سپێدێ) دەست پێ بکەی!

پشکا سێیێ/ چاڤدێرییا ئەقلی: (ب زانست و زانینێ).

پێغەمبەرێ خودێ -سلاڤ لێ بن- دبێژیت: {من سلك طريقًا يلتمس فيه علمًا سهَّل اللّٰهُ له طريقًا إلى الجنةِ} [رواه مسلم]، ئانكو: ((هەچییێ رێكەكێ بگریت، كو تێدا داخوازا زانست و زانینێ بكەت، خودێ دێ رێكا ئەوی ل بەر ب ساناهی كەت ژ بۆ بەهەشتێ))، ژ ئەڤێ فەرموودێ بۆ مە دیاردبیت، هەتا كو رێكا مە ب ساناهی بیت بۆ بەهەشتێ، پێدڤییە بەردەوام داخوازا زانست و زانینێ بكەین، ڤێجا چ یێ ئیسلامێ یێ شەرعی یان یێ دونیایێ یێ سرۆشتی بیت یان و...هتد، زانست و زانین وەدكەن باوەرییا موسلمانی پتر لێ بهێت، چونكی باوەرداریێ زانا دزانیت، كو هەر كریارەكا دكەت و هەر ئاخڤتنەكا دبێژیت و پەرستنەكا ئەدا دكەت، كا چ مفا بۆ ئەوی تێدا هەنە، لەورا ئەو كەسێ ژ هەمییان زانا تر، ئەو ژ هەمییان پتر ژ خودێ دترسیت، هەروەسا پتری هەمییان خۆشییێ و مفای ژ پەرستنێ دبینیت، ئەو مرۆڤێ بەرەڤ زانینێڤە بچیت، دێ ژیانا دونیایێ ل بەر ب ساناهی بیت، ژ سەرەكیترین ئەگەران، كو موسلمان نە باوەرداربیت و ژ پەرستنێ دویربیت،

ئەو ژی ئەوە ل دەمێ یێ ژ زانست و زانینێ دویربیت و ب هەست و سۆز یێ موسلمان بیت نەکو ب ئەقلی، ئانکو دایک و باب یان جڤاک یێ موسلمانە، ژ بەر هندێ یێ بوویە موسلمان، داکو ئەڤ کەسە شرینییا باوەرییێ و پەرستنێ بزانیت و هەست پێ بکەت، پێدڤییە ب ئەقلێ خۆ موسلمان ببیت و بەردەوام داخوازا زانست و زانینێ بکەت، چونکی ئەڤ کەسە دێ زانیت، کا دێ چاوا پەرستنا خودێ کەت و دێ ل فەرمانێن ئەوی گەهیت و دێ زانیت کو د بەرژەوەندییا ئەویدانە، لەورا دێ ڕۆناهی کەڤیتە د ڕێکا ئەویدا و دێ زانیت ڕێکا ڕاست و دروست کیژ ئاراستەیە، هەتا کو ل پشتی مرنا ئەوی ژی، ئەو دێ خێر و مفای گەهینتێ، خودێ دبێژیت: ﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ [طه: ١١٤]، ئانکو: ((و تو بێژە خودایێ من، تو زانینێ ل سەر زانینا من زێدە بکە))، ڤێجا ژ بەر هندێ، ئەرکە ل سەر موسلمانی داخوازا زانست و زانینێ بکەت.

خودێ دبێژیت: ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ [البقرة: ٢٨٢]، ئانکو: ((و تەقوا خودێ بکەن د ئەوان هەمی تشتاندا، ئەوێن ئەوی فەرمان پێ ل هەوە کری و

هوین ژێ داینە پاش، و خودێ هەوە فێری ئەوان هەمی تشتان دکەت یێن مفایێ دونیا و ئاخرەتا هەوە تێدا، و خودێ ب هەر تشتەکێ یێ زانایە و چ کریارێن هەوە ل بەر ئەوی بەرزە نابن، و ئەو دێ جزایێ هەوە سەرا دەتە هەوە))، پێدڤییە هەر دەم داخوازا زانست و زانینێ ژ خودێ بکەین و بێژین ئیلاهی ئەم بێی تە ژ بلی ڕوحەکا بەرزەبووی و دلەکێ مری و وژدانەکا نڤستی، چ تشتێن دی نینین، ڤێجا تو ب مەزناهییا خۆ دلۆڤانییێ ب دلێ مە ببە، مە فێربکە و نیشا مە بدە و خەونێن مە بجهـ بهینە، خودێ تە دەست ڤالا نازڤڕینیت و دێ بەرسڤا تە دەت و دێ تە ڕاستەڕێ کەت و تە ژ ڕێ بەرزەیییێ دەتە پاش، زانست و زانین ئەوان شاشییان دروست دکەت، ئەوێن شاش هاتینە تێگەهشتن، هەروەسا تە شیرەت دکەت بۆ ڕێکا دروست و ناهێلت تو بکەڤی د تەلهاندا، هەروەسا بەرێ تە ددەتە بەختەوەرییێ د دونیا و ئاخرەتێدا، لەوڕا کەسێن زانا مەزنترین جهـ و پلە هەنە و ئەو میراتگرێن پێغەمبەرانن، هندیکە دەستکەڤتا زانست و زانینێیە، ئەو ب ساناهی ناهێت، بەلکو ب سەربۆڕان و گەشتەکا درێژ یا خواندنێ و دبیت ل گەل بەهرەیەک خودایی بهێت، ئانکو ب ساناهی

ناهێت و زەحمەت و وەستیان و قوربانی پێ دڤێت، چونکی بەختەوەری ناهێت، هەتا د پرەکا وەستیانێڕا دەرباز نەبی.

پێدڤییە داخوازکەرێ زانست و زانینێ د ئەڤێ گەشتێدا، هەر ل دەستپێکێ تەوەکلێ ب خودێ بکەت و پێدڤییە حەزەک مەزن ژ بۆ هەبیت و ئەڤ حەزە و دەستکەڤتێن ئەوێ، نابیت بکەتە خۆمەزنکرن، هەروەسا دڤێت فێری ڕاستگۆیییێ ببیت ژ بەری هەر تشتی و پێدڤییە گەلەک پرسیاران بکەت، پێدڤییە دەمێ دئاخڤیت، ئاخڤتنێن ئەوی ب ڕامان و حیکمەت بن، بێدەنگییێ بکەتە ئێک ژ یاساییێن خۆ، داکو تێگەهشتنا ئەوی بەرفرەهـ بیت و سەربۆڕان ل خۆ کۆم بکەت، خودێ دبێژیت: ﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ [المجادلة: ١١]، ئانکو: ((خودێ پلەیا خودان باوەرێن دلسۆز ژ هەوە دێ بلند کەت، و پلەیا خودایێن زانینێ ژی د خێرێ و ژێ ڕازیبوونێدا گەلەک دێ بلند کەت، و خودایێ مەزن ب کریارێن هەوە یێ شارەزایە))، ئەڤ ئایەتە بهایێ زانایان و کەسێن زانینێ ددەتە دیارکرن.

ئیمامێ (شافعی) -خودێ ژێ ڕازی بیت-، د گەشتا خۆ یا زانینێدا، هەر د بچویکاتییا خۆدا ئێتیمی و هەژاری و زەحمەتی دیتبوو، لێ بەلێ ئەو نەبوونە ڕێگر، داکو هێش د ژییەکێ بچویکدا قورئان و فەرموودەیان ژ بەر بکەت، ئەڤە ژی نیشانە ل سەر زیرەکی و بیرۆکا ئەوی، ژ بەر داخوازا ئەوی یا زانینێ، هەر ژ زاڕۆکینییێ ئەو ل گەل دایکا خۆ قەست دکەتە (مەدینێ) و دچیتە دەڤ ئیمامێ (مالکی) -خودێ ژێ ڕازی بیت-، داکو فێری زانستێ فەرموودە و فقهێ ببیت، د ئەوی دەمیدا ئیمامێ شافعی دەرهەمەک یان دینارەک ژی نەبوو، ئەو بۆ خۆ پێنووسەکی یان لاپەڕەکێ بکڕیت، داکو ئەو فەرموودێن ژ ئیمامێ مالکی گوهلێدبیت بنڤێسیت، ژ بەر ئەڤێ چەندێ، ئەوی ل دەمێ د ڕوینشتنێن ئیمامێ مالکیدا، ئەوی دەستەکێ خۆ ڤەدکر و ب تبلا دەستێ خۆ یێ دی ل سەر دنڤێسی و دهینا و دبر د هەر فەرموودەیەکا ئیمامێ مالک ڤەدگێڕا، ئیمامێ مالک تێبینییا ئەڤێ چەندا ئیمامێ شافعی دکەت کر، کو دهێتە د وانەییێدا و تشتەک ل گەل نینە ل سەر بنڤێسیت و ل شوینا نڤێسینێ، ئەو دەست و تبلێن خۆ دلڤینیت و فەرموودەیان ل سەر دنڤێسیت، ئیمامێ مالک ب

ئەڤی دیمەنی سەرسۆرمان بوو، ئەوی هزر کر ئەڤ زاڕۆکە ب تنێ یێ هاتی یارییان بکەت و خۆ مژویل بکەت، پاشی گازی ئیمامێ شافعی دکەت و پرسیاران ژێ دکەت، دبێژیتێ: ئەرێ پەیوەندییا تە ب زانستیڤە یا چاوایە؟ ئیمامێ شافعی دبێژیتێ: ب خودێ دەمێ ئەز گوهـ ل پێزانینەک نوی دبم، ئەز حەز دکەم لەشێ من هەمی ببیتە گوهـ و گوهـ ل ئەوێ پێزانینێ ببیت، دا لەشێ من خۆشیێ ب ئەوی زانستی ببەت، کا چاوا گوهێن من خۆشیێ پێ دبەن، ئیمامێ مالک دبێژیتێ: ڕژدییا تە چاوانە ل سەر زانستی؟ ئیمامێ شافعی دبێژیتێ: هەروەکی ڕژدییا ئەوێ دایکێیە یا زاڕۆکێ خۆ بەرزە دکەت و لێدگەڕیت، ئیمامێ مالک دبێژیتێ: ئەرێ تو پەرتووکا خودێ (قورئانێ) ژ بەر دکەی؟ شافعی دبێژیتێ: بەلێ ژ بەر دکەم، پاشی مالک دبێژیتێ: تو سونەتا پێغەمبەری -سلاڤ لێ بن- ژ بەر دکەی؟ شافعی دبێژیتێ: بەلێ ژ بەر دکەم، مالک دبێژیتێ: تو پەرتووکا موطئ (پەرتووکا ئیمام مالکی بوو، نڤێسیبوو) ژ بەر دکەی؟ شافعی دبێژیتێ: ئەوێ ئەو پەرتووک نڤێسی، ئەز ژ ئەوی پتر ژ بەر دکەم، مالک دبێژیتێ: کا بۆ مە قورئانێ بخوینە ژ ئەڤێ ئایەتێ: ﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ

وَالنَّوَىٰ﴾، شافعی ژ ئەوێ ئایەتێ خواند، پاشی ئیمام مالک پیچەکێ کرە گری و گۆتێ بەسە، پاشی دبێژیتێ: بۆ مە ژ ئەڤێ ئایەتێ ژی بخوینە: ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾، شافعی ئەوێ ژی دخوینیت، پاشی داخوازێ ژێ دکەت شەش ئایەتێن دی بخوینیت، شافعی ئەوان ژی دخوینیت، ئیمامێ مالک ڕانەوەستیا، هەتا هەمی خواندی، پاشی ئیمامێ شافعی بەرێ خۆ ددەت ئیمامێ مالکی، هند یێ دکەت گری، هەتا ڕهێن ئەوی شلبووین، مالک دبێژیتێ: کا بۆ من بەحس ل سونەتا پێغەمبەری -سلاڤ لێ بن- بکە و شەش پرسیار کرن، کو د موطێدا بوون، شافعی هەمییان بەرسڤ ددەت و ب ئەڤی شێوەیی هەتا ئیمام مالک بێهیڤی بووی، مالکی بەرێ خۆدا ڕوییێ شافعی و گۆتێ: ئەی موحەممەدێ کوڕێ ئدریسێ کوڕێ شافعی، ئەگەر ئەوا د سەرێ مندا ڕاست دەرکەڤیت، ئەز یێ د ڕوییێ تەدا ڕۆناهییا زانستی دبینم و ئێک ژ زانایێن ئیسلامێ.

موسلمان پێدڤییە ب ئەڤی شێوەیی داخوازکەر و فێرخوازێن زانینێ بن، خواندەڤانێ هێژا، بەردەوام بخوینە، داکو بزانی

کو تو چ نزانی، ل ئەوی دەمێ دزانی کو تو چ نزانی، دێ ژ گەلەکان زاناتر لێ هێی، بزانە ئەگەر جارەکێ تە هەستپێکر تو مرۆڤەکێ نەزانی، ئەو باش بزانە ڕادەکێ گەلەک باش یێ زانینێ ل دەڤ تە هەیە، چونکی مرۆڤێ نەزان هەستپێناکەت، کو یێ نەزانە، لەوڕا هەتا کو ببیە مرۆڤەکێ زانا، پێدڤییە دانپێدانێ بکەی کو یێ نەزانی، مرۆڤێ نەزان، ئەو هزردکەت هەمی تشتان دزانیت و زانایە، ب ئەڤێ چەندێ، ئەو ڕێکا زانینێ ل خۆ دگریت و سنۆران بۆ خۆ ددانیت، مرۆڤێ زانا، ئەو دزانیت یێ نەزانە، لەوڕا دچیتە د ناڤ زانینێدا، ئەو دزانیت کو زانین یا بێ سنۆرە و دزانیت چەند قەدەر زانینا تە پتر لێ بهێت، دێ بۆ تە دیاربیت، کو پتر یێ نەزانی، بۆ نموونە: تە د بەرێدا چ جار زانستێ فیزیا نەخواندییە، دەمێ دچی و دخوینی، دێ بۆ تە دیاربیت، کو گەلەک تشت تە د بەرێدا نەدزانین، لەوڕا دەمێ دزانی تە بەری هینگێ چ نەدزانی، ب ئەڤی ڕەنگی دێ زانینا تە پتر لێ هێت، خواندەڤانێ هێژا، قورئان و سونەتێ بکە ڕێنیشاندەرێن خۆ د ناڤ ئەڤێ دەریایا نەزانینێدا، دێ خودێ بۆ تە گەمییا زانینێ هنێریت و تە قورتال کەت و دێ هەر بێژم ژ بیر نەکە، ژ بیر نەکە و لەزێ تێدا بکە، لەزێ تێدا بکە چونکی

"تیک تاک تیک تاک، دەم یێ دبووریت!"، د ئەڤێ پشکێدا ژی، ئەگەر خودێ حەز بکەت، دێ بەحس ژ سێ بابەتێن گرنگ کەین، ژ پێخەمەت ئەقلەکێ پێگەهشتی د داخوازی و فێرخوازییا زانست و زانینێدا، لێ بەلێ ژ بەری بەحس بکەین، دێ تە ل گەل پەندەکێ هێلم ل سەر مرۆڤێ نەزان، ڤێجا تو ل دویڤ تێگەهشتنا خۆ ڕاڤەکێ بدێ.

❞ تو نزانی، کو تو نزانی

ئەز دزانم، کو تو نزانی

تو نزانی، کو ئەز دزانم تو نزانی

ئەز دزانم، کو تو نزانی، کو ئەز دزانم تو نزانی

تو نزانی، کو من دڤێت تو بزانی، کو ئەز دزانم تو نزانی

ئەز دزانم، کو تە نەڤێت بزانی، کو ئەز دزانم تو نزانی ❝

١) دەم و گرنگییا ئەویٚ د گەشەیا ژییی و لەشیدا.

باش بزانە، ئەو ڕۆژێن حەز دکەی زوی بچن ئەو ژییێ تەیە، دەم دچیت و نازڤڕیت و ناهێتە قەرەبووکرن، ژ بۆ چاڤدێرییا ئەقلی، دەم گەلەک یێ گرنگە، ڕاستە د هەر دەمەکێ و ژییەکێدا دشێی فێرببی و پێزانینان ل دۆر خۆ کۆم بکەی و دبیت بێژی دەم نە هند یێ گرنگە بۆ ئەقلی، چونکی ئەقل پیرنابیت، لێ بەلێ ل ئەڤێرێ تو گەلەک یێ شاشی، چونکی بۆ نموونە: ئەگەر ژییێ کەسایەتییەکێ شەش سال بیت، ئەڤێ کەسایەتییێ د قورئانێ هەمییێدا، ب تنێ (اية الكرسي) ژ بەر بیت، ل دویڤ ژییێ ئەوی یێ بچویک، ئەڤە تشتەکێ گەلەک باشە، لێ بەلێ ئەگەر کەسایەتییەک دی د ژییێ هەژدە سالییێدا د قورئانێ هەمییێدا، هەر هەمان ئایەت ب تنێ ژ بەر بیت، ئەڤە گەلەک نەیا باشە، چونکی ل دویڤ ژییێ ئەوی، پێدڤییە گەلەک پتر زانیبا، چونکی قورئان شێوازێ ژیانێ و ڕێنیشاندەرا ئەوییە د ژیانێدا، ل ئەڤێرێ ئەگەر تە تێبینی کربیت، زانینا ل دەڤ دوو کەسایەتییان، هەر هەمان زانین بوو،

لێ بەلێ بۆ کەسایەتییەک ژ ئەوان شانازی بوو و بۆ کەسایەتییا دی نیشان بوو ل سەر خەمسارییا ئەوی، ل ئەڤێرێ ئەڤ جوداهییا چێبووی گرنگییا دەمی د گەشەیا ئەقلیدا بۆ مە دیاردکەت، لەوڕا ژی، چەند ژی و لەشێ مە گەشە بکەت، پێدڤییە ل گەل هندێ ئەقلێ مە ژی گەشەیێ بکەت، چونکی چ تشت د دونیایێدا جێگیر نامینت و هەمی تشت دهێنە گوهۆڕین، ب تنێ (ڕاستییا ئیسلامێ) تێ نەبیت.

خودێ د ئەڤێ ژیانێدا بۆ هەر کەسەکێ دەمەک دەستنیشانکری دانایە و ل سەر کەسی یا پێدڤییە، ئەو ئەڤی دەمی ب دەرفەت ببینیت بۆ ئەنجامدانا باشترین کاران و بدەستڤەهینان و سەرکەڤتن د ئەوێ مەرەمێدا، یا کو پێ هاتییە هەبوونێ، هندی دەم ببووریت، ئەو ژییێ تە یێ کێم دبیت و بەرەڤ دووماهیکێڤە دچیت، لەوڕا ژی پێدڤییە دەمێ خۆ ب هەروە نەبەین و ب دەلیڤە ببینین، هندیکە دەمە، ل دویڤ ئاخڤتنا پێغەمبەری -سلاڤ لێ بن-، ئەو ئێک ژ ئەوان چار تشتانە، ئەوێن ل ڕۆژا قیامەتێ پرسیار پێ ژ مرۆڤی دهێتە کرن، هەروەکی دبێژیت: {لا تزولُ قدَما عبدٍ يومَ القيامةِ حتى

يُسأَلَ عن أربعٍ عن عُمرِهِ فيما أفناهُ وعن عِلمِهِ ما عملَ بِهِ وعن مالِهِ من أينَ اكتسبَهُ وفيما أنفقَهُ وعن شبابِهِ فيما أبلاهُ} [رواه الترمذي]، ئانكو: ((پێیێ كەسەكێ ل ڕۆژا قیامەتێ ژ مەیدانا حەشرێ نالڤیت، هەتا پرسیارا چار تشتان ژێ نەهێتە كرن، ئەو ژی ژیینێ خۆ، كا د چدا دبووراند، و زانستێ خۆ، كا چ كار پێ دكر، و سامانێ خۆ، كا ژ كیڤە هینایە و د چدا بكاردهینا، و گەنجاتییا خۆ، كا د چدا دبووراند)).

هندیكە مێرییە، ئەوێ چار فەلسەفە د ژیانا خۆدا هەنە:

1- فەلسەفەیا ئێكێ (بێهیڤی نەبوون):

مێری چ جاران خۆ ناڤەكێشیت و بێهیڤی نابیت، ئەگەر ما د جهەكێ گەلەک یێ تەنگدا(هاتە دۆرپێچكرن)، ئەو دێ ڕاوەستیت و هزرێن خۆ د ڕێكەكێدا كەت، چ بۆ سەری یان بۆ خواری، یا گرنگ ئەوە، دەستان ناداهێلیت و بێهیڤی نابیت د لێگەڕیانا ڕێكێدا، هەتا ڕێكەكا دی دبینیت و دگەهیتە ئارمانجا خۆ.

٢- فەلسەفەیا دوویێ (هزرکرن د داهاتیدا و گرنگییا دەمی):

مێری هزر دکەت د زڤستانا درێژدا، وەرزێ هاڤینێ ل دەڤ کێم ئەقلا هەر دێ بەردەوام بیت، مێری د وەرزێ هاڤینێدا خوارنێ کۆم کەت بۆ زڤستانا درێژ، وەکی دبێژن مالێ ئاڤا نەکە ب ڕەملێ، پێدڤییە د هاڤینێدا هزرا خۆ د بارۆڤاندا بکەی و د زڤستانێدا یارییان ب ئەردی نەکەی، خۆشییان ب ڕۆژا گەرم و ڕەملێ نەبە، یا گرنگ زیرەک و شارەزا بی و هزر د داهاتیدا بکەی و خودان ئارمانج بی.

٣- فەلسەفەیا سێیێ (یێ گەشبین بە):

مێری هزر دکەت وەرزێ هاڤینێ یێ چاڤەڕێیە و هزر دکەت وەرزێ زڤستانێ بەردەوام نابیت و ل نێزیك دێ وەرزێ هاڤینێ دەرکەڤیت، لەوڕا هەر ژ ڕۆژا ئێکێ یا وەرزێ هاڤینێ مێری دەردکەڤیت و ل ڕۆژا ئێکێ یا زڤستانێ دزڤڕیتە مالێ، ژ بەر هندێ ژی، ئەو هەردەم یا گەشبینە و ڕۆناهی ل بەراهییا ئەوێیە.

٤- فەلسەفەیا چارێ (کارکرن ل دویڤ هێزا خۆ):

هەمی مێرییێن شیانێن کاری هەبن، کار دکەن د وەرزێ هاڤینێدا و خۆ بەرهەڤ دکەن بۆ چوون د وەرزێ زڤستانێدا، هەمی ئەوێن شیان هەبن، ئەڤی کاری دکەت، لەورا ئەوی کاری بکە یێ تو دشێی یان د شیانێن تەدا هەبیت.

ب کورتی فەلسەفەیا مێرییێ چار بەشن، ئەو ژی: (بێهیڤی نەبوون - هزرکرن د داهاتیدا و گرنگییا دەمی - یێ گەشبین بە - کارکرن ل دویڤ هێزا خۆ)، هەر تشتەک د ژیانێدا نیشانەکە و وانەکە، لەورا بەردەوام هەولبدە و وانەیان فێرببە و پڕاکتیك بکە و ژ هەمییێ گرنگتر تو گرنگییا دەمی ل بەرچاڤ وەربگری.

گەلەک کەسان تو پرسیارا ئەوان بکەی و بێژییێ: تو چ دکەی؟ ئەو د بەرسڤێدا دێ بێژن: بەتالم و هەما ئەز ژی یێ دەمێ خۆ دکوژم، ل ئەڤێرێ بلا بۆ ئەوان باش یا دیاربیت، ئەو دەمێ خۆ ناکوژن، بەلکو دەم یێ ئەوان دکوژیت، ل ئەوی دەمێ ژ دایکبووی و د ژیانا خۆ هەمییێدا و هەتا نوکە دلێ تە یێ تک تکێ دکەت و ناڕاوەستیت و بەردەوام کاردکەت، ئەگەر جارەکێ ب تنێ ژی دلێ تە ژ کارکرنێ ڕاوەستیت، کەواتە ئەو تو

مرۆڤەکێ مری، ڤێجا ل دەمێ تو کار و پەرستنا خۆ ل سەر ملێ خۆ ڕانەکەی و دەمێ خۆ ب تشتێن بێمفاڤە ببوورینی، بزانە ئەو تو یێ خۆ دکوژی، دویڤچوونا تە بۆ حەزێن نەفسێ و واسواسا ئەوێ و شەیتانی وەل تە کرییە تە ئاگەهـ ژ خۆ نەمینیت، بزانە بێهنڤەدان نە ئەوە تو چ کاران نەکەی، بەلکو بێهنڤەدانا ب دروستی ئەوە تو بەردەوام کار بکەی، داکو دلێ تە یێ ئارام بیت، چونکی کەسێ ژ ژیواری دویربکەڤیت، داکو خۆ ژ هەڤڕکیێن ژیانێ ڤەشێریت، ئەو کەسە خودان دلەکێ نەئارامە و ژیانەک نەخۆش و بەرتەنگ ل هیڤییا ئەوانە، کەسێ شکەستی، ئەگەر خودێ دەهـ دەرگەهـ بۆ ڤەکرن، ئەو دێ د هەمییاندا دوودل بیت و دێ دەمێ خۆ ب هەروە بەت و نزانیت یا دروست هەلبژێریت، ئەگەر خودێ دەرگەهەک ب تنێ بۆ ڤەکر، ئەو بەردەوام دێ ترسیت و د ئەوی دەرگەهیڕا ناچیت، چونکی دترسیت شکەستنێ بینیت و ل دووماهییێ هەر دێ ل جهێ خۆ مینیت، ئەگەر خودێ ئەو تاقی کر و چ دەرگەهـ بۆ ڤەنەکرن، ئەو دێ بێهیڤی بیت ژ خودێ و دێ بەردەوام گازندەیان کەت ژ دەوروبەرێن خۆ و ل شوینا بجەنگیت و خۆ بەرهەڤ بکەت بۆ هەر دەرفەتەکێ و ل جهێ خۆ نەمینیت و

ئەوی دەمێ ڤالا بۆ خۆ ب کارەکێ ب مفاڤە ببوورینیت، ئەو دێ هەمییێ ئێخیتە سەر پەیڤا (شەنس) و دێ بێهیڤی بیت و چ تشتان ناکەت، کەسێ سەرکەڤتی، ئەگەر خودێ دەهـ دەرگەهـ بۆ ڤەکرن، ئەو دێ هزرێن خۆ کەت و دێ دەرگەهێ ژ هەمییان باشتر ل دویڤ حەز و شیان و گونجاندن و کاودانێن خۆ هەلبژێریت، ئەگەر خودێ دەرگەهەک ب تنێ بۆ ڤەکر، ئەو دێ هەمی شیانێن خۆ د ئەوی دەرگەهیڕا مەزێخیت و دێ تێدا جەنگیت بۆ سەرکەڤتنێ، ئەگەر خودێ ئەو تاقی کر و چ دەرگەهـ بۆ ڤەنەکرن، ئەو ناڕاوەستیت و دێ تەوەکلێ ب خودێ کەت و دوعا ژێ کەت و ئەڤە کارتێکرنێ ل باوەرییا ئەوی ب خودێ ناکەت، بەلکو دێ بهێزتر لێ کەت و دێ ب تاقیکرن هەژمێریت، ئەڤ کەسە دەمێ خۆ ب هەروە نابەت و دێ بۆ خۆ بەردەوام کارکەت، دا بەهرەیان ل خۆ زێدەکەت، دا ل دەمێ هەر دەرگەهەک بۆ ڤەدبیت، ئەو ئەوان بەهرەیان تێدا بکاربهینیت، خواندەڤانێ هێژا، ئەگەر تە تێبینی کربیت، کەسێ شکەستی د دەهـ دەرگەهانڕا ژی یێ دوودل بوو و کەسێ سەرکەڤتی هەتا ل دەمێ هەمی دەرگەهـ ل هەمبەر گرتی ژی، ئەوی باوەری ب خودێ هەبوو و بێهیڤی نەدبوو و

کاردکر، لەوڕا ژی ئەگەر تە بڤێت بێهنا دل و ئەقل و ڕوحا خۆ ڤەدەی، پێدڤییە بەردەوام کار بکەی و دەمێ خۆ ب هەروە نەبەی و دەمێ ب دەرفەت ببینی و تەرخان بکەی ژ بۆ سەرکەڤتنێ د دونیا و ئاخرەتێدا.

٢) گوهۆڕینا بەردەوام.

گوهۆڕین یا فەرە بۆ هەر کەسەکێ د هەر دەمەک و ژییەکێدا، هندێ باشترینییە، ئەوێ چ سنۆر نینن، پێدڤییە بەردەوام گوهۆڕین هەبیت بۆ هندێ، داکو ژ دوهێ باشتر لێ بهێێ بۆ پتر نێزیکبوون ژ خودێ، گەلەک جاران مرۆڤ د سرۆشتێ خۆدا، تووشێ ڕەنگە خەمۆکییێ دبیت، ژ بەر ئەو هەمێ هەڤڕکێ و ماندیبوون و بێزاری و فشارا ژیانێ و ڕۆتینا ئەوێ، مرۆڤ حەز دکەت گوهۆڕینێ د ژیانا خۆدا بکەت، داکو ئەوان هەمێ

گرێکان ڤەکەت، ئەوێن ڕێگرییێ ل لڤینا ئەوی دکەن، کەسێ بهێز و شارەزا، دزانیت کو گرنگییا دونیایێ ب زەحمەتی و نەخۆشیییێن ئەوێ، ڕێکن کو هێزا ئەوی و مرۆڤایەتییا ئەوی پتر لێ بکەن، ئەو دزانیت کو د شیانێن ئەویدایە گەلەک تشتان بکەت و دروست بکەت، ژ بۆ ئەڤێ چەندێ، ئەو ل هیڤییا کەسێ نابیت و ل هیڤییا چ دەرفەتان نابیت و گرنگییێ ب هێدیکرن و چاڤەڕێبوونێ و کاودانان نادەت، ژییێ مرۆڤی یێ دچیت و لەزاتییا دەمی یا ل دۆر دزڤڕیت، ئەگەر تە ڤیا جیهانێ بگوهۆڕی، باش بزانە پێدڤییە ل دەمێ ژ خەو ڕابوونێ ژ دروستکرن و پاکژکرنا جهێن خۆ یێن نڤستنێ دەست پێ بکەی، د گوهۆڕینێدا، ئەو بەرسڤە بۆ فەرمانا خودایێ مەزن، دەمێ داخواز ژ باوەرداران کری کار بکەن و زەحمەتێ ببەن و نەبنە بار ل سەر دەوروبەران، خودایێ مەزن دێ جزایێ ئەوان دەتێ ل سەر کارێ ئەوان یێ دونیایێ ل ڕۆژا قیامەتێ، چونکی هندیکە کارکرنە، ڕامانا ئەوێ، ئەوە تە دڤێت گوهۆڕینێ بکەی و بەرەڤ باشتربوونێڤە بچی، خودێ بێژیت: ﴿وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إلى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ﴾ [التوبة: ١٠٥]، ئانکو: ((تو ئەی موحەممەد، بێژە ئەوان چ کارێ وە بڤێت بکەن، خودێ دێ کارێ وە بینیت و پێغەمبەرێ ئەوی و خودان باوەر ژی، و مەسەلا وە دێ ئاشکەرابیت، و ل ڕۆژا قیامەتێ هوین دێ زڤڕنە نک ئەوی یێ تشتێ پەنی و نەپەنییێ وە دزانیت، ڤێجا ئەو دێ بۆ وە بەحسێ ئەوی کاری کەت یێ وە دکر)).

داکو گوهۆڕینێ بکەی، پێدڤییە بزانی بۆچی؟ چاوا؟ کەنگی؟ دێ ئەڤێ چەندێ کەی، پێدڤییە هەر ژ دەستپێکێ تە ئارمانج بۆ هەبیت و کا ب ئەڤێ گوهۆڕینێ تە دڤێت بگەهی کیڤە؟ هەروەسا پێدڤییە هەمی پێنگاڤان بەرچاڤ وەربگری، داکو د ئەڤێ ڕێکێدا دروست سەرەدەرییێ ل گەل بکەی، گرنگە هەر ژ دەستپێکێ بزانی د ژیانێدا یاسایەک یا هەی، کو دبێژیت: تا کو د ژیانێدا ب سەربکەڤی، پێدڤییە هەر ژ دەستپێکێ ژ بۆ ئەڤێ سەرکەڤتنێ یێ بەرهەڤ و ڕازی بی کو هەر تشتەکێ د ژیانا خۆدا ژ دەستبدەی ژ پێخەمەت ئارمانجا خۆ، پشتڕاست ئەڤە ل دویف ئارمانجێ ژی دمینیت، لێ بەلێ ئەڤێ یاسایێ

دڤێت بێژیتە تە، کو پێدڤییە قوربانییێ بدەی، بۆ نموونە: کەسەک جگاران دکێشیت و دزانیت بۆ دونیا و بۆ ئاخرەتا ئەوی نەباشە و زیانێ دگەهینیتێ، ل دەمێ ئەڤی کەسی دڤێت گوهۆڕینێ بکەت و ئەڤی کارێ کرێت ل دەڤ خۆ نەهێلیت، هەر ژ دەستپێکێ دڤێت ئارمانجا ئەڤی کەسی ئەو بیت، کو جگارەکێشانێ ل دەڤ خۆ نەهێلیت و پێدڤییە قوربانییێ بدەت و ئەڤێ حەزا دەمکی ل دەڤ خۆ نەهێلیت و بزانیت زیانە بۆ ئەوی، ژ هەمییێ گرنگتر پێنگاڤن و بەردەوامییە د پێنگاڤاندا، ئەڤ کەسە مەحالە د ڕۆژەک و شەڤەکێدا ئەڤێ ئالۆدەبوونێ ل دەڤ خۆ نەهێلیت، چونکی ئەو یێ ئالۆدەبووی و لەشێ ئەوی نەشێت د دەمەکێ هۆسا یێ کورتدا خۆ ل گەل سرۆشتەکێ نوی بگونجینیت، داکو لەشێ ئەڤی کەسی خۆ ل گەل بارودۆخێ نوی بگونجینیت، پێدڤییە ل دویڤ پێنگاڤان بچیت هێدی هێدی، بۆ نموونە: ئەگەر ڕۆژێ پاکێتەکێ بکێشیت، پێنگاڤا دەستپێکێ د هەیڤا ئێکێدا بلا بکەت نیڤ پاکێتە و هەیڤا دوویێ بلا بکەت چارێک پاکێتە، هەیڤا سێیێ بلا بکەت پێنج جگارە ب تنێ، ب ئەڤی شێوەیی بەردەوام بیت، هەتا کو ئێدی جگارێ نەکێشیت، هۆسا ئەو دێ

سەرکەفتنێ د گوهۆڕینێدا هینیت و خۆ ل گەل سرۆشتێ نوی گونجینیت، هەمان تشت بۆ نموونە: ل گەل نڤێژێ ژی، ئەگەر کەسەک هەیە و ژ نڤێژا یێ دویرە و ل دویف حەزێن خراب و دەمکی چوویە و گونەهان دکەت، ب ئەڤێ چەندێ ژی پەرستن ل سەر گرانبوویە، ئەگەر خۆ بکەت ژی نەشێت خۆشییێ ژێ ببینیت، دەمێ ئەڤ کەسە دزانیت یێ شاشییێ دکەت و دڤێت بزڤڕیت بۆ ڕازیبوونا خودایێ خۆ، ل ئەڤێرێ ئەڤ کەسە ژی نەشێت ب شەڤ بنڤیت و سپێدێ ڕاببیت هەمی نڤێژێن (ئەرک و سونەت) ب کۆم ل مزگەفتێ بکەت، پێدڤییە هێدی هێدی یێن ئەرک بکەت و پاشی ب دلێ خۆ ب کۆم ژی بکەت و پاشی بچیتە یێن سونەت ژی، ژ نڤێژا ڕۆژهەلاتێ، هەتا کو ڕابوونا شەڤێ ژی، ل ئەڤێرێ بۆ مە دیار بوو، کو گوهۆڕینێ دبیت سال پێ بڤێن و بزانی د شەڤەک و ڕۆژەکێدا مەحالە چێببیت!

دوو تشت وەل مرۆڤی دکەن بهێتە گوهۆڕین:

یا ئێکێ: دەمێ ئەقلێ مرۆڤی ڤەدبیت و گەشە دکەت.

یا دوویێ: گوهۆڕینەکە نە د دەستێن مرۆڤیدانە، بەلکو مرۆڤ تێدا یێ نەچارە، ئەو ژی ل دەمێ دلێ مرۆڤی دهێتە شکاندن و تووشی خەمۆکییێ دبیت، ڤێجا چ ژ لایێ مرۆڤانڤە یان کاودانەکا دیارکری یا تایبەت، بزانە تو مرۆڤی و مرۆڤبوون ژی، ئانکو: هەولدان و دەستدانەهێلان و بەرهنگاربوون، هەولبدە د ژیانا خۆدا گەلەک کەسان بنیاسە، بەلێ هەڤالینییا کێم کەسان بکە، دویربوون و کێم ئاخڤتنا تە ل گەل مرۆڤان، تە ژ ئاریشەیان دویر دکەت، نێزیکبوون ژ خودێ و گەشبینی و گڕنژینا تە یا بەردەوام ئاریشەیان چارەسەر دکەت، هندەک دەمان نەچارین ڕازی ببین، کو هندەک ژ مرۆڤان دشێن ب تنێ د دلێ مەدا بمینن نەکو د ژیانا مەدا، ئەگەر کەسەکێ بهایێ تە نەزانی، نابیت تو گەلەک مەزن بکەی، هەتا کو ل دەڤ خۆ و ئەوی بچویک لێ بهێی، ئەوێ جارەکێ گۆتە تە بخاترا تە، تو دەهـ جاران بێژێ خودێ ل گەل تەبیت، ئەوێ جارەکێ بۆ خاترخواستنێ دەستێ خۆ ل تە بلندکر، تو هەردوو دەستان بۆ بلند بکە، ئەڤە ژیانە، دێ هێن و دێ چن، لێ هشیاربە کەس بلا کەڕامەتا تە ل گەل خۆ نەبەت، بەختەوەری و کەیفخۆشییا خۆ ب چ کەسانڤە گرێنەدە، نێزیک بە ژ خودێ، ب ئەڤێ چەندێ

دێ کەسایەتییا تە یا پاراستی بیت و خودێ دێ ئەوێ حەزژێکرنێ کەتە د ئەوێ ڤالاهییا ناخێ تەدا، یا تو بۆ ئەوێ پەنایێ دبەیە مرۆڤان و بێی ئەنجامەک خۆ دئێشینی، دەمێ دەستێن خۆ بۆ خودێ بلند دکەی، داخوازێ ژێ بکە هەر تشتەکێ ژ هەژی تە بدەتە نەکو هەر تشتەکێ تو حەزژێدکەی، چونکی دبیت حەزا تە یا بچویک بیت و تو ژ هەژی مەزنترێ بی، هندی پتر نێزیکی خودێ ببی، کەواتە پێدڤیا تە ب مرۆڤان کێمترە و دلێ تە ئارامترە، ژ بیر نەکە باشترین گوهۆڕین ئەوە یا پێ پتر نێزیکی خودێ دبی.

ژ تشتێن ئێکانە یێن نەگوهۆڕ، گوهۆڕینا بەردەوامە، ل گەل ئەڤێ گوهۆرینا و گەشەیا بەردەوام یا لەشی و دەمی، پێدڤییە ئەقلێ تە ژی ل گەل بهێتە گوهۆڕین و گەشە بکەت، ل سەر ئەوی بنەمایی گوهۆڕینێ بکە یا تە دڤێت د جیهانێدا ببینی، گوهۆڕینا ئەرێنی د ناڤ خۆدا بکە یاسا و بهێلە ب بوورینا دەمی ئەو وەکی بازنەکێ دێ بەرفرەهـ بیت و دێ کارتێکرنا ئەوێ ل هەمییان هێتە کرن، پێدڤییە بزانی گوهۆڕین یا ب زەحمەتە د دەستپێکێدا، ل نیڤێ یا ب سەرگێژییە، لێ ل

دووماهییێ بەرهەمەکێ گەلەک جوان و ب مفا هەیە، نە ب تنێ ئەم دمرین دەمێ ڕوحا مە لەشێ مە دهێلیت، بەلکو ئەم دمرین، ل ئەوی دەمی ژی، دەمێ هەمی ڕۆژێن مە وەکی ئێک بن و ئەو ئەقلییەتا نوکە مە هەی، پشتی دەهـ سالێن دی ژی مە هەبیت و وەکی خۆ بمینیت، گوهۆڕین وەکی دەرمانییە، ب تنێ دەم پێ دڤێت و دێ هەمی گرێکان ڤەکەت، خۆ گیانەوەر ژی ل هەمان جهـ نامینن، دەمێ ب بوورینا دەمی ئەو جهـ بکێر نێچیر و ژیانێ نەهێت، بزانە ئەڤ کەسێ دکەڤیتە د ناڤ ئاڤێدا نامریت، نەخێر نە، بەلکو ئەو دمریت ئەوێ دمینتە تێدا و نەهێتەدەر، بۆ سەرکەڤتنێ د ژیانێدا هەڤبەرییا خۆ ل گەل چ کەسان نەکە، ب تنێ کەسەک نەبیت، ئەو ژی هەر توی بەس یێ دوهی، لەوڕا هەردەم خۆ بگوهۆڕە و ئەڤرۆ ژ دوهی باشتر بە.

٣) هەڤالینییا زانینێ.

ئێک ژ ڕێکێن دی یێن هەرەگرنگ ژ بۆ چاڤدێرییا ئەقلی و وەرگرتنا زانست و زانینێ، هەڤالینییا زانینێیە، ڤێجا چ هەڤالینییا مرۆڤەکێ زانابیت یان هەڤالینییا پەرتووکێ بیت و...هتد، ئاخڤتنەکا هەی دبێژیت: نیشا من بدە کا هەڤالێن تە کینە و ئەز دێ بێژمە تە کا تو کی، ل ئەڤێرێ باش بزانە تو هەڤالینییا کێ بکەی و بەرێ خۆ بدەی چ تشتی، ئەو ئێک ژ مەزنترین ئەوان پیڤەرانە یێ کەسایەتییا تە پێ دهێتە پیڤان، بۆ نموونە: د ئەڤرۆکەدا مەزنترین هەڤال بۆ مە تلەفۆنا مەیە و ئەو تۆڕێن جڤاکی یێن ئەم تێدا بکاردهینین، ئەگەر تو تێدا بەرێ خۆ بدەی تشتێن بێمفا یان ب مفا چ یێن ب تنێ کەنی بن و تشتێن بێ ڕامان و نەڕەوشتی یان ژی چ یێن ب مفا و ب زانینێ و گەشەپێدانێڤە گرێدایی بن، ئەو کەسایەتییا تە دیار دکەت، ئانکو ئەگەر تە بڤێت بزانی تو د چ ئاستدای و کەسایەتییا خۆ بنیاسی، هەڕە تلەفۆنا خۆ ڤەکە، کا تو بینەرییا چ دکەی و ب دویڤ کێ دکەڤی، لەوڕا ژی چ هەڤالینی د

تۆڕێن جڤاکیدا یان هەڤالینی ل گەل مرۆڤان د جڤاکی ب خۆدا یان هەڤالینییا پەرتووکێ، گەلەک یا گرنگە تو ژ ئەڤان هەڤالان، هەڤالێن باش بۆ خۆ ژێبگری، چونکی کارتێکرنا ئەوان ل سەر تە گەلەکە، ئەگەر تو هەڤالینییا شەش مەیڤەخۆران بکەی، تو دێ بییە یێ حەڤتێ، ئەگەر هەڤالینییا هەشت مرۆڤێن نەرێنی بکەی، تو دێ بییە یێ نەهێ، ئەڤجا فێربە هەڤالینییا ئەوان کەسان بکە، ئەوێن ئارمانج و خەونێن مەزن هەلدگرن، ئەو کەسێن چ جار ڕامانا بێهیڤیبوونێ نەزانن و دانپێدانێ ب کاودانان نەکەن و ل هێجەتا نەگەڕن، ئەگەر خۆ تە نەدیتن ژی، تو ببە ئەو کەس یێ تە دڤێت ببینی، تو ببە ژێدەرێ ئەوێ باشیێ و مفای و هێزێ، ئەوا تە دڤێت ژ دەروربەران ببینی، ئەگەر خۆ نەشیای باشیێ ژی بگەهینی و تە هەڤالێن باش ژی نەدیتن، بمینە ب تنێ و خۆ نێزیکی خودێ بکە و تەقوا خودێ بکە و خودێ دێ نیشا تەدەت، هەروەکی خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ [البقرة: ٢٨٢]، ئانکو: ((و تەقوا خودێ بکەن د ئەوان هەمی تشتاندا، ئەوێن ئەوی فەرمان پێ ل وە کری و هوین ژێ داینە پاش، و خودێ وە فێری ئەوان هەمی تشتان

دکەت، ئەوێن مفایێ دونیا و ئاخرەتا وە تێدا، و خودێ ب هەر تشتەکێ یێ زانایە و چ کریارێن وە ل بەر بەرزەنابن، و ئەو دێ جزایێ وە سەرا دەتە هەوە)).

هەروەسا خودایێ مەزن دبێژیت: ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ [النحل: ٤٣]، ئانکو: ((ڤێجا ژ زانا و خودان زانینان بپرسن، ئەگەر هوین نەزانن))، ب شێوەیەکێ گشتی بەردەوام پرسیارکرن ژی گەلەک یا ب مفایە و ئەڤە ژ مەزنترین ڕێکانە بۆ وەرگرتنا زانینێ، باراپتریا جاران مە دیتییە قوتابی ژ مامۆستایێ خۆ باشتر لێ دهێت، ئەو ژی ژ بەر کو ب پرسیارکرنێ زانستێ مامۆستایێ خۆ ژی فێردبیت و وەردگریت و ب زانستێ خۆ ژی یێ د کاروانێ خۆ یێ زانینێدا فێردبیت، ئەڤ هەردوو زانینە پێکڤە د کەڤنە سەرئێک و وەل قوتابی دکەن پتر پێشبکەڤیت و ژ مامۆستای باشتر لێ بهێت و زانینا ئەوی پتری مامۆستای بیت، هەڤالینییا تە یا بەردەوام ل گەل زانینێ ڕۆناهییەکە ل هەمی ڕێکان ددەت و دەوروبەران پێ ڕۆن دکەت و پلەیا تە بلند دکەت، پێغەمبەرێ خودێ -سلاڤ

لێ بن- دبێژیت: {إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عنْه عَمَلُهُ إِلَّا مِن ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِن صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو له} [رواه مسلم]، ئانکو: ((ئەگەر مرۆڤ مر، هەمی کارێن ئەوی ل سەر دهێنە بڕین، ب تنێ سێ نەبن، ئەو ژی خێرەکا بەردەوام وەک: (ئاڤاکرنا مزگەڤتەکێ یان نەخۆشخانەکێ یان بیرەکێ)، یان ژی زانست و زانینەک نیشا ئێکێ دابیت و مفا ژێ بهێتە وەرگرتن، یان بچویکێن باش هەبن، کو دوعا بۆ بکەن)).

پێغەمبەر -سلاڤ لێ بن- د ئاخڤتنەکا دیدا دبێژیت: {طلب العلم فريضة على كل مسلم} [رواه الألباني]، ئانکو: ((داخوازا زانست و زانینێ ئەرکە ل سەر هەر موسلمانەکێ))، ئەو کەسێ ژ هەمییان ژ خودێ دترسیت، ئەو ژ هەمییان زاناترە، چونکی مرۆڤێ نەزان، خودان باوەرییەکا کۆرەیە و وەکی زەڤییەکا بێ بەرهەمە، گەلەک جاران هەنە دبێژن: هندی تو پتر بچی د ناڤ زانینێدا، دێ پتر نەخۆشییان بینی، ل ئەڤێرێ تێگەهەک شاشە، چونکی ئەڤ کەسێ زانابیت، بەرێ ئەوی بەردەوام ل پێشییا ئەوییە، ب زانینا خۆ ئەو ئەوان گرێکان دبینیت، ئەوێن د ڕێکا ئەویدا، لەوڕا ئەو دەمی ب هەروە نابەت

و خۆ ب تشتێن بێمفاڤە مژویل ناکەت، بەلکو هزرا ئەوێ ب تنێ ل سەر ڤەکرنا ئەوان گرێکانە، دەمێ دهێنە د رێکا ئەویدا، ئەڤ کەسێ زانا دزانیت ل پشت ئەوان گرێکان ژیانەک گەلەک خۆش و سەرئەڤراز بۆ ئەوی ئامادەیە، بەروڤاژی ئەوی یێ د بازنا نەزانینێدا ل خۆشییێن بەرووەخت دگەڕیت و بەردەوام پێڤە مژویل دبیت، ئەو گرنگییێ ب ئەوان گرێکێن د رێکێدا ل سنۆرێن بازنێ نادەت و هەر نەڤێت بزانیت ژی، هۆسا ئەڤ کەسە د وەهماندا دژیت و حەز دکەت خۆ ژ بەرپرسارەتییان دویربکەت، لەوڕا ل دەمێ بازنە لێ دزڤڕیت، ئەو بەردەوام دێ کەڤیت و ژ بەر کو ئەوی خۆ ئامادەنەکرییە و دەمێ خۆ ب هەروە برییە، بێی کو تشتەکێ بزانیت، دەمێ ئەڤ گرێکە دهێنە د رێکا ئەویدا و دەمێ ئەوان بهێت، ئەو دێ مینیتە د ناڤ ئەوان گرێکاندا و نەشێت خۆ ژێ دەرباز بکەت و ژیانا خۆ هەمییێ وەک مرۆڤەکێ شکەستی دێ بوورینیت.

خواندەڤانێ هێژا، ل دووماهییێ ژی دێ تە ل گەل ئەڤان ئایەتان هێلم، خودێ دبێژیت: ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ، اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ، الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ، عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ [العلق: ١-٥]، ئانکو: ((بخوینە ب

ناڤێ خودایێ خۆ، ئەوێ هەر تشتەک چێکری، ئەو خودایێ مرۆڤ ژ خوینێ ئافڕاندین، بخوینە خودایێ تە ژ هەمییان بەخشندەتر و کەرەمدارترە، ئەو خودایێ مرۆڤ ب ڕێکا قەلەمی فێری نڤێسین و زانستی کری، مرۆڤ فێری ئەوی تشتی کرییە، ئەوێ مرۆڤ ژێ بێئاگەهـ)).

پشکا چارێ/ چاڤدێرییا روحێ: (ب باوەری و پەرستنێ).

ئەگەر تو نە موسلمان بی، یان تو موسلمان بی، لێ نە ئیماندار بی و خەمسار بی و ژ نڤێژ و زکر و ڕۆژی و مزگەڤت و دوعا و...هتد یێ دویربی، د هەمان دەمدا تو زانستەک مرۆڤایەتی، بۆ نموونە: وەکی سایکۆلۆژی یان سیسیۆلۆژی یان زانستەک وەک فەلسەفە بخوینی، تو ببینی کەسەک ڕۆژێ ب کێمی پێنج جاران یێ خۆ دشۆت و پاکژ دکەت بۆ نڤێژان و پترییا دەمێ خۆ یێ ڕۆژانە ب باوەری و پەرستنێڤە

دبوورینیت، ڤێجا چ جۆربیت ژ گۆتنا خێرێ و باشییەکێ یان ژ ڕاکرنا نەخۆشییەکێ یان گلێشەکی ل سەر جادێ و هەتا کو نڤێژێن ڕابوونا شەڤێ، دەمێ ئەڤی کەسی دبینی، دێ هزر کەی کەسەکە یێ زیانێ دگەهینیتە خۆ و هەتا ئەوی ڕادەی دبیت هزر بکەی یێ کێم ئەقلە، ئەڤ هزرە دبیت بۆ تە دروست ببن، چونکی تو د خێزانەکا ل ناڤ ئایینەکێ شاشدا(نە د ئیسلامێدا) ژ دایکبووی و د ژینگەهەکا شاشدا مەزن بووی، یان ژی تو موسلمان بی، لێ بەلێ ب تنێ د ناسنامێدا و تە ئەڤ پەرستن و نێزیکبوون ژ خودێ تاقی نەکرییە، یان دبیت ب تەمامی تو ژ ئایین و ڕەوشتی یێ دویربی و یێ ب دویڤ نەفسا خۆ کەڤتی، ئەڤە ژی چونکی تە کار تێدا نەکرییە و ئەو هەستە تە تاقی نەکرییە یێ ئەڤ کەسە تاقی دکەن، وەکی ئەوی مرۆڤێ کۆرە، ئەوی ب تەمامی چ ڕەنگان نەبینیت، ئەگەر تو پرسیار ژێ بکەی جوانترین ڕەنگ ل دەڤ تە کیژ ڕەنگە؟ دێ ئێکسەر بەرسڤا ئەوی ڕەش بیت، سەرەڕای هندێ، کو گەلەک ڕەنگێن ڕەنگاو ڕەنگ و جوان و سەرنجڕاکێش هەنە، وەک: (سۆر - کەسک - شین - زەر - و...هتد)، لێ ژ بەر کو ئەوی ژ بەری هینگێ ڕەنگ نەدیتنە، ئەو یێ نەچارە ئەوی ڕەنگی ب تنێ

هەلبژێریت یێ ژیانا خۆ ل گەل بووراندی، ئەڤە ژی وەکی ئەوی نەموسلمانییە یان موسلمانی بەس نە یێ باوەردار و یێ دویر ژ ڕاستییێ(ئیسلامێ) و ژ هەستپێکرن ب هەبوونا خودێ یێ دویر، هەروەسا دویر ژ ئەو هێز و باوەری و ئارامییا خودێ د ڤالاهییا ناخێ مرۆڤیدا تژی دکەت و ناهێلیت مرۆڤ هەست ب چ کێم و کاسییان بکەت و ژ بەر کو تاقیکرن ل سەر نینە ئەو وەسا هزر دکەت، ل سالا ٢٠١٩ـێ ل وەلاتێ یابانێ، یێ کو ب هەسارا یابان دهێتە ناڤکرن، ژ بەر ئەوێ پێشکەڤتنا تەکنۆلۆژیایێ یا د دەمێن بووریدا ب دەستخۆڤە هینای، د ئەوێ سالێدا سەرەڕای هندێ، کو هەمی تشت د ژیانا ئەواندا بەردەستن، لێ د ئەوێ سالێدا ٢٠ هزار مرۆڤان خۆ کوشتن و ڕۆژانە ل دۆرێن ٧٠ ڕویدانێن خۆکوشتنێ ل ئەڤی وەلاتی ڕویددەن، ئەڤە نە ژ بەر کو هەژارن و ژ برسێ دنالن و نە ژ بەر کو وەلاتەکێ داگیرکرییە و ژ مافێن خۆ بێبەهرن، هەروەسا نە ژ بەر کو ڕێژەکا زۆر یا مافییان و تیرۆرستا ل ئەوێرێ دژین و ژیانا ئەوان نەخۆشکرییە، نەخێر نە، بەلکو د ڕاستیدا، ئەگەرێ ئەوێ ئەوە ژ سەرجەم ئانجییێن ئەوێ، کو نێزیکی ١٣٠ ملیۆن مرۆڤان ب تنێ نێزیکی ٢٠٠ هزار مرۆڤ تێدا موسلمانن، کو

ب تنێ رێژا موسلمانان تێدا نابیتە ١٪. . ژی، گەلەک تشت ل ئەڤێ وەلاتی جوانن، بەلێ گەلەک تشت نەباشن، ئاریشە ژی یا ئاشکەرایە، ئەو ژی نەبوونا ئیسلامێیە و ڤالاهییا رۆحێیە، ئەرێ ل سەر چ بنەما و چاوا دبیت بەختەوەر و ئارام بن و ئەو بێ ئیسلام خودان رۆحەکا بەرزەبووینە، ئەوان ڤالاهییەکا گەلەک مەزن یا د ناخێ خۆدا هەی، ئەو ڤالاهییا کو مە موسلمانێن باوەردار ب باوەری و پەرستنا ب خودێ و بۆ خودێ تژی کری و ئەم ژ هەستکرنا ب هەر کێم و کاسییەکێ و نەخۆشییەکێ دویرکرین و ئەم ژ ژیانێ رازیکرین ب هەر زەحمەتەک و فشارەک و هەڤرکییەکا تێدا، هەروەسا ئەوێ باوەری و تەوەکلا ب خودێ وەل مە کرییە ل شوینا گازندەیان بکەین و ئاخینکان راهێلین، ئەم سپاسییا خودێ بکەین، ژ بەر ئەوان هەمی نیعمەتێن ل گەل مە کرین، ب ئەڤێ چەندێ، خودێ وەل مە دکەت دروست سەرەدەرییێ ل گەل بکەین و خۆشییێ ژ ئەوان نیعمەتان ببەین.

خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ، وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ

حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ [الطلاق: ٢-٣]، ئانکو: (و هەچییێ ژ خودێ بترسیت و کار ب فەرمان و بڕیارێن ئەوی بکەت، هەر تەنگاڤییەکا هەبیت، خودێ دێ ئەوی ژێ دەرئێخیت و دەرگەهان بۆ ڤەکەت و ڕزقێ ئەوی دێ ب ڕەنگەکێ وەسا دەت، کو نەهاتبیتە د هزرا ئەویدا و هەر کەسێ پشتا خۆ ب خودێ گرێبدەت، خودێ بەسێ ئەوییە، کو خەمێن ئەوی نەهێلیت، ب ڕاستی خودێ فەرمانا خۆ دێ هەر بجههینیت و خودێ بۆ هەر کارەکێ و هەر تشتەکێ قەدەرەک و دەمەکێ دەستنیشانکری یێ دانای)، هەروەسا د ئایەتەکا دیدا ژی دبێژیت: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ﴾ [طه: ١٢٤]، ئانکو: ((و هەر کەسێ ڕوییێ خۆ ژ من و پەرتووکا من(کو قورئانە) وەرگێڕیت و پشت بدەتە زکرێ من، ژیانەکا تەنگ و تاری بۆ ئەوی هەیە، ئەگەر خۆ ل بەرچاڤ وەسا یا دیاربیت، کو ئەو یێ بەردەست فرەهە ژی، و ڕۆژا قیامەتێ ئەم دێ ئەوی کۆرە ژ دیتنێ ڕاکەینەڤە))، ڤێجا خواندەڤانێ هێژا، هەلبژارتن نوکە یا د دەستێن تەدا و خودێ ئازادییا ئەوێ یا دایە تە، تە بڤێت خۆشییێن دەمکی هەلبژێرە، وەک: (ڕیبا و مەی و زینا و دزی و

غەیبەت و درەو...هتد)، د ئەنجامدا دێ ژیانەکا نەخۆش و سەخت بۆ تە هەبیت و دلێ تە ئارام نابیت و دێ خودان ڕوحەکا لاوازبی و کۆلکەک ژ کۆلکێن جەهنەمێ ل جیهانا بەرزەخێ و عەزابەکا مەزن ل ئاخرەتێ دێ ل هیڤییا تە بن، یان ژی نەکەڤە تەلها نەفسا خۆ و هەدارێ بکێشە ل سەر چەند گرێکەکان و تەقوا خودێ بکە و ڕازی بە کو ئەڤە تاقیکرنن، د ئەنجامدا ژیانەکا خۆش و سەرفەراز بۆ تە هەبیت و خودان دلەکێ گەلەک ئارام و تژی ژ حەزژێکرن و دلۆڤانییێ بی و خودان ڕوحەکا بهێز بی و مێرگەگ ژ مێرگێن بەهەشتێ ل جیهانا بەرزەخێ و نیعمەتێن بێ دووماهیک و ڕەها ل ئاخرەتێ دێ ل هیڤییا تەبن.

بەرەڤ خودێڤە هەڕە و خودێ دێ هەمی دەرگەهێن گرتی ل تە ڤەکەت، هەمی گرانییان دێ سڤک کەت، هەمی ئەو تارییاتییێن ل بەر چاڤێن تە د ژیانێدا دێ ڕۆن کەت، باوەری ب خودێ و پەرستنا بۆ خودێ، ئەو خۆشی و بەختەوەرییا دلییە و ئارامییا دەروونییە و بەرفرەهییا ژیانێیە ب هەمی نەخۆشی و زەحمەت و وەستیان و هەڤڕکی و گرێک و ئاستەنگ و

فشارێن ئەوێڤە، خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ [ال عمران: ٣١]، ئانکو: ((ئەی موحەممەد بێژە ئەوان، ئەگەر هوین ب دروستی حەز ژ خودێ دکەن، ل دویڤ من وەرن و ڕێکا من بگرن، خودێ دێ حەز ژ وە کەت و گونەهێن وە دێ ژێبەت و ب ڕاستی خودێ گونەهـ ژێبەرێ گونەهێن بەنییێن خۆیە و پڕ ب ئەوان یێ دلۆڤانکارە))، بەرەڤ خودێڤە هەڕە و ئەو ب هەمی مەزناهییا خۆڤە دێ بەرەڤ تەڤە هێت و حەز ژ تە کەت و ل تە بووریت، خواندەڤانێ هێژا، ب تنێ حەز دکەم هزرا خۆ بکەی، دەمێ خودێ ل پشتا تە بیت، ئەرێ ما خەم چنە، ئەرێ کی؟ چ تشت؟ چ خەم؟ چ کاودان دێ شێنە تە؟ ب تنێ موسلمانێ باوەردار و باوەرییا ئەوی بهێز، ئەوێ ب شەڤ و ڕۆژ بیرا خۆ ل خودێ دهینیت، ب تنێ ئەو دێ ل من گەهیت، کا چەند یا خۆشە شرینییا باوەرییێ و کا چەند مرۆڤ بهێز و کەیفخۆش لێ دهێت، ئەرێ ئەی بەندەیێ لاواز، تو ل هیڤییا چ تشتی و خۆ ل هیڤییا چ دگری، ئەو تشتێن ژ بەر ئەوان خودێ بهێلی، پشتڕاست بە تە کەیفخۆش ناکەن، ئەون ئەو گرێکێن خودێ تە پێ تاقی دکەت و تو یێ شکەستنێ

دهینی و ب سەردادچی، بەرەڤ خودایێ خۆڤە وەرە و دێ دبن پاراستنا ئەویڤە بی، وەکی دی تە ژ بلی لایەنێ خۆ یێ گیانەوەرییێ(ب سەرەدەرییا خۆ) چ تشت نینە شانازییێ پێ ببەی، بێی خودێ تو ب تنێ مرۆڤەکێ بەرزەبووی د تاریستانا نەزانینێدا.

هەمی تشتان د ژیانا خۆدا بکە تاقیکرن، بێی کو تە تشتەک تاقی نەکربیت، چ جاران بڕیارێ ل سەر چ تشتان نەدە، چونکی تایبەت د باوەری و پەرستنێدا، پێدڤییە هەست پێ بکەی و کار تێدا بکەی، داکو تام بکەی خۆشی و شرینییا ئەوێ، بۆ نموونە: ئەگەر تە باوەری ب نڤێژێ هەبیت، بەلێ ئەو ل سەر تە یا گران بیت یان ژی دکەی بەس خۆشییێ ژ کرنا ئەوێ نابینی، بێی کو بڕیارێ بدەی و دەروونێ خۆ بکەی بنەمایێ ڕێکێ، تو ئەقلێ خۆ بکە ڕێنیشاندەرێ ڕێکا خۆ نەکو دەروونێ خۆ و غەریزێن ئەوێ کۆنترۆلێ ب تە بکەن، ڤێجا بەری بڕیارێ بدەی، نموونا مە نڤێژ بوو، تو نڤێژێ بکە تاقیکرن و ب تنێ بۆ ماوێ هەڤتییەکێ ب شێوەیەکێ دروست و داخوازکری(ب خشوع و خضوع) نڤێژان بکە و تو ب خۆ دێ بینی، دێ ئەنجام چ

بیت و دێ چەند گوهۆڕین پەیدابن، پێدڤی ناکەت ل ئەڤێرێ بێژم دێ چ پەیدابیت، چونکی نەشێم وەل تە بکەم تو هەست پێ بکەی، دشێم ڕێکێ نیشا تە بدەم، لێ بەلێ نەشێم تە د ڕێکێڕا ببەم و وەل تە بکەم هەست پێ بکەی، پێدڤییە تو ب خۆ د ئەوێ ڕێکێڕا بچی و پاشی تو ب خۆ بڕیارێ ل سەر بدە، ئەوا وەدکەت خۆشییێ ژ باوەری و پەرستنێ نەبینی و ل سەر تە گران بیت، ئەو بزانە پشتڕاست تو یێ گونەهان دکەی، هەڤتییەکێ ب تنێ بکە تاقیکرن و تێدا ئەوێ بکە یا خودێ گۆتییە تە و خۆ ژ گونەهان دویر بکە، پاشی ژ نوی تو دشێی بڕیارێ بدەی، دەمێ ژیانا تە ب گونەهـ و ب حەزێن دەمکی و تشتێن بێمفاڤە دبووریت و ل گەل هەڤالێن بێمفا و ب دویڤ تشتێن بێمفاڤە، پشتڕاست تو خۆشییێ ژ پەرستنێ نابینی، چونکی مەرەم و ئارمانجا پەرستنا بۆ خودێ، هەر ئەوە تە ژ گونەهان دویربکەت، ڤێجا تو یێ گونەهان دکەی و ژ بن فەرمانێن خودێ دەردکەڤی، چاوا و ب چ لۆژیک دێ خۆشییێ ژ پەرستنێ بینی، ئەڤ کەسێ دچیتە قوتابخانێ، ئەو دزانیت ئەڤە کارێ ئەوییە و وژدانا ئەوی یا ئارام نابیت، ئەگەر نەچیت، لەوڕا دا فشار نەکەڤیتە سەر و ئەوێ بەرپرسیارەتییا خۆ ل

سەر خۆ ڕاکەت، ئەو دچیت، دەمێ ئەڤ کەسە دچیتە قوتابخانێ، کارگێری ئەوی ژ ئامادەنەبوویان ناهژمێریت، بەلێ ئەگەر ئەڤە نەخوینیت و ب تنێ بچیت، داکو ژ ئامادەنەبوویان نەهێت هژمارتن و نەهێتە دویرئێخستن ژ قوتابخانێ، ل ئەڤێرێ ئەڤ کەسە نە خۆشییێ و نە مفای ژ قوتابخانێ دبینیت و یا ئارمانج پێ کو فێربوونە، ئەو بجھ ناهێت، هەمان تشت د پەرستنێدا ژی و نموونا مە نڤێژە، دەمێ وژدانا تە نە ئارام بیت، کو نڤێژا تە ئەرکە ل سەر تە و دا نڤێژ ژ تە نەچیت، تو دچی و دکەی، ل ئەڤێرێ ب کرنا نڤێژێ، خێرا ئەوێ ژ تە ناچیت و دێ ئەرکێ تە ل سەر تە ڕابیت، لێ ئەگەر تو ب(خشوع و خضوع) نەکەی و ژ لەش و دل و دەروونەکێ پاکژ نڤێژێ نەکەی، تو خۆشییێ و مفای ژێ نابینی و ئەڤە بەلگەیە کو تو یێ گونەهان دکەی، لەوڕا یا پێ ئارمانج د نڤێژێدا، کو خۆشی و مفا و نێزیکبوونە ژ خودێ، ئەو ب دەستەڤە ناهێت، دەمێ نڤێژێ بلەز و بێسەروبەر دکەی، بێی کو گرنگییێ ب دوعا و زکر و بەری و پشتی نڤێژێ بدەی، ب تنێ تو نڤێژێ دکەی، دا وژدانا تە ئارام بیت و دچی، ڤێجا کا چاوا قوتابخانە مفای ناگەهینتە ئەوی کەسی، ئەوێ ب تنێ دچیتە ئەوێرێ، دا ب

تنێ ژ ئامادەنەبوویان نەهێتە هژمارتن، ب هەمان ڕەنگ، مفا ناگەهیتە ئەوی ژی، ئەوێ مژویلی گونەهان و ب تنێ ژ بەر کو نڤێژ ل سەر ئەرکە و وژدانا ئەوی ئارام بیت دچیت نڤێژێ دکەت، خودێ پێدڤی ب پەرستن و نڤێژێن مە نینە، نەخێر نە، بەلکو ئەم پیدڤی پەرستن و نێزیکبوونا ئەوییینە، ژ بەر هندێ ژی بۆ مە یێن دانایین و د بەرژەوەندییا مەدانن و خودایێ پڕ پڕ زانایە، کا چاوا دەمێ پەرستارەک ل سەر کارێ خۆ د ناڤبەرا هەر دەمەکێدا دەستێن خۆ دشۆت، ژ بەر کو پیس دبن، ب هەمان شێوە خودێ ژی نڤێژ بۆ مە کرینە ئەرک، چونکی بەردەوام لەش و دل و دەروونێ مە پیس دبن د ناڤبەرا هەر دەمەکێدا، دەمێ دچینە د نڤێژێدا ئەم لەش و دل و دەروونێ خۆ ژ هەر پیساتییەکێ پاکژ دکەین، خودێ دەربارەی پەرستنێ ب گشتی و نڤێژێ ب تایبەتی دبێژیت: ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ، إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ، وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ، إِلَّا الْمُصَلِّينَ ، الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ [المعارج: ١٩-٢٣]، ئانکو: ((مرۆڤ چاڤ ترسیای و بێهنتەنگ یێ هاتییە ئافڕاندن، ئەگەر نەخۆشی گەهشتنێ خەمگین و بێهیڤی دبیت، ئەگەر خودێ قەنجی ل گەل کر و بەردەستێ ئەوی فرەهـ کر، چ ژ دەستان

دەرناکەڤیت، نڤێژکەر تێ نەبن، ئەوێن ل سەر کرنا نڤێژان بەردەوام)).

بێی باوەری و پەرستن و دویر ژ ئیسلامێ، مرۆڤ خودان ڕوحەکا لاواز و بەرزەیە، ل دەمێ تو یێ نەخۆش، تو دچی دەڤ نۆژداری، کەواتە ل ئەڤێرێ تە باوەری یا ب نۆژداری هەی ل دەمێ ئەو دەرمانان ددەتە تە، چونکی تە باوەری یا پێ هەی، پێدڤییە ئەڤان دەرمانان بخۆی، دا ساخ چارەسەر ببی، ئەگەر وەنەکەی دێ خراپتر لێ هێی و هەتا کو دبیت بمری ژی، ب هەمان شێوە، ئەگەر تو بێژی من باوەری یا ب خودێ هەی، پێدڤییە بزانی ژی کو بۆ نەخۆشی و فشار و زەحمەت و ئاستەنگ و هەڤڕکییێن دونیایێ، ئەوی پەرستن بۆ مە کرییە دەرمان و کا چاوا تە دەرمانێن نۆژداری خوارن، چونکی تە باوەری پێ هەیە ژ پێخەمەت ساخبوونا خۆ، ب هەمان شێوە، مادەم تە باوەری ب خودێ هەیە، پێدڤییە پەرستنا ئەوی بکەی، چونکی ئەو دەرمانێ تەیە و ئەگەر وەنەکەی، ئەو باش بزانە مرنا ب ساخییە، باوەرییا ب خودێ یا بێ پەرستن، وەکی چوونا دەڤ نۆژدارییە، ب تنێ، داکو خۆ نیشا بدەی و بێی شیرەتەک و

دەرمانەکی ژێ وەربگری، ب تنێ ئەو دزانیت خۆشییا پەرستنێ چەندە یێ ب شێوەیەکێ دروست دکەت و فەرمانێن خودایێ ئەرد و ئەسمانی بجهـ دهینیت، د ژیانێ هەمیییێدا، هەتا کو تشتەکێ ب دەستخۆڤە بهینی، ل دەستپێکێ گرێک و زەحمەت و ئاستەنگ هەنە و ئەڤە سونەتا ژیانێیە، هەمان تشت ل گەل پەرستنێ ژی، بۆ نموونە: نڤێژا سپێدێ، د دەمێ نڤێژا سپێدێدا تو یێ نڤستی د خەوەکا خۆش و کویردا، وەکی دبێژن تە های ژ بایێ فەلەکێ نینە، تو دشێی ژ خەو ڕانەبی و بۆ خۆ تێر بنڤی و خۆشییێ ژ نڤستنا خۆ ببەی، لێ پێدڤییە باش بزانی، ئەڤ خۆشییە ژی دێ یا دەمکی بیت و ل دەمێ ژ خەو ڕادبی، وژدانا تە ئارام نابیت، تە فەرمانا خودایێ خۆ و ئەرکێ ل سەر ملێ خۆ بجهـ نەهینایە، ئانکو بۆ خۆشییا چەند دەمژمێرەکێن نڤستنێ، دێ ئەڤێ نەئارامییێ هەمییێ بۆ خۆ دروست کەی، لێ ل لایەکێ دی، ئەگەر تو ژ خەو ڕابووی و تە دەستنڤێژا خۆ شویشت و چووی مزگەڤتا خودێ، دبیت چەند گرێکەکان ببینی، ئەو ژی ژ خەوەکا خۆش ڕادبی و دبیت ل سەرمایێ تو دەستنڤێژا خۆ بگری و بەرەڤ مالا خودێڤە بچی، لێ ئەڤ گرێکە دێ یا دەمکی بیت و

پشتی کرنا نڤیژێ، دێ وژدانا تە گەلەک یا ئارام بیت و ڕۆژا تە هەمی دێ یا خۆش بیت، ما خۆشتر هەیە مرۆڤ خودایێ خۆ ژ خۆ ڕازی بکەت؟ ڤێجا ل دەمێ تو ژ مزگەڤتێ دزڤڕی، چەند بایەکێ خۆش دهێت و چ ڕۆناهییەک گەش ل مرۆڤی ددەت، ئەگەر تە تاقیکرن ل سەر هەبیت دێ ل من گەهی، ئەگەر تە ل سەر نەبیت ژی، ب تنێ داخواز دکەم جارەکێ ب تنێ وەبکە و تو ب خۆ دێ ئەنجامی بینی، بزانە زەلام ل نڤێژا سپێدێ دیار دبن نەکو ل هۆلێن لەشجوانییێ، خواندەڤانێ هێژا، ل دووماهییێ ژی من دڤێت بێژم، یان وەسا پەرستنێ بکە ژ هەژی خودای بیت، یان بۆ خۆ خودایەکی پەیدا بکە ژ هەژی پەرستنا تە بیت، نوکە ژی بەحس ژ سێ بابەتان کەین، ئەوێن کو باوەرییا تە موکم و زێدە دکەن، لێ ژ بەری هینگێ بزانە تو ئەڤرۆ یێ هەی و دبیت سوباهی نەبی، گۆڕستان یا تژییە ژ ئەوان کەسان، ئەوێن دگۆتن: دێ سوباهی تەوبە کەین، ژ بەر هندێ ژی ژ بیر نەکە "تیک تاک تیک تاک، دەم یێ دبووریت!".

ا) سەرەدەری ل گەل نەخۆشییێ.

د قوتابخانێدا وانەیێ ددەنە تە و تە فێردکەن و پاشی تاقیکرن ب تە دهێتە کرن، لێ د ژیانێدا تاقیکرن ب تە دهێتە کرن و ژ نوی وانەیێ ددەتە تە و فێردبی، تو دشێی ژیانێ ب خۆ ژی بکەی قوتابخانە، بەری تاقیکرنان یێ زانابی و بزانی چ د باشییا تە و بەرژەوەندییا تەدایە، کا دێ د ئەڤێ تاقیکرنێدا چ کەی و چاوا تێدا سەرکەڤتنێ بهینی، ئەو ژی ئەگەر هەمی پێنگاڤێن تە د چارچۆڤێ ئیسلامێدا بن و ژ توخیبێن خودێ دەرنەکەڤن، ئەگەر دروست ل دویڤ ئایینێ خۆ بچی و قورئانێ و سونەتێ بکەی ڕێنیشاندەرێن خۆ، نە فلم و خەلەک و ستران و ب شێوەیەکێ گشتی نەفسا خۆ، هینگێ دێ د ژیانێدا یێ شارەزابی و دێ قورئان و سونەت تە فێرکەن، پێدڤی ناکەت بکەڤی د تەلهاندا، داکو بزانی و د ئەوێ ڕێکێدا نەچییەڤە، یا کو تێدا کەڤتی و بۆ تە بوویە سەربۆڕ، ئیسلام دێ ڕێکێ هەمییێ نیشا تە دەت، کا چاوا دەمێ ئامیرەکێ نوی ژ کۆمپیانییەکێ دکڕی، د گەلدا پارچە لاپەڕەک هەیە، کو تێدا ڕێنماییێن دروستکرنا ئەوی ئامیرەی و بکارهینانا ئەوی تێدا

هەنە، ئەگەر دروست ل دویڤ ئەوێ پارچە لاپەڕی نەچی، ئەو ئامیرە کار ناکەت، ب هەمان شێوە، قورئان و سونەت ژی ڕێنیشاندەرێن تەنە، تو دروست ل دویڤ نەچی، تو دێ مری و هێش یێ ساخ.

هندیکە ژیانە، بێی ئیسلام و دویر ژ خودێ و پەرستن و فەرمانێن ئەوی، تێدا پتر نەخۆشینە ژ خۆشیان، ب تنێ ئێک ڕێک یا هەی تێدا خۆشییێن تە ژ نەخۆشییان پتر لێ بهێن، ئەو ژی ئەوە خۆشییێ ژ نەخۆشییان ببینی، ئەو ژی پشتڕاست، داکو خۆشییێ ژ نەخۆشییێ ببینی، ل ئەوی دەمییە، دەمێ نێزیکی خودێ دبی و هەدارێ ل سەر نەخۆشێیان دکێشی و تە باوەری هەبیت، کو ئەڤە ب تنێ تاقیکرنە و دێ بووریت، هندیکە ئاخڤتنا خودێیە، ئەو سۆزە و سۆزا خودێ ژی ڕاستە، خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ [الروم: ٦٠]، ئانکو: ((ڤێجا هەدارا خۆ ل سەر ئەزیەت و نەخۆشییان بکێشە، ب ڕاستی پەیمانا خودێ یا ڕاستە و بلا ئەڤێن باوەری نەی تە سار نەکەن ژ خۆڕاگرتن و هەدارکێشانێ)).

ئەگەر تە گلاسەکا ئاڤێ هینا، ئەو گلاسە تە هێلا د دەستێ خۆدا و بۆ نموونە: تە ٢٥٠ ملیلیترێن ئاڤێ کرنێ، ل ئەڤێرێ داکو بۆ درێژترین ماوە ئەڤێ گلاسێ هەلبگری، تو هزر دکەی پێدڤییە بارستا گلاسێ چەند بیت؟ د ڕاستیدا بارستا گلاسێ نە هند گرنگە، هندی گرنگییا ماوێ شیانا تە بۆ هەلگرتنا ئەڤێ گلاسێ، ئەڤێ گلاسێ ئەگەر تو بۆ ماوێ خۆلەکەکێ هەلبگری، تو هەست پێ ناکەی، ئەگەر بۆ دەمژمێرەکێ هەلبگری، دێ دەستێ تە ئێشیت و ئەگەر ڕۆژێ هەمییێ تە ئەڤ گلاسە هەلگرت و هێلا د دەستێ خۆدا، تو ئێدی هەست ب دەستێ خۆ ناکەی و هەتا کو دبیت شەلەل دەستێ تە بگریت، ئەگەر ئەڤێ چەندێ تو تاقی بکەی، دێ تێبینی کەی، کو بارستا گلاسی ناهێتە گوهۆڕین، بەلێ هەلگرتنا تە یا بەردەوام بۆ گلاسێ، وەلێکر بارستا ئەوێ گلاسێ گرانتر لێ بهێت، فشار و خەمێن دونیایێ ژی وەکی ئەڤی گلاسێنە، ئەگەر بۆ ماوەیەکێ کێم تە هزر د کێم و کاسیێن خۆ و خەمێن خۆدا کر، نەئاریشەیە، بەس ئەگەر پتر تو هزر تێدا بکەی، تو دێ هەست ب ئێشانێ کەی و ئەگەر تە ب بەردەوامی هزر د خەم و کێم و کاسیێن خۆدا کر، ئەو دێ تە

وەکی مرۆڤێن شەلەلی لێ کەت، دەست و پێیێن تە دێ گرتیبن و نەشێی چ پێنگاڤان بهاڤێژی، ژ بەر کو هزرکرنا بەردەوام، فشار و خەمێن تە دێ پتر لێ کەن، ڤێجا ژ بەر هندێ، هەردەم بلا ل بیرا تە بیت، گلاسا ئاڤێ ژ دەستێن خۆ بدانی، ئەگەر تە خەم و فشارێن دونیایێ و ئێشانێن بووری و هزر و خەیالێن بەردەوام یێن پاشەڕۆژێ هەلگرتن، ب ئەڤێ چەندێ د ئەڤرۆیا تەدا، دێ پشتا تە شکێت و خۆ تو نەشێی بلڤی ژی، لەورا ئێکەم تشت، پێدڤییە خۆ نێزیکی خودێ بکەی، دا وەل تەبکەت بهێز بی و هەست ب خەم و فشار و کێم و کاسییێن دونیایێ نەکەی و تەکەزێ ل ئاخرەتا خۆ بکەی، ب ئەڤێ چەندێ دێ دونیایا تە ژی خۆش بیت و دێ یێ ژێ ڕازی بی و خەما ل ژیانا بەروەخت ناخۆی، هەروەسا دێ ل هیڤییا ژیانا هەر و هەر بی، کو ئەو ژی ئاخرەتە، ئەگەر بوورییێ تە، تە بئێشینیت و هزر و خەیالێن پاشەڕۆژێ تو دۆرپێچ کربی، چارەسەری ئەوە تو د ئەڤرۆیا خۆدا کار بکەی، چونکی ئەڤرۆیا تە دێ بیتە بوورییێ پاشەڕۆژێ و پاشەڕۆژێ ب خۆ ژی دێ گەرەنتی کەت، لەورا دا بوورییەکێ جوان و پاشەڕۆژەکا گەش تە هەبیت، پێدڤییە د گاڤێدا کار بکەی و خۆ ل هیڤییا دەم و

کاودانان و چ تشتان نەگری و خۆ ژ گازندەیان و بەهانەیان دویر بکەی، من بەری نوکە ژی گۆتبوو: ئەڤە تو ژ دایکبووی و هەتا نوکە دلێ تە یێ تک تکێ دکەت و ب تنێ ئەگەر جارەکێ ژی ئەو ژ لێدانێ ڕاوەستیت، ڕامانا ئەوێ ئەوە تو مرۆڤەکێ مری، هەمان تشت ل سەر مرۆڤی ژی، هەتا کو د ئێک دەمدا یێ کەیفخۆش و سەرکەڤتی و باوەردار بی، پێدڤییە د ژیانا خۆ هەمییێدا کار بکەی، پێدڤییە بزانی بێهنڤەدان نە ئەوە ژ کاری ڕابوەستی، بەلکو بێهنڤەدان یا دروست ئەوە تو بەردەوام کار بکەی، داکو دلێ تە یێ ئارام بیت، چونکی ئەگەر ژ کارکرنێ ڕاوەستیای و ل دویڤ نەفسا خۆ کەڤتی و ژ ژیواری ڕەڤی، ئەو بزانە تو خودان ڕوحەک و دلەکێ مری د لەشەکێ زیندیدا، ژ بەر هندێ ژی بزانە د ژیانێدا، داکو نەخۆشییان و زەحمەتێ نەبەی، پێدڤییە بەردەوام کار بکەی و ب سادەیی بژی، هەتا کو بەردەوام کار بکەی و ب سادەیی بژی، پێدڤییە نەخۆشییان و زەحمەتێ ببەی، ئانکو نەخۆشی مەزنترین بنەمایێ خۆشییێیە.

د وەرزێ زڤستانێدا، ئەم خۆشییێ ژ گەرمێ دبینین، چونکی هەست ب سەرمایێ دکەین، هەروەسا د وەرزێ هاڤینێدا، ئەم خۆشییێ ژ سەرمایێ دبەین، چونکی هەست ب گەرمێ دکەین، ئەم دشێین بهایێ ڕۆناهییێ بزانین، د دەمێ نقومبوونا د تارییاتییێدا و هەر ب ئەڤی شێوەیێ مە دەستپێکری، ئەم دشێین تام بکەین کەیفخۆشییێ، چونکی مە خەم نیاسین، هەمی تشت ب ڕامانن، بەلێ ئەگەر دژی خۆ هەبیت، ژیان یا ب ڕامانە، چونکی مرن یا هەی، زانین یا ب ڕامانە، چونکی نەزانین یا هەی، و هەتا کو ڕامان ب خۆ ژی یا ب ڕامانە، چونکی بێ ڕامانی یا هەی، ڤێجا ژ بەر هندێ ژی، ئەگەر نەخۆشی نەبان، دا چاوا خۆشییا ب ڕامان بیت، هزرا خۆ بکە، ئەگەر چ گاڤا تە پیچەکێ ژی هەست ب تێهنیبوونێ کر و ئێکسەر تە ئاڤ ڤەخوار، ئەرێ دێ چ خۆشییێ ژ ئاڤێ بینی، ڕاستە دێ مینی ساخ و زیندی، لێ بەلێ تو خۆشییێ ژێ نابینی، بەلێ ئەگەر بۆ نموونە: تو چووی یارییا تەپاپێ و تە گەلەک هەست ب تێهنیبوونێ کر، پشتی وەستیانەک و زەحمەتەک مەزن تە ئاڤ ڤەخوار، ژ نوی ل ئەڤێرێ دێ خۆشییێ ژ ئاڤێ بینی و دێ بهایێ ئەوێ ژی زانی، لەوڕا بزانە

مەزنترین پیڤەرێ خۆشی و سەرکەڤتنێن تە، ئەو نەخۆشی و کەڤتنن، ئەوێن د ژیانا خۆدا دبینی.

ئەگەر تە دیت کەسەک کو ژ بچویکترین تشتێ دونیایێ خۆشییێ دبەت و کێمتر و جوانتر دئاخڤیت و ل هەمییان دبووریت و کەیفخۆش دکەت، بزانە ئەو نە بێ ئاریشەیە و نەخشیمە، بەلکو د ژیانێدا تووفانێن مەزن یێن ب سەرێ ئەوی هاتین و بهایێ ئەوان تشتان دزانیت، ئەوێن ئەڤرۆکە هەین، ئەو یێ فێربووی هەمی دەمێن ژیانێ هەمبێز بکەت، یێ فێربووی هەردەم بگرنژیت بۆ چارسەرکرنا ئاریشەیان و بێدەنگ ببیت بۆ خۆ دویرکرن ژ ئاریشەیان، بزانە ئەو کەسەکێ مەزنە و کا چاوا پێدڤییە هەرڕۆژ بۆ ماوێ ١٠ هەتا ١٥ خۆلەکان بچی بەر تیرۆژکێن هەتاڤێ، داکو ڤیتامین D ب دەستخۆڤە بهینی، ب هەمان شێوە، پێدڤییە خۆ نێزیکی ئەڤان کەسێن ب ئەڤان سالۆخەتان ژی بکەی، داکو باوەری و زانین و بەختەوەرییێ ژێ وەرگری، هندیکە نەخۆشینە، ئەو ژ کەرەمێن مەزنە خودێ ل گەل بەنییێن خۆ دکەت، ب تنێ بۆ ئەوی یێ دروست سەرەدەریێ ل گەل ئەڤان نەخۆشییان دکەت، هێزە و

سەربۆڕە و هۆشدارییە و زێدەبوونا باوەرییێیە، خۆشی ڕۆژە و نەخۆشی شەڤە، هەتا کو تارییاتییا شەڤێ نەهێت، ڕۆناهییا ڕۆژێ دیارنابیت، ئەگەر هات و تە دیوارەک ل بەرانبەر نەخۆشییێ دروستکر، ئەو بزانە هەر ئەو دیوارە دێ ڕێکێ ل خۆشییێ ژی گریت، ڤێجا ڕوبڕوی ژیوارێ خۆ ل گەل ئاستەنگ و گرێک و فشارێن ئەوێ ببە، هەدارا ل سەر نەخۆشییێ مەزنترین دەرمانە، خودێ دبێژیت: ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ [یوسف: ١٨]، ئانکو: ((هندیکە هەدارکێشانە، ئەو یا جوانە))، هەروەسا دبێژیت: ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاء وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلاَ يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إَلاَّ خَسَارًا﴾ [الإسراء: ٨٢]، ئانکو: ((و ژ ئایەتێن قورئانا مەزن، ئەم ئەوێ دهینینە خوارێ یا دەرمان و دلۆڤانی بۆ دلان ژ نەخۆشییێن تێدا هەین، نەخۆشییێن وەک: (گۆمان و ب سەرداچوون و دووڕوییاتی و نەزانینێ) و ئەڤ قورئانە چ ژ زیانێ پێڤەتر ل ستەمکاران زێدە ناکەت، چونکی ئەو باوەرییێ پێ ناهینن))، ڕۆژەک دێ هێت و دێ هەمی تشت بۆ تە دیاربن، ئەوی دەمی دێ زانی، دەمێ بەرهەمێ ئەوێ نەخۆشییا خودێ ب حیکمەتا خۆ کرییە د ڕێکا تەدا دکەڤیتە د دەستێن تەدا، کا بۆچی؟ دڤیا تو بکەی گری و بشکێی و جاران

بەرزەببی، دەمێ ئەڤ ڕۆژە دهێت و ژ بەر ئەڤان نیعمەتان، بەردەوام دێ سپاسدارێ خودایێ خۆ بی، ئەگەر د نەخۆشترین کاوداناندا تو ژ گوهدار و سپاسداران بووی و تە هەدار کێشا، ئەو خێرەکا گەلەک مەزنە و بێ هژمارە ژ بۆ تە، هەروەکی خودێ دبێژیت: ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ [الزمر: ١٠]، ئانکو: ((ئەڤ کەسێن هەدارێ دکێشن و بێهنفرەهـ بن، بۆ ئەوان خەلاتەکێ بێ هژمار ل ئاخرەتێ هەیە))، ژ بەر هندێ ژی، چ جاران نەبێژە خودێ من ئاریشە و نەخۆشییێن مەزن هەنە، بەلکو بێژە ئاریشە و نەخۆشییان، من خودایەکێ مەزن یێ هەی.

٢) جەنگێ ل گەل دەروونی(نەفسێ).

خواندەڤانێ هێژا، ئەز دێ پرسیارەکێ ژ تە کەم، ئەرێ مەزنترین و بهێزترین و بزەحمەترین شەر یان جەنگ د مێژوویا ئیسلامێدا کیژک بوویە؟، دبیت و د لێگەرییانا بەرسڤا ئەڤێ

پرسیارێدا تو هزرا خۆ د ئەڤان شەراندا بکەی و بێژی ئێک ژ ئەوانە، ئەوژی شەرێ بەدرێ یان ئوحودێ یان شەرێن ل گەل فورسێ یان ڕومێ یان ژی شەرێ (حەتین) ل گەل خاچپەرێسان یان و...هتد، د ڕاستیدا مەزنترین شەرێ موسلمانان کربیت و دکەن و دێ کەن شەرێ ل گەل دەروونییە (نەفسێ)، ئەو نەفس یا کو ژ بەر ئەوێ ئەم د ئەڤێ ئەردیدانە و د ئەڤێ تاقیکرنا پڕ ژ ژان و ئێشان و فشار و ئاستەنگ و گرێکان، ئەو نەفسا بەردەوام بەرێ مرۆڤی ددەتە کار و ئارەزوویێن خراب، کو تە بەردەوام بەرەڤ خراپترێڤە دبەت، نەفسا شەیتانی ئەوا وەلێ کری بێ فەرمانییا خودێ بکەت و پێ ل توخیبێن خودێ بدانیت و بەرێ ئەوی دایە هیلاکێ، و ژ ئەوی دەمێ وەرە و ژ دروستکرنا مرۆڤایەتییێ بگرە ژ مرۆڤ و ئەجنەیان بەردەوام د ئەڤی شەریدانە، ئەڤجا هەر کەسەکێ شیا نەفسا خۆ، باوەرکە دشێین بێژین ئەڤ کەسە دشێتە دونیایێ هەمییێ، زاهد هەبوویە گۆتییە ٤٠ سالان ئەز و نەفسا من د جەنگیدا بووین، هەتا کو شیایم ئەوێ کونترۆل بکەم، خواندەڤانێ هێژا، باوەر ژ من بکە، کونترۆلا ل سەر لەشکەرەکێ ب قەدەرا ١٠٠٠ سەربازان ب ساناهیترە ژ کونترۆلا ل سەر نەفسێ،

ئەڤجا پێدڤییە گاڤ و چرکە مرۆڤ یێ ب هێز بیت و ڕۆناهییا خودێ د دلێ مرۆڤیدا یا گەشبیت، داکو د ئەڤی شەریدا سەربکەڤی!

خواندەڤانێ هێژا، هندیکە نەفسە، ئەو گرێکەیە یا خودێ کرییە د ڕێکا تەدا، دا د ژیانا دونیایێدا تە پێ تاقی بکەت، نەفسا پاکژ یا هەی، بەلێ کارێ ئەوێ یێ دروست، ئەوە بەردەوام بەرێ تە ددەتە خرابییێ، پاکژبوونا نەفسێ دویربوونە ژ حەزێن ئەوێ نەکو دویڤچووجا ئەوێیە، ئانکو نەفسا پاکژ یا هەی، بەس نە ب کارێ ئەوێ، بەلکو شەڕەکێ بەردەوامە ل گەل نەفسێ، داکو پاکژ ببیت، مەزنترین شەڕ و هەڤڕکی تو د ژیانێدا بکەی، باش بزانە ئەو ل گەل نەفسا تەیە، مەزنترین سەرکەڤتن سەرکەڤتنا ل سەر نەفسێیە، لەوڕا ژی ژ مەزنترین ئەوان ڕێکان، ئەوێن باوەرییا خۆ پێ زێدە بکەی، ئەو ژی ئەوەە تو بشێی نەفسا خۆ، خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾، [الرعد: ١١]، ئانکو: ((ب ڕاستی خودێ سەروبەرێ چ مللەتان ناگوهۆڕیت و قەنجی و خێر و کەرەمێن خۆ ژ ئەوان نابڕیت، هەتا ئەو ژ دەڤ

خۆ نە گوهۆڕن(خودێ چ مللەتان نا گوهۆڕیت، چ ژ باشییێ بۆ خرابییێ و چ ژ خرابییێ بۆ باشییێ، هەتا ئەو خۆ نەهیننە ئەوی ئاستی)))، هەروەسا پێغەمبەرێ خودێ -سلاڤ لێ بن- دبێژیت: {أفضلُ الجهاد أن يُجاهِد الرَّجل نفسَه وهواه} [رواه ابو ذر الغفاري]، ئانكو: ((باشترين و بخێرترين جيهاد، ئەو جيهادە، يا كو مرۆڤ بشێتە نەفسا و هەڤسارێ ئەوێ بگريت و كۆنترۆلێ ل سەر بكەت و ل دويڤ هەوايێ ئەوێ نەچيت))).

هنديكە نەفسە، ئەو ئێک ب تنێيە، لێ بەلێ خودانا چەندين جۆر و تايبەتمەندييانە، قورئانا پيرۆز بۆ مە داينە دياركرن، نەفسێ سێ جۆر هەنە، ئەگەر ب ڕێزبەندی بێژين، دێ ژ خراپترينێ بۆ باشترينێ بيت، ئەو ژی:

١- (النفس الإمارة بالسوء): ئەڤە خراپترين جۆرێ نەفسێيە، بەردەوام بەرێ تە ددەتە خرابييێ و گونەهان، ل دەمێ مرۆڤ دگەهيتە ئەڤێ قووناغێ، ڕامانا ئەوێ ئەوە مرۆڤی سەرپێچييا سرۆشتێ خۆ يێ ساخلەم كر، سەبارەت ئەڤی جۆری خودێ دبێژيت: ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓ ۚ إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ [يوسف: ٥٣]، ئانكو: ((هنديكە

نەفسە، ژ پێخەمەت خۆشییا خۆ، ئەو گەلەک فەرمانێ ب کرنا خرابییێ و گونەهان ب خودانێ خۆ دکەت، ئەو تێ نەبیت، ئەوێ خودێ دلۆڤانی پێ بری و پاراستی، هندیکە خودێیە، ئەو گونەهـ ژێبەرێ گونەهێن ئەوییە، ئەوێ تەوبە بکەت و ب ئەوان پڕ دلۆڤانە)).

٢- (النفس اللوامة): ئەڤ جۆرێ نەفسێ نوینەراتییا وژدانا مرۆڤی دکەت، ئەڤ جۆرە ژ باشترین نەفسانە ل دەڤ خودێ، چونکی ئەڤ نەفسە بەردەوام گازندەیان ژ خۆ دکەت ل دەمێ کەڤتنا د گونەهاندا و ژ بەر ئەڤێ چەندێ، ئەڤە ژ باشترین نەفسانە ل دەڤ خودێ، چونکی پارێزییێ ل سەر خۆ دکەت، دا نەکەڤیتە د فتنێن دونیایێ و خرابییێن ئەوێدا، خودێ دەربارەی ئەڤی جۆری دبێژیت: ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ [القيامة: ٢]، ئانکو: ((و سویند ب نەفسا خێرخواز و زێدە لۆمەکارێ خۆ (لۆمەی خۆ دکەت ل سەر کرنا شاشییێ و ل سەر باشییێ، کا بۆچی نەکر))).

٣- (النفس المطمئنة): ئەڤە باشترین جۆرێ نەفسێیە، هەردەم یا ئارامە و چ خەم و ترس کارتێکرنێ لێ ناکەن و یا گەهشتییە ئارامییەکا تەمام و پەرستنەکا تەمام ژ بۆ فەرمانێن خودێ، یا ڕازییە ب ئەوێ یا خودێ کرییە د ڕێکا ئەوێدا ب هەر بەرفرەهییەک و تەنگاڤییەکێ، هەروەسا ئەڤێ نەفسێ خودێ ژی ژ خۆ ڕازی کرییە، خودێ دەربارەی ئەڤی جۆری دبێژیت: ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ * ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً * فَادْخُلِي فِي عِبَادِي * وَادْخُلِي جَنَّتِي﴾ [الفجر: ٢٧-٣٠]، ئانکو: ((ئەی نەفسا ب باوەری و هێمن و ئارام و پشتڕاست، بزڤڕە ل نک خودایێ خۆ یا ڕازی ژ قەدەرا خۆ و خودێ یێ ژ تە ڕازی، ڤێجا تو وەرە د ناڤ بەنییێن من یێن چاکدا و هەرە د بەهەشتا مندا)).

داکو نەفسا تە هەردەم یا پاکژبیت، پێدڤییە ب بەردەوامی ئەرکێن خۆ بجهـ بهینی و هەروەسا یێن سونەت ژی بجهـ بهینی و بەردەوام زکرێ خودایێ مەزن بکەی و هەڤالینییا زانا و باوەرداران بکەی، بەرهەڤبوون ل وانەیێن زانستی(شرعی و طبيعي)، هندی ئاخڤتنەک و کار و کریارەکا تە ژ چارچۆڤێ

ئیسلامێ دەرنەکەڤیت، ئەم مرۆڤین و نە فریشەتەینە، لەورا کەس نینە شاشییان نەکەت، لێ هشیاربە و بزانە، تو ڕۆژێ ١٠٠ شاشییان بکەی باشترە ژ هندێ ڕۆژێ ب تنێ ٢ شاشییان بکەی، بەس شاشییا دوویێ هەمان شاشییا ئێکێ بیت، چونکی کرنا شاشییان تشتەکێ سرۆشتییە، بەس پشتڕاست ل سنۆرا دەربازنەبیت، هەمی مرۆڤ شاشییان دکەن، لێ بەلێ هەمان شاشییێ تو دوو جاران بکەی، ڕامانا گەمژایەتییێ ددەت و شکەستن بەرانبەری نەفسێ.

کا چاوا شەیتان واسواسێ بۆ تە دروست دکەت، ب هەمان شێوە نەفسا تە ژی واسواسێ بۆ تە دروست دکەت، بێی جوداهی د کارێن(عەقیدێ و شەهواتاندا)، خودێ دبێژیت: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ [ق: ١٦]، ئانکو: ((و ب ڕاستی مە مرۆڤ یێ ئافراندی و ئەم دزانین کا دلێ ئەوی بۆ چ دبێژیت و کا چ دکەڤیتە سەر دلێ ئەوی، و ئەم ژ ڕها ستۆیێ ئەوی(یا ب دلیڤە گرێدایی) پتر نێزیکتری ئەوینە))، هندیکە واسواسا نەفسێیە، ئەو ژ یا شەیتانی ژی مەترسیترە و کارتێکرنا ئەوێ

بهێزترە و ترسا واسواسا شەیتانی کێمترە و بەلگە ژی قورئانە دەمێ دبێژیت: ﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ [النساء: ٧٦]، ئانکو: ((هندیکە کارێ شەیتانی و فێلبازییێن ئەوینە، ئەو لاوازن))، واسواسا شەیتانی باراپتر ل سەر هندێیە تە ژ خودێ و ئایینێ تە دویربکەت، چ ب سەرداچوونێ یان ب گۆمانان ل سەر ئیسلامێ بۆ تە دروست بکەت یان ژی حەسویدی و غەیبەت و نەڤیانێ د ناڤبەرا باوەرداراندا بەلاڤ بکەت، یان ژی تە دویربکەت ژ پەرستنێ، هەروەسا ژ کارێن ئەوی مژویلکرنا تەیە ب کارێن دونیاییێڤە، دا ئاخرەتێ ژ بیربکەی و هەروەسا گەلەک کارێن دی یێن پیس، هندیکە واسواسا نەفسێیە، ئەو تا ڕادەکێ باش یا گرێداییە ب پەروەردەیا تە و زارۆکینییا تە و خێزان و جڤاکیڤە، ئەڤ واسواسە باراپتر ل سەر غەریزێن دلی کار دکەت، داکو د دەمێن دیارکریدا تێربکەت، ئەگەر واسواس بۆ ئێک تشتی بوو و ب بەردەوامی، ئەڤە بزانە واسواسا نەفسێیە، واسواسا شەیتانی بێهێزە و ئەو ب خۆ ژی ل سەر مرۆڤێ باوەردار یا بێ دەستهەلاتە، ب تنێ تو ئەوێ بکە یا خودێ کرییە فەرمان و ئەوێ نەکە یا خودێ نەهی ژێ کری، دێ ژ واسواسا شەیتانی یێ پاراستی بی، خودێ دبێژیت:

﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُواْ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ، إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُم بِهِ مُشْرِكُونَ﴾ [النحل: ٩٩-١٠٠]، ئانكو: ((هندیکە شەیتانە، ئەوی چ دەستهەلات ل سەر ئەوان نینە، ئەوێن باوەری ب خودێ و پێغەمبەرێ ئەوی هینایین و خۆ دهێلنە ب هیڤییا خودێ ب تنێڤە، هەما دەستهەلاتا ئەوی ب تنێ ل سەر ئەوانە، ئەوێن ئەوی بۆ خۆ دکەنە سەرکار و گوهدارییا ئەوی دکەن و ب دویڤ دکەڤن و ب گوهداریکرنا ئەوی شرک ب خودێ کری و هەڤپشک بۆ چێکرین))، بەلێ واسواسا نەفسێ، ئەو یا بهێزە و کارتێکرنا ئەوێ ل سەر باوەرداری پترە ژ واسواسا شەیتانی یا لاواز، لەورا ئەڤ واسواسە هەمی دەمێن ژیانا تە دێ ل گەل تەبیت، پێدڤییە شەڕەکێ ئێکجار بهێز ل گەل بکەی، داکو بشێی کۆنترۆلێ ل سەر بکەی، ئەو ژی پێدڤییە هەمی پەرستنێن ئەرک و سونەت بکەی و بەردەوام زکرێ خودێ بکەی، وەکی د بەری نوکەدا ژی مە گۆتی: پێدڤییە هەمی پێنگاڤ و کار و کریارێن تە د چارچۆڤێ ئیسلامێدا بن، داکو بشێی کۆنترۆلێ ل نەفسا خۆ بکەی نەکو ئەو کۆنترۆلێ ل تە بکەت و ببی زیندانییێ ئەوێ.

ژ بیر نەکە، ئەو کەسێ یارییێ دکەت، پێدڤییە هزرا خۆ ل پشتێ یارییێ ژی بکەت، خۆشیێن دەمکی یێن کێم بها نەدە ب خۆشیێن هەر و هەر یێن ئاخرەتێ، ل دەڤ من جیهادا ل گەل نەفسێ ب زەحمەتترە ژ کۆلانا بیرەکێ ب دەرزییەکێ، لەوڕا ل دووماهییێ ژی دێ بێژم، داکو هەردەم ژ گونەهـ و داڤ و تەلهێن نەفسا خۆ یێ دویربی، هەردەم بلا ل بیرا تە بیت بەری گونەهێ بکەی، ئەڤان چار خالان چ جاران ژ بیر نەکە و ل بیرا خۆ بینە بەری کرنا گونەهێ:

١- بەری گونەهێ بکەی هزرا خۆ بکە، کا ئەو کەسایەتییا خەونان پێڤە دبینی، کا ئەرێ دێ ڕەفتارەکا هۆسا کەت و دێ ب ئەڤی شێوەیی یێ ئەرزان و لاوازبیت!

٢- بەری گونەهێ بکەی هزرا خۆ بکە، ئەگەر کەسەک هەمان گونەهێ بکەت، کا دێ حەزژێکەی؟ یان دێ ڕێزێ لێگری و ژ هەژی ڕێزگرتنێیە؟ دێ یێ کەیفخۆش بی، ئەگەر نێزیکەکێ تە هەمان گونەهێ بکەت؟

٣- بەری گونەهێ بکەی، بزانە ب کرنا گونەهێ تو یێ پشتەڤانییا دژمنێن ئیسلامێ دکەی و یێ دبی بارەک ل سەر ئوممەتا ئیسلامێ!

٤- بەری گونەهێ بکەی، چ جاران ژ بیر نەکە و بلا هەردەم ل بیرا تە بیت، کو خودێ یێ تە دبینیت و ئاگەهـ ژ تە هەیە!

٣) ب تنێبوونا ل گەل خودێ.

د ب تنێبوونا تەدا دیاردبیت کا باوەرییا تە ب خودێ چەندە، چونکی ب تنێبوون مەزنترین پیڤەرە، کو باوەرییا خۆ پێ بپیڤی، یا ژ منڤە چ کەس یێن دووڕوی یان بۆ ڕویمەتی پەرستنێ دکەن، ناڕابن ل نیڤا شەڤێ و ب تنێ نڤێژێن ڕابوونا شەڤێ بکەن (قیام اللیل)، لەوڕا دشێی بزانی کا تو چەند یێ باوەرداری، ئەو ژی کا دەمێ تو د ب تنێبوونا خۆدا چ دکەی و بینەرییا چ دکەی و دویف چ دکەڤی و دەمێ خۆ ب چڤە

دبوورینی، چ جار ئاخڤتنا خودێ ژ بیر نەکە دەمێ دبێژیت: ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ﴾ [العلق: ١٤]، ئانکو: ((ئەرێ ما نەزانییە و نزانیت، کو خودێ ئەوی و کارێ ئەوی دبینیت))، ژ بۆ هندێ، داکو هەڤسەنگییێ د ژیانا خۆدا بکەی، پێدڤییە تە دەمەکێ دەستنیشانکری بۆ ب تنێبوونێ هەبیت د ژیانا خۆدا و خۆ پێ نێزیکی خودێ بکەی، نە گەنجاتی و نە کەسوکار و هەر تشتەک هەتا دووماهییێ نامیننە ل گەل تە، لەورا فێربە یێ ب تنێ بە، فێربە ب تنێ یێ بهێز بە و ب تنێ کەیفخۆش بە، ئەو ژی چێنابیت، هەتا خۆ نێزیکی خودایێ خۆ نەکەی، باوەر بکە چ جاران دلێ تە ئارام نابیت و بەختەوەر نابی، هەتا بەرەڤ خودایێ خۆڤە نەچی، چونکی دەمێ ل گەل خودێ دئاخڤی و یا دلێ خۆ بۆ دبێژی، سەرەڕای هندێ چیرۆکا تە هەمییێ دزانیت، ئەو هەر گوهدارییا تە دکەت، جوانی و ئارامییا ئەوێ، ئەوە تە ترس نابیت، کو خودێ دەرفەت نەبیت یان گرنگییێ ب ئاخڤتنا تە نەدەت یان ژ تە بێزار ببیت، یان ژی ژ بەر کو گونەهکاری دێ تە هێلیت، نەخێر نە، ب تنێ مرۆڤ وەسانن، ب تنێ دەستێن خۆ بۆ بلند بکە و داخوازا هاریکارییێ ژێ بکە، ئەو ب هەمی مەزناهییا خۆڤە دێ بەرەڤ تەڤە هێت و ل تە

بووریت بۆ هەر گونەهەکێ و دێ حەز ژ تە کەت، نە وەکی بەندەیێن ئەوی، کو تو ژیانا خۆ هەمییێ باشییا ل گەل بکەی، ب تنێ ب ئێک شاشی، ئەو دێ هەمی باشییان ژ بیرکەن و دیتنا ئەوان بۆ تە دێ هێتە گوهۆڕین، ئەگەر تو چەند شاشییان بکەی ژی، ب تنێ ب تەوبەکا ژ دل، خودایێ مەزن دێ هەمییان ژ بیر کەت و دێ ل تە بووریت، ڤێجا خۆ نێزیکی خودایێ خۆ بکە و ئەوی ژ خۆ ڕازی بکە نەکو مرۆڤان.

پێغەمبەرێ خودێ -سلاڤ لێ بن- دبێژیت: {ربكم حيي كريم يستحي من عبده إذا رفع يديه إليه أن يردهما صفراً} [رواه الترمذي وأبو داود]، ئانکو: ((هندیکە خودایێ وەیە، ئەو یێ شەرمینە و یێ کەریمە، ئەو شەرم ژ بەندەیێ خۆ دکەت، ئەگەر دەستێن خۆ بۆ بلند کرن و ب دەست ڤالا بزڤڕینیت))، ب تنێ ل گەل خودێ تو دشێی هەست پێ بکەی، کو تو بهێزترین و باشترین مرۆڤی و بهایێ خۆ دزانی و هەستپێدکەی، دەمێ ئارمانجا تە ڕازیبوونا خودێ بیت و ئارمانجا تە ب مرۆڤان یان ب پارچە لاپەڕەکێڤە یا گرێدایی نەبیت، هینگێ دشێی بێژی چ تشت نەشێن من ل ئەردی

بدەن و هینگێ خەلات و نیعمەتێن بەهەشتێ دێ ل هیڤیێ تەبن و د دونیایێدا ژی دێ ب سەرفەرازی و ب دلەکێ ئارام و بەختەوەر و نەفسەکا پاکژ ژیی، خواندەڤانێ هێژا، ئەگەر تە بڤێت خودێ هەردەم ل گەل تەبیت، ب تنێ تو ئەوی ل بیرا خۆ بهینە، ئەو هەردەم دێ ل گەل تە بیت، پێغەمبەر -سلاڤ لێ بن- د فەرموودەکا (قودسیدا) دبێژیت: خودێ دبێژیت: {أنا عند ظن عبدي بي، وأنا معه إذا ذكرني، فإن ذكرني في نفسه ذكرته في نفسي، وإن ذكرني في ملإ ذكرته في ملإ خير منه، وإن تقرب إلي شبرا تقربت إليه ذراعا، وإن اقرب إلي ذراعا اقربت إليه باعا، وإن أتاني يمشي أتيته هرولة} [رواه البخاري ومسلم]، ئانکو: ((ئەز یێ ل دویڤ هزرا بەندەیێ خۆ، ئەگەر ئەوی هزرا من کر، ئەز ژی دێ هزرا ئەوی کەم، ئانکو: (ئەگەر ئەوی هزرا باش ژ من کر، ئەز ژی دێ باشییێ کەمە د ڕێکا ئەویدا، ئەگەر هزرا خراب ژ من بکەت، ئەز ژی باشییێ ناکەمە د ڕێکا ئەویدا ل دویڤ هزرا ئەوی)، ئەگەر ئەوی زکرێ من و بەحسێ من و مەدحێن من کرن د نەفسا خۆدا، ئەز ژی دێ ئەوی ل بیرا خۆ هینم و مەدحێن ئەوی کەم د نەفسا خۆدا و ئەگەر ئەو بەحسێ من بکەت د ناڤ هندەک مرۆڤاندا، ئەز

ژی دێ بەحسێ ئەوی کەم ل ناڤ هندەکێن ژ مرۆڤان چێتر(مەرەم پێ فریشەیان) و ئەگەر ئەو خۆ نێزیکی من بکەت ب بۆستەکێ، ئەز ژی دێ خۆ نێزیکی ئەوی کەم ب گەزەکێ(نێزیکی میترەکێ) و ئەگەر ئەو خۆ نێزیکی من بکەت ب گەزەکێ، ئەز ژی دێ خۆ نێزیکی ئەوی کەم ب قولاچەکێ (چەند میترەکان)، ئەگەر ئەو بەرەڤ منڤە بهێت ب ڕێڤەچوون، ئەز دێ بەرەڤ ئەویڤە چم ب هەڕوێلێ، ئانکو: (هندی بەنییێ من پتر خۆ نێزیکی من بکەت و حەز ژ من بکەت ب پەرستنا بۆ من و تەوەکلێ ب من و زکرێ من و دوعا کرن و داخوازییا ژ من بکەت، ئەز ژی دێ پتر خۆ نێزیکی ئەوی کەم و دێ پتر حەز ژ ئەوی کەم و ب لێبوورینا ژ گونەهێن ئەوی و دلۆڤانی و پاراستنا ئەوی و قەبویلکرنا دوعا و پەرستنێن ئەو دکەت و جزادان ل سەر))).

هەرووەسا خودێ دبێژیت: ﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ﴾ [البقرة: ١٥٢]، ئانکو: ((ڤێجا ب (گوهداری و پەرستنێ) من بهیننە بیرا خۆ، ئەز ژی ب (خەلات و لێبوورینێ) دێ وە هینمە بیرا خۆ))، ئەگەر تە هەستپێکر بێهێزی، خودێ دبێژیت: ﴿لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾

[الزمر: ٥٣]، ئانکو: ((ژ دلۆڤانییا خودێ بێهیڤی نەبن))، ئەگەر تە هەستپێکر یێ بێکەسی، خودێ دبێژیت: ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ [ق: ١٦]، ئانکو: ((و ئەم ژ ڕها ستۆیێ ئەوی (یا ب دلیڤە گرێدایی) پتر نێزیکتری ئەوینە))، ئەگەر تە هەست ب بێهنتەنگییێ کر، خودێ دبێژیت: ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ [الرعد: ٢٨] ئانکو: ((نێ ب گوهدان و زکرێ خودێ، دل تەنا و ئارام دبن))، ئەگەر تە هەستپێکر بەر دەستێ تە یێ تەنگە، خودێ دبێژیت: ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ۖ﴾ [ابراهیم: ٧]، ئانکو: ((و بهیننە بیرا خۆ، دەمێ خودێ هوین ئاگەهدارکرین، ئەگەر وە سپاسییا ئەوی کر، ئەو دێ نیعمەت و قەنجییێن خۆ ل وە زێدەکەت))، ئەگەر تە هەستپێکر گونەهـ و تاوانێن تە گەلەکن، خودێ دبێژیت: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ﴾ [الزمر: ٥٣]، ئانکو: ((هندی خودێیە، گونەهان هەمییان ژێ دبەت بۆ ئەوی یێ تەوبە بکەت))، ئەگەر تە ژ ئەگەرێ نەخۆشییا هەست ب بێهیڤیاتییێ کر، خودێ دبێژیت: ﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ [الشرح: ٦]، ئانکو: ((ل گەل هەر بەرتەنگییەکێ، بەرفرەهییەک هەیە))، ئەگەر تە هەستپێکر تە هەدار نەمایە، خودێ دبێژیت: ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ [البقرة:

١٥٣]، ئانکو: ((و ب ڕاستی خودێ ل گەل بێهنفرەهـ و هەدار کێشانە))، ئەگەر تە ڤیا هیڤی و خەونێن تە بجهـ بهێن، خودێ دبێژیت: ﴿ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ﴾ [غافر: ٦٠]، ئانکو: ((دوعایێ ژ من بکەن، ئەز دێ بەرسڤا وە دەم))، تو مرۆڤی و خودێ تو ب بها یێ ئافڕاندی، تو وەکی گولێی، بەلێ دەمێ ژ خودێ دویربی، تو وەکی ئەوێ گولێ لێ دهێی، یا ل بەر لێڤێن جووکا شین دبیت، کو یا بێبها و مفایە و جوانییا خۆ بەرزەکرییە، ڤێجا دلۆڤانییێ ب خۆ ببە و ل خودایێ خۆ بزڤڕە، چەند شاشییان بکەی، ب تنێ لێبوورینێ ژ خودێ بکە، ئەو دێ هەمی گونەهێن تە ژێبەت و ل تە بووریت، ئەگەر تە هزار گونەهـ کرن، هزار و ئێک جاران لێ پەشیمان ببە و داخوازا لێبوورینێ ژ خودێ بکە، ئەو دێ ل تە بووریت و دێ تە خەلات کەت و حەز ژ تە کەت.

هەر کارەکێ خودێ دکەت پشتڕاست بە ئەگەرەک یێ د پشتڕا هەی و کارێن خودێ هەمی ب حیکمەتن، هندەک جاران خودێ دەرگەهان دگریت، چونکی ژ دەرڤە تووفانە و خودێ دڤێت تە بپارێزیت، هندەک ڕێک ل بەرانبەر تە هاتنە گرتن، چونکی

ئاراستێ کاروانێ تە، ئارمانجا ئەوی بۆ لایەکێ دی دچیت، هندەک کەس چوون، چونکی ئەو لاپەڕەک بوون ژ پەرتووکا تە نەکو پەرتووک ب خۆ، هندەک هیڤی بجهـ نەهاتن، چونکی دەمێ ئەوان یێ گونجایی نەهاتییە و تو هێشتا نە بەرهەڤی، هندەک چیرۆک ب دووماهیک هاتن، بەلێ ڕۆمانا تە یا بەردەوامە، هندەک دەلیڤە ژ دەستێن تە چوون، چونکی تە پتر پێدڤی ب ئەزموونا هەیە، هندەک نەخۆشی و ئازار بۆ دەمەکێ درێژ دمینن، چونکی پشتی ئەوێ دەمێ خۆشییێ درێژترە، خودێ ئەوێ بۆ تە دکەت یا تو ژ هەژی و د خێرا تەدا نەکو یا تە دڤێت و یا تە حەز ل سەر هەی، ب تنێ باوەرییێ ب خودێ بهینە و ئارام بە، ژ بلی چەند گرێکەکان، کو ڕامانا تاقیکرنێیە، وەکی دی هەمی تشت دێ باش ب ڕێڤە چن، یووسف -سلاڤ لێ بن- یێ زیندانکری بوو، ل گەل ئەوی دوو گەنج د زیندانێڤە بوون، یووسف ژ ئەوان گەنجان باشتر و دلپاکژتر بوو، بەلێ د سەر هندێڕا ژی خودێ ئەو هەردوو گەنجە بەری یووسفی ژ زیندانێ دەرئێخستن، یووسف پشتی ئەوان ب چەند سالان ژی ما د زیندانێڤە، بەلێ گەنجێ ئێکێ ژ زیندانێ دەرکەڤت، دا بهێتە کوشتن و گەنجێ دوویێ ژ

زیندانێ دەرکەڤت، دا ببیتە خزمەتکار، یووسف پشتی ئەوان ب چەند سالان ژ زیندانێ دەرکەڤت، لێ یووسف بۆ سەروەرێ مسرێ، دبیت جاران هیڤی گیرۆ ببن، دا قەنجی پتر لێ بهێن، کارێن خودێ هەمی ب حیکمەتن و تاقیکرنن ب تە دکەت، ب تنێ هەداری بکێشە و باوەرییێ ب خودێ بهینە و ئارام بە و بدەستڤەهینانا ئەڤێ ژی، ل ئەوی دەمییە، دەمێ تو خۆ ب وەریسێ خودێڤە (کو قورئان و سونەتە) دگری، ب تنێبوون، ئەو هینگێ دبیتە باشترین تشت، دەمێ یێ ب تنێ بی، بەلێ هەست ب تنێبوونێ نەکەی، ئەو ژی ب تنێ ل دەمێ ل گەل خودێ، ب تنێبوونا ل گەل خودێ مەزنترین هێزە بۆ تە و مفایەکێ گەلەک مەزن دگەهینیتە تە، چونکی ب تنێبوون هزران ئاڤا دکەت و هاریکارە بۆ پاکژکرنا دلی ژ هەر نەڤیانەکێ و بۆ ڤالاهیکرنا ئەقلی ژ ئاریشەیان و گرێکان و تە پتر نێزیکی خودێ دکەت، لەورا ژی ب تنێبوونا خۆ بکە ژێدەرێ هێزێ و بەختەوەرییێ و باوەرییێ، ئەو ژی ب نێزیکبوون ژ خودێ.

پشکا پێنجێ/ مرن و بەرهەڤی!

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ﴾ [الأنبياء: ١]، ئانکو: ((دەمێ جزادانا خەلکێ (جزادان ل سەر کار و کریارێن ئەوان، کو ڕۆژا قیامەتێیە)) نێزیکبوو، و ئەو یێن د بێئاگەهییا تەمامدانن (ب دونیایێ و دلخوازییێن ئەوێڤە) مژویلن))، چ کەس نزانن چەند دەم و چەند دەرفەت مایە د ژیانێدا، ئەم نزانین دووماهیک هەناسەیا مە دێ ل گەل کیژ کەنییێ یان ئازارێ ب دووماهیک هێت و دووماهیک گرنژینا مە دێ ل گەل کیژ مرۆڤی بیت، دووماهیک پێنگاڤ و خاترخواستن دێ ل گەل کێ و ژ کیژ خوشتڤیی کەین، ئەرێ دووماهیک پەیڤ گوهلێدبین یان بێژین دێ چ بیت؟ تە هزرا خۆ کرییە دبیت ڕۆژەک بهێت و بێ خاترخواستن هەمییان بهێلی!؟ باشە پا چاوایە ئەگەر بێژمە تە: تو نوکە مری، ئەرێ دێ چ چێبیت و تە چەند خۆ بەرهەڤکرییە بۆ مرنێ؟ ب تنێ بۆ پیچەکێ ژی ئەندێشە بکە و پێکۆلێ بکە هەست پێ بکەی، هەست پێ بکەی کو دەمەک دێ هێت تو دێ هەر تشتەکێ هێلی ل پشت خۆ، خۆ تشتەک و خۆ مرۆڤەک نەشێن بمینن ل گەل تە و

هەمی تشت دێ ب دووماهیک هێن، ب تنێ دێ کار و کریارێن تە میننە ل گەل تە، ڤێجا چ باش بن و چ خراب بن، ئەرێ تو چەند یێ بەرهەڤی و تە چ ئامادەکرییە!؟ یان ژی تو ئەوی یێ ب تنێ دەمێ خۆ ب تشتێن پویچ و بێمفاقە دبوورینی و تو فەرمانێن خودایێ خۆ بجه ناهینی و تو یێ بووی بەندەیێ نەفسا خۆ، ب تنێ دا حەزێن خۆ تژی بکەی، تو هەمی تشتان دکەی، بێی بەرچاڤ وەرگرتنا شاشییێ و دروستییێ و باشی و خرابییێ، ئەندێشە بکە، تو ب سەرکەڤتی و بەرەڤ ناڤ نیعمەتێن بەهەشتێ و خۆشییێن ئەوێ یێن هەر و هەر چووی، بەرەڤ جیهانەک بێی هەبوونا خەم و وەستیان و فشار و...هتد ژ نەخۆشییێن دونیایێ، هەروەسا ئەندێشە بکە، تە شکەستن هینا و بەرەڤ ئاگرێ دۆزەخێ و عەزابا ئەوێ یا مەزنڤە چووی، ئەی بەندەیێ لاواز و بێ دەستهەلات، ئەگەر خۆ تو چ بکەی، تو نەشێی لەشێ خۆ یێ لاواز و برسی و تێهنی و پڕ ژ بەرمایکان و بەرانبەری ئێشانێ و نەخۆشییێ و وەستیانێ و لاوازبوونێ و پیربوونێ ڕزگار بکەی، خودێ دبێژیت: ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ [الإنفطار: ٦]،

ئانکو: ((ئەی مرۆڤ، چ تو ب سەرداربری تو ڕێکا خودایێ خۆ نەگری)).

خواندەڤانێ هێژا، هندیکە ژیانا دونیاییێیە، تو ب خۆ ژی دزانی ئەو نە یا دادپەروەرانەیە، بۆ نموونە: کەسەکێ هەی، دبیت گەلەک نیعمەت ل گەل هاتبنە کرن و گەلەک تشت ل دەڤ هەبن و نە یێ ژ هەژی بیت و تو ژ هەژی پترێ بی، لێ بەلێ ئەڤە ل گەل تە نەهاتییە کرن، بۆ نموونە: کەسەک ل جهەکێ خۆش و کەسکاتی و ڕوبیار وەکی دەولەتێن ئیسکەنداڤی ژ دایکبوویە و لێ دژیت، کەسەک ل جهەکێ نەخۆش وەکی ئەفریقییا د بیابان و گەرم و زەحمەتا ئەوێدا ژ دایکبوویە و لێ دژیت، کەسەک ژ لایێ لەشیڤە ب تەمامی جوان و ساخلەم ژ دایکبوویە، کەسەک ب کێم و کاسیڤە و نەساخلەم ژ دایکبوویە، کەسەک د ناڤ خێزانەک و جڤاکەکێ باشدا ژ دایکبوویە، کەسەک د ناڤ خێزانەک و جڤاکەکێ نەباشدا ژ دایکبوویە، کەسەک دەولەمەند ژ دایکبوویە و کەسەک هەژار، کەسەک د ناڤ ئارامییێ و خۆشییاندا دژیت و کەسەک د ناڤ جەنگاندا دژیت و گەلەک نموونێن دی، دبیت نوکە تو یێ ژیانا

خۆ هەمییێ ب هەڤڕکی دبوورینی، داکو خەونێن خۆ بجه بهینی، ئەوێن کو ل دەڤ کەسەکێ هەین، بێی کو ئەو پیچەکا زەحمەتێ ژی ببەت و پێ گەهشتییێ، چونکی ژیان نە یا دادپەروەرانەیە، پێدڤییە تو ئەوێ ب تاقیکرن بهەژمێری و هەر ب تاقیکرن سەرەدەرییێ ل گەل بکەی، ئەڤ کەسێ دەولەمەند ژ دایک دبیت، دشێت ئەڤێ دەولەمەندییێ وەک نیعمەتەک بهەژمێریت و دروست سەرەدەرییێ ل گەل بکەت و د ڕێکا خودێدا بمەزێخیت، هەروەسا ئەڤ دەولەنمەندییە دشێت وەک هەلامەتەک ژی بۆ ئەوی لێ بهێت و نەفسا ئەوی پێ ب سەردا ببەت و گونەهان پێ بکەت، هەمان تشت ل گەل ئەوی کەسی ژی یێ ب هەژاری ژ دایک دبیت، ئەو دشێت ئەڤێ هەژارییێ وەک نیعمەتەک بهەژمێریت و دروست سەردەرییێ ل گەل بکەت و هەدارێ ل سەر بکێشیت، دا ب ئەڤێ هەدارێ ل ئاخرەتێ خودێ بێ هەژمار ئەوی خەلات بکەت، هەروەسا ئەڤ هەژارییە دشێت وەک هەلامەتەک ژی بۆ ئەوی لێ بهێت و هەژاری بەرێ ئەوی بدەتە تاوانان و ژ دلۆڤانییا خودێ بێهیڤی ببیت و هەدارێ نەکێشیت، لەوڕا ژی ئەو کەسێ نیعمەت ل گەل هاتبنە کرن، چێدبیت بۆ ئەوی ببن

هەلامەت و نەخۆشی و ئەو نەخۆشی و کێم و کاسییێن هاتینە د ڕێکا تەدا، دبیت هەمی بۆ تە ببن هێز و بەختەوەری و بەردەوام ببنە هشیاری بۆ تە و ببیتە ئەگەرەک مەزن ژ بۆ چوونا تە بۆ بەهەشتێ، ڤێجا هەمی تشت ل دویڤ سەرەدەرییێ دمینیت و ب تنێ بلا باوەرییا تە ب خودایێ تە یا موکم بیت و تەقوا خودێ بکە و ئارام بە، باوەر بکە هەر تشتەک دێ باش ب ڕێڤە چیت و بزانە ژیان تاقیکرنە و ل دویڤ سەرەدەرییا تە ل گەل دونیایێ، دێ ل ئاخرەتێ و ل ژیانا هەتا هەتایێ ژ نوی هەر کەسەک دێ ل دویڤ ئاستێ خۆ ژیت، ڤێجا چ ل دۆزەخێ یان بەهەشتێ و ل گەل پلێن ئەوان، ل ئەوێرێ خودێ دێ دادوەرییێ کەت، لەوڕا دێ هەر کەسەک گەهیتە مافێ خۆ و وەی بۆ ئەوێ پەشیمانییێ و ترسا ئەوی یێ ئەوێ ڕۆژێ ژ شکەستییان بیت، وەی بۆ سەرکەڤتن و خۆشییا ئەوی یێ ئەوێ ڕۆژێ سەرێ ئەوی یێ بلند بیت و پشتی زەحمەتا دونیایێ بۆ نیعمەتێن بێ هەژمارێن بەهەشتێ بچیت، ئەز حەز دکەم بتنێ ئەگەر بۆ پیچەکێ ژی بیت ئەندێشە بکە، ئەندێشە بکە دێ چەند یا خۆش بیت!

پشتڕاست نە یا بەرئاقلە کەسەک وەک هێتلەری شەش ملیۆن کەس پێکڤە سۆتبن و ئاگر بەردابیتێ و کەسەک وەک جەنگیز خانی ژیانا خۆ هەمییێ ب کوشتن و زینایێڤە بووراندبیت و کەسەک بەردەوام ڕیبا کربیت یان کەسەک ژیانا ئەوی ل سەر دزییێ بیت و...هتد ژ ئەڤان کارێن پیس، د هەمان دەمدا کەسەک ژیانا خۆ هەمییێ ب هەژاری بربیت و دەردەسەری دیتبیت و نەگەهشتبیت خەونەکا خۆ ژی بجهـ هینابیت، ئەرێ ب ئەڤێ هویرییا خودێ گەردوون پێ دروستکری و ب ئەڤێ میکانیزما لەشی یا خودێ مرۆڤ پێ چێکرین، ئەرێ ما یا بەرئاقلە چ جزادان ل ڕۆژا دووماهییێ نەبن، پشتڕاست بە دێ جزادان هەبیت و پشتڕاست بە ئەوێن وەک: (فیرعەون، هامان، قاروون، نەمروود، جەنگیزخان، هێتلەر، ستالین، ناپلیۆن، سەدام، خوینمێژ، گەندەل، دکتاتۆر، زیناکەر، مەیڤەخۆر، لەشفرۆش، دزیکەر و...هتد) ژ ئەڤ کەسێن ب ئەڤان گونەهان ژیاین و دژین، ژ بلی چەند خۆشییێن دەمکی یێن کێم و ژ بلی کەسایەتییەک لاواز و شکەستی چ خۆشییان ژ بلی ئەوێن دەمکی د ژیانێدا نابەن و چ ل گەل خۆ ژی نابەن، پشتی ژیانێ و ل دەمێ جزادانێ ژی دێ د ئاگریدابن و ئەو

کەسێن نەخۆشی و دەردەسەری دیتبن، ئەگەر دروست ل دویڤ خودێ و پەرتووکا ئەوی چووبن، ئەو دێ د دونیاییێدا ب دەروونەک ئارام و سەرفەرازی ژین و ل دەمێ جزادانێ ژی دێ مەزنترین پلە بۆ ئەوان هەبیت و دێ چنە د ناڤ خۆشییێن هەر و هەردا.

لەوڕا ژی خواندەڤانێ هێژا، دبیت تو ژی ئێک ژ ئەوان بی، ئەوێن ل دونیایێ بێبەهر ژ ئەوی تشتی یێ حەز و خەون بۆ هەین، ڤێجا یا شاشە تو ل دونیایێ خەمەکا مەزن ژێ بخۆی و حەزا خۆ بۆ دونیایێ ژ سنۆران دەرباز بکەی، بەلکو پێدڤییە بەردەوام ڕازی ببی و تە باوەری ب کارێن خودایێ خۆ هەبن و بزانی کو د خێرا تەدانە و بەشەکە ژ تاقیکرنا دونیایێ یا دەمکی، ب تنێ تو بۆ ئاخرەتێ کار بکە و بلا تەکەزا تە ب تنێ ل سەر ئەوێ بیت، ڤێجا ئەگەر د خێرا تەدابیت، خودێ دێ د دونیاییێدا ئەوی تشتی دەتەتە، ئەوێ تە دڤێت و د خێرا تەدابیت، ئەگەر وەسا چێنەبوو تو ب یا خودێ کرییە ڕزقێ تە ڕازی ببە و بزانە د خێرا تەدایە و ئەو ژ تاقیکرنا تەیە د دونیاییێدا، ڤێجا تو تەقوا خودێ بکە و هەدارێ بکێشە و بهێلە بۆ

ئاخرەتێ، دا خودێ بێ هژمار نیعمەتان بدەتەتە و ئەوا تە ل دونیایێ ژی ڤیای بدەتەتە و بۆ هەتا هەتایێ خۆشییێ پێ ببەی نەکو بۆ دەمەکێ کێم، مێژوو بەلگەیە، کو هەر قارەمانەکێ ناڤێ خۆ د مێژوویێدا نڤێسیبیت، ئەوی گەلەک زەحمەت و ئاستەنگ و نەخۆشی برینە، ئانکو هندیکە قارەمانە، ئەو پتر تووشی نەخۆشییان و زەحمەتێ و تاقیکرنان دبیت، لەورا دا تو ژی ل بەرانبەر خودێ قارەمان بی، خودێ دێ ژ هەمییان پتر تاقیکرنان ب تە کەت و دێ تووشی نەخۆشی و زەحمەتان و گرێکان بی، ڤێجا هەتا تو ژی ناڤێ خۆ د لیستا چاکان و قارەماناندا بنڤێسی ل بەهەشتا خودێ، پێدڤییە بزانی تو ناگەهی ئەوێ یا تە دڤێت د ئەڤێ ژیانێدا، ئەو ئاخرەتە یا ب تنێ ب دادپەروەرانە هەر کەسەکێ دگەهینیتە ئەوێ یا ژ هەژی، مادەم تشتەکێ دووماهیکا خۆ هەبیت، بۆچی هەتا ئەڤی ڕادەی دێ قوربانییێ بۆ دەی، باوەر بکە ئەگەر ئەڤێ دونیایێ هەمییێ بدەنە تە تو دێ داخوازا مەریخ ژی کەیێ و تێر و ڕازی نابی، چونکی هندیکە مرۆڤە، سرۆشتێ ئەوی یێ وەسایە، کو ب چ تشتی تێرنەبیت و بەردەوام داخوازا زێدەترێ بکەت، لەورا ژی تاکە ڕێک، کو د

دونیاییێدا کەیفخۆش ببی، ئەو ژی ب نوکەیا خۆ یێ ڕازی بی و خۆشییێ پێ ببەی و ژ بۆ ئاخرەتێ کار بکەی، ب ئەڤێ چەندێ ئاخرەت و دونیا ژی، تە ب دەستخۆڤە هینا، بەلێ دەمێ هەمی خەما تە دونیابیت، تو دێ مری ژی، ژ دونیایا خۆ یێ ڕازی نابی و تە بۆ ئاخرەتێ ژی چ نەکر، دونیا و ئاخرەت ژی تە ژ دەستدان!

ئەڤجا ب خەم نەکەڤە، ئەگەر تو یێ بێبەهر بی ژ تشتەکێ یان نیعمەت پتر ل گەل کەسەکێ دی هاتبنە کرن یان زۆرداری ل تە هاتبیتە کرن یان مافێ تە هاتبیتە خوارن و...هتد، بەلکو بلا تە باوەری ب هەر کارەکێ خودێ هەبیت و یێ ڕازی بی ب بارا خۆ و بلا تەکەزا تە ب تنێ ل سەر ئاخرەتێ بیت و دونیایێ ب خەمەکا مەزن هەلنەگرە، بەلکو ب تاقیکرن بهەژمێرە و خۆ نێزیکی خودێ بکە و هەدارێ بکێشە، هەتا ئەو ڕۆژ دهێت، ئەوا تێدا هەمی دگەهنە مافێن خۆ ل دویف ئاستێ خۆ و زەحمەتا خۆ و باشی و خرابییێن خۆ، ئەو ڕۆژە یا کو تێدا سەرکەڤتن بارا چاکان بیت، ئەوێن هەدار کێشاین و نەخۆشی برین، سەرکەڤتن و خۆشی و بەختەوەری و نیعمەتێن هەتا

هەتایێ دێ بۆ ئەوان بن، دۆزەخ و ئاگر و نەخۆشییێن هەتا هەتایێ دێ ل هیڤییا گونەهکار و خرابکاران بن و هەرئێک و مافێ خۆ ب دادوەرییا خودایێ مەزن، خودێ دبێژیت: ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾ [مريم: ٦٤]، ئانکو: (و خودێ چ ژ کار و بار و کریارێن بەندەیێن خۆ ژ بیر ناکەت).

خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ ۖ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ۖ وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۚ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ [الحديد: ٢٠]، ئانکو: ((هوین بزانن گەلی مرۆڤان، هندیکە ژیانا دونیاییێیە، هەمی یاری و مژویلاهییە، لەش یارییان پێ دکەن و دل پێڤە مژویل دبن و ئەو خەملەکە بۆ وە و هوین د ناڤبەرا خۆدا شانازییێ ب خۆشی و زێدەهییا سامانی و بچویکان دبەن، مەتەلا ئەوێ وەکی مەتەلا ئەوێ بارانێیە، ئەوا کەیفا جووتیاران ب شینکاتییا ئەوێ دهێت، پاشی ئەڤ شینکاتییە زەر و هشک دبیت، لەوڕا تو دێ بینی ئەو زەر دبیت، پشتی کو کەسک بووی و پاشی ئەو دبیتە

پیش و هویر هویر دبیت، ئاخرەت ژی یان ئیزایەکا دژوار و گرانە یان ژی لێبوورین و ڕازیبوونا خودێیە و ژیانا دونیایێ ژ پەرتالێ خاپاندنێ پێڤەتر نینە))، خواندەڤانێ هێژا، هندیکە ژیانا دونیاییێیە، ئەو وەکی ئاڤێیە، چونکی هندیکە ئاڤە، ئەو چ جاران جێگیر نامینیت، دونیا ژی ب هەمان ڕەنگ، چ جاران جێگیر نامینیت و بەردەوام د گوهۆڕینێدایە، هەروەسا ئاڤ بەردەوام دچیت و ل جهێ خۆ نامینیت و دونیا ژی ب هەمان ڕەنگ، دچیت و پویچ دبیت و نامینیت، هەروەسا چونکی ئاڤ دەمێ کەسەک دچیتە تێدا، ئەو بێ ئاریشە و نەخۆشی ژێ دەرناکەڤیت، یان دێ تێدا تەڕبیت یان ژی دێ وەستیێیت یان ژی دێ خەندقیت، دونیا ژی یا تژی ئاریشەیە و کەس نەشێت ژ ئاریشە و ئێش و سەردابرنێن ئەوێ ڕزگار ببیت، هەروەسا ئاڤێ ئەگەر تو گولەکێ پێ ئاڤ بدەی، ل ئەڤێرێ ئەگەر ئەو گولە پێدڤی بیت بۆ شینبوونا ئەوێ، تو ڕۆژێ دوو جاران ئاڤ بدەی، ئەگەر ڕۆژێ تە دوو جاران ئاڤدا، ئەو دێ شینبیت و مەزن بیت، بەلێ ئەگەر ئەو گولە تە ژ سنۆران بووراند و ل شینا تو ڕۆژی دوو جاران ئاڤ بدەی، تە هەشت جاران ئاڤدا، ل ئەڤێرێ دێ ئەڤ گولە چرمسیت، هەروەسا ئەگەر تە ب

ئێکجاری ژی ئاڤنەدا، ئەڤ گولە هەر دێ چرمسیت، ڤێجا مەتەلا دونیایێ ژی وەکی ئاڤێیە، ئەگەر تە خەما ئەوێ ژ سنۆران بووراند و تە ژ سنۆرێن ئەوێ پتر گرنگی و قوربانی پێدا، ل ئەڤێرێ دێ زیان گەهیتەتە و چ جاران نەشێی ژ دونیایا خۆ ڕازی ببی، لەوڕا کا چاوا پێدڤی بوو د ئاڤدانا گولێدا تە هەڤسەنگی کربا، هۆسا پێدڤییە د دونیاییێدا ژی هەڤسەنگییێ تێدا بکەی و ل سنۆرێن ئەوێ حەز ژێ بکەی و گرنگییێ پێ بدەی، بزانە کا چاوا خودێ ل وەرزێ بهارێ بەلگێن دارێ بەلگ بەلگ شین دکەت، ل وەرزێ پاییزێ ژی ب ساناهی ب ئێک هڕوبا خودێ هەمییان دئێخیت و دبەت، ڤێجا تو خۆ ب ژیانا دونیایێ یا دەمکی و خۆشییێن ئەوێ یێن کێم پشتگەرم نەکە و گرنگی و حەز و ئارمانج و تەکەزا تە ب تنێ بلا ل ئاخرەتێ بیت، ئەگەر تو وەنەکەی و ب دویڤ دونیایێ بکەڤی، نە دونیایا دەمکی یا بەروەخت خۆشییێ ژێ دبینی و ژێ تێر و ڕازی دبی و نە ئاخرەتا هەر و هەر و خۆشییێن بەردەوام و ڕەها و ڕازیبوونا خودێ ب دەستخوڤە دهینی.

خواندەڤانێ هێژا، ئەرێ تو دزانی کو ل دۆزەخێ شەیتانی گۆتارەک یا هەی، شەیتان تێدا دچیتە سەر مینبەرێ ل جهەکێ بلند بەرانبەری خەلکێ دۆزەخێ، پشتی خەلکێ ئەوێرێ گازندەیان ژێ دکەن، دێ شەیتان گۆتارەکێ پێشکێش کەت و دەنگێ ئەوی دێ گەهیتە هەمییان، هەروەکی دەنگێ مووسای -سلاڤ لێ بن-، دەمێ گەهشتییە هەمییان ل نڤێژا بارانێ ب حەزا خودایێ مەزن، خودێ د قورئانێدا بۆ مە دیارکرییە، کا دەقێ گۆتارا شەیتانی چییە؟ بۆ خەلکێ ئاگری و دۆزەخێ و کا دێ شەیتان چ بێژیت د ئەوێ گۆتارێدا؟، قورئان دبێژیت: ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ ۖ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي ۖ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنفُسَكُم ۖ مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنتُم بِمُصْرِخِيَّ ۖ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ ۗ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ [ابراهيم: ٢٢]، ئانکو: ((و پشتی خودێ جزادان ل گەل بەنییێن خۆ کری، چاک دچنە بەهەشتێ و خرابکار دچنە دۆزەخێ، ل دۆزەخێ شەیتان دێ بێژیتە خەلکێ ئەوێرێ ب ڕاستی خودێ سۆز و پەیمانێن دروست بۆ وە دابوون، کو وە زیندی بکەتەڤە و وە جزا بدەت،

و من ژی سۆز و پەیمانێن درەو دابوون، کو زیندیکرن و جزادان نینە، ڤێجا من سۆزا خۆ بجه نەهینا و چ دەستهەلاتداری د دەستێن مندا نینە و ب دلخۆشیڤە من شیا وە ب سەردابەم و بەرێ وە ژ رێکا راست بدەمە رێکا شاش و خراب و وە بهینمە ل گەل خۆ د دۆزەخێدا، دا هەدارا من ژی ب وە بهێت و گازندەیان ژی ژ من نەکەن، گونەهـ گونەها وەیە و گازندەیان ژ خۆ بکەن، چونکی من چ هێز ل گەل وە بکارنەهینایە ژبلی واسواسێ و هوین ب دلێ خۆ ب دویڤ من کەڤتن و هاتن بەرەڤ خودێ نەنیاسییێ و سەرداچوونێڤە و تاوانا ئەڤرۆکە ئەز نەشێم ل هاوارا وە بهێم و هوین ژی نەشێن دهەوارێن من بهێن، ب راستی من باوەرنەدکر د دەمێن دونیایێدا هەوە ئەز کربوومە ئاقلدار و رێنیشاندەرێ خۆ و ب راستی ئەڤرۆ دێ ستەمکار کەڤنە بەر سزادانەکا گەلەک ب ئێش و دژوار و گران))، خودێ نەکەت ئەم بەرهەڤبین ل گۆتارا ئەوی یا خەمگین و نەخۆش ل دۆزەخێ، خواندەڤانێ هێژا، ئەڤرۆ تە گوهـ ل گۆتارا ئەوی بوو، لەورا تە مافێ گازندەی بەرانبەر خودێ نابیت، ڤێجا بلا ئەم ئێکا هند ل خۆ دروست نەکەین و ب دویڤ شەیتانی بکەڤین

و ئەم بکەڤینە د تەلها ئەویدا و ئەو بشێت مە ب سەرداببەت و گوهێ خۆ بدەینە گۆتارا ئەوی ل دۆزەخێ.

هندی بوونەوەرەکێ خودان ڕوح بیت، ل دووماهیێ چارەنڤێسێ ئەوی دێ مرن بیت، هەر وەکی خودێ دبێژیت: ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ، وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلالِ وَالإِكْرَامِ﴾ [الرحمان: ٢٦-٢٧]، ئانکو: ((هەر تشتەکێ ل ئەردی ژ چێکرییان نامینیت، و خودایێ تە ب تنێ دێ مینیت، ئەوێ خودان مەزناهی و بها))، هەردەم ئەم هزر دکەین مرن یا ژ مە دویرە، نە ژ بەر کو مە باوەری ب مرنێ نینە، بەلکو مژویلاهی و خەم و نەخۆشی و خۆشییێن دونیایێ وەل مە دکەن، ئەم هزرا مرنێ نەکەین، لێ بەلێ دەمێ ئەم کەسەکێ نێزیک ژ دەست ددەین، ژ نوی ئەم ژ خەو هشیار دبین و دهێتە هزرا مە، کو دبیت د هەر دەمەک و گاڤەکێدا فریشتەیێ مرنێ (ملك الموت) بهێت و ڕوحا مە ژی ل گەل خۆ ببەت، ڤێجا چەند مرۆڤ بژیت و ژیێ ئەوی درێژ ببیت و خۆشی و نەخۆشییان ژ دونیایێ ببینیت، دووماهیک دێ هەر مرن بیت، زانایە یێ ب بوورینا دەمی سەربۆڕان وەربگریت، بزانە هندی چرکەک ژ ژیانا

تە بچیت، ئەو دەم یێ کێم دبیت، پشتی دکەڤی د سەکەراتێن مرنێدا و ئەوی دەمێ ب زەحمەت و نەخۆش، کو ڕوحا تە دهێتە کێشان و دەرگەهێن تەوبێ دهێنە گرتن، ڤێجا پەشیمانی ژ نوی فایدە ناکەت، گەلەک جاران د خواندنگەهێدا یان د هەر کارەکێدا، دەمێ شکەستنێ دهینین، پەشیمانییەک مەزن ب سەر مەدا دهێت، ژ بەر ئەوی دەمێ مە ب هەروە بری، ڤێجا ب هەر ئەگەرەکێ بیت، ئەم گەلەک پێ دهەڕشین، باشە پا تو بۆ ئەوێ پەشیمانییێ چ دبێژی، یا کو زڤڕین بۆ نەبیت، نە وەک بۆ نموونە: تاقیکرنان، کو دبیت خۆلا دوویێ هەبیت، نەخێر نە، بەلکو ئەڤە ب تنێ تاقیکرنەکە، ئەگەر دەمێ ئەوێ ب دووماهیک هات، زڤڕین بۆ نابیت و پەشێمانی ژی یا ژ خۆیە، ب دەرکەڤتنا ڕوحێ ژ لەشی، مرۆڤ دمریت و هەمی هیڤی و ئارمانج و خۆشتڤی و بیرهاتن و هەڤال و سامان و گەنجاتی و هەر تشتەکێ ل پشت خۆ دهێلیت، خودێ دبێژیت: ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ [الأنبياء: ٣٥]، ئانکو: ((هەر نەفسەکا هەی، ئەگەر چەند بمینیتە د دونیاییێدا ژی، ئەو دێ

هەر تام کەتە مرنێ، و ئەم وە ب باشی و خرابییان تاقی دکەین، و پاشی بۆ جزادانێ دێ ب بال مەڤە زڤڕن)).

عوسمانێ کوڕێ عەفانی -خودێ ژێ ڕازی بیت-، دەمێ دهاتە سەر گۆڕەکێ دکرە گری، هەتا ڕهێن ئەوی شل دبوون، پرسیار ژێ دهێتە کرن، و دبێژنێ: بەحسێ بەهەشەتێ و دۆزەخێ دهێتە کرن و تو ناکەیە گری و ل دەمێ دهێی سەر قەبران تو دکەی گری، ڤێجا عوسمان بەرسڤێ ددەت و دبێژیت: من گوهلێبوو پێغەمبەرێ خودێ -سلاڤ لێ بن- دگۆت: هندیکە قەبرن، ئەو ئێکەم پێنگاڤێن ئاخرەتێنە، ڤێجا ئەگەر خودانێ ئەوێ ژێ ڕزگاربوو، پشتی هینگێ بۆ ئەوی خۆشینە و ئەگەر ژێ ڕزگار نەبوو، پشتی هینگێ بۆ ئەوی خراپترە، خودێ د قورئانێدا دبێژیت: ﴿وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ﴾ [الضحى: ٨]، ئانکو: ((و هندیکە ئاخرەتە، ئەو بۆ تە ژ دونیایێ چێترە))، پێدڤییە ئەم یێن بەری خۆ بۆ خۆ بکەین سەربۆڕ، کا چەند مرۆڤ بەری مە ژیاینە و مرینە، چەند مەلک و دەستهەلاتدار و پاشا و دکتاتۆر و ستەمکار و خرابکار و...هتد ل دونیایێ خۆشییێن بەروەخت برینە، ئەوان هزر دکر بۆ هەتا هەتایێ دێ

د ئەڤان خۆشیێن بێبها یێن دەمکیدا بن، بەلێ نە وەکی هزرکرنا وان بوو، نوکە چ بەحسێ ئەوان نینە و یێن ب دووماهیک هاتین، ڤێجا ئەو و کارێن خۆ، ژ کەلها و سامانی و نقومبوون د ناڤ خۆشیێن دەم کورتدا، بۆ قەبرەکێ چەند میتر یێ ب تنێ و ب ترس و تاری، خودێ دبێژیت: ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ﴾ [الأنعام: ٩٤]، ئانکو: ((و ب ڕاستی هوین ئێک ب ئێک دێ بەرەڤ مەڤە هێن، هەروەکی جارا ئێکێ مە هوین ئافڕاندین ڕویس و پێخواس و ئەوا مە دایە وە ژ تشتێ هوین شانازییێ پێ دبەن وەک: (گەنجاتی، کەسوکار، خوشتڤی، سامان، کەلوپەلێن دونیایێ، و...هتد)، هوین دێ هەمییان هێلنە ل پشت خۆ)).

ڤێجا خواندەڤانێ هێژا، ئەڤێ ئاخڤتنا خودێ چ جاران ژ بیر نەکە، دەمێ دبێژیت: ﴿يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ﴾ [غافر: ٣٩]، ئانکو: ((ئەی مللەتێ من، هندیکە ئەڤ ژیانا دونیاییێیە، ژیانەکا بەروەخت و دەمکییە و مرۆڤ تێدا کێم خۆشییێ دبەت، پاشی ئەو پویچ دبیت و

نامینیت، ڤێجا هوین خۆ پێ پشتگەرم نەکەن و هندیکە ژیانا ئاخرەتێیە، ب ئەوان خۆشیێێن بێ دووماهیک و هەر و هەر یێن تێدا هەین، ئەوە جهێ لێ ئاکنجیبوونێ، ڤێجا هوین دلێ خۆ ببەنێ و کارێن چاک بکەن، دا ل ئەوێرێ کەیفخۆش بن))، گەلەکان دگۆت: هەتا مەزن بم یان هەڤژێینیێ پێکبهینم یان ژ کۆلیژێ دەربچم یان هەتا ئەڤ کارێ من دروست ببیت دێ تەوبە کەم، هۆسا خۆ دخاپاندن و نوکە گۆڕستان یا تژییە ژ ئەوان!، خودێ دبێژیت: ﴿إِنَّ إِلىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ﴾ [العلق: ٨]، ئانکو: ((بێ گۆمان زڤڕین هەر بۆ نک خودایێ تەیە))، ئەو د ناڤ درەواندا دژیان و یێن دژین و ب دونیایێڤە مژویل دبوون و مژویلن و هزر نەدکر و هزر ناکەن دێ بۆ خودێ زڤڕنەڤە، گەلەکان دگۆتن سوباهی دێ تەوبە کەم، لێ بەلێ ئەو یێن نڤستین و ژ خەو ڕانەبووینەڤە، ڤێجا خواندەڤانێ هێژا، چ جارا د ژیانا خۆ هەمییێدا ژ بیر نەکە، د دونیایێدا چ تشتی تو گرنگییێ پێ نەدەی دێ چرمسیت، تنێ ئاینێ خودێ (ئیسلام) تێ نەبیت ، دەمێ تو گرنگییێ پێ نەدەی تو دێ چرمسی، ڤێجا لەزێ بکە و بۆ نک خودایێ خۆ بزڤڕە و دلۆڤانییێ ب خۆ ببە و خۆ ڕزگار بکە و سەرکەڤتن و بەختەوەری

و هێز و هەمی تشتان د دونیا یێدا ژی و د ئاخرەتێدا ژی ب دەستخۆڤە بهینە، و ل دووماهیێ ژی و جارەکا دی ژی و بۆ دووماهیک جار ژی دێ بێژمەتە و دێ بێژمەڤە: هشیاربە و چ جاران بلا ژ بیرا تە نەچیت و ژ بیر نەکەی

"تیک تاک تیک تاک، دەم یێ دبووریت!"

سامان سدقی